http://www.eparhija-sumadijska.org.rs/

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Календар

278
2/2025

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

Свети Илија Мњати Кефалонитски, Сергеј Комаров, Анастасије Антиохијски, Владимир Марјановић, Марија Красовицкаја, Андреј Чиженко, Сергеј Путилов, Свети Лука Кримски

фото репортажа

Прослава Вербице у Шумадијској епархији

http://www.eparhija-sumadijska.org.rs/

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Календар

278

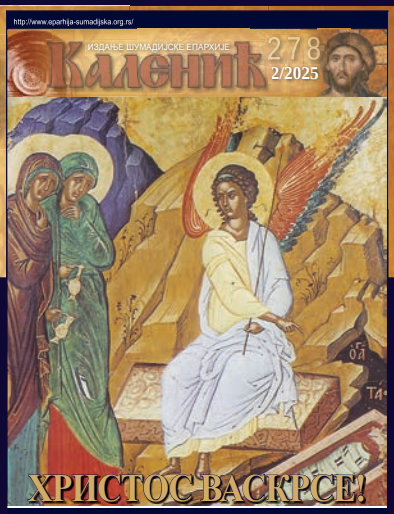

Свети Илија Мињати Кефалонитски, Сергеј Комаров, Анастасије Антиохијски, Владимир Марјановић, Марија Красовицкаја, Андреј Чиженко, Сергеј путилов, Свети Лука Кримски

Свети Илија Мињати Кефалонитски

Беседа у недељу Пасхе

стр. 2

Сергеј Комаров

Коме је проповедао Христос у Аду?

стр. 4

Анастасије Антиохијски

Беседа на Благовести Свенепорочне Богородице Марије

стр. 7

Владимир Марјановић, *Васкрсење Христово као лек од трулежности* 9
Мрија Красовицкаја, *О смислу и богослужењима Велике Суботе* 13
Андреј Чиженко, *Седамнаеста Катизма: песма смрти или химна Васкрсења?* 19
Литија у част Победе Православља 21
Саопштење за јавност са седнице Епархијског савета Епархије шумадијске 32
Сергеј Путилов, *Јерусалим, град распетог Христа* 36
Свети Лука Кримски, *О најтананијој и најсилнијој страсти* 40

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, пријеми и посете Епископа шумадијског Г. Јована
In Memoriam
Дечија страна

Излази са благословом Његовог високопреосвештенства Архиепископа крагујевачког и Митрополита шумадијског Господина Јована

Година XLVI,
Број 2, (278), 2025.

Издавач:
Српска православна епархија шумадијска

Излази:
шест пута годишње

Тираж: **2000 примерака**

Штампа: **ГРАФОСТИЛ, Крагујевац**

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Календар
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

Главни и одговорни уредник: **Никола Миловић, протојереј**
Заменик главног и одговорног уредника: **Негослав Јованчевић**
Редакција: **Др Зоран Крстић, протојереј ставрофор, Дејан Марковић, протојереј, Лазар Марјановић, ђакон**

Уредништво и администрација: **"Календар", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,**
e-mail : **n.milovic2@gmail.com**
Дизајн и прелом: **Дејан Манделц**

Свети Илија Мњати Кефалонитски

БЕСЕДА У НЕДЕЉУ ПАСХЕ

Обрадоваше се ученици видевши Господа (Јн. 20, 20). Радујем се и ја са вама, божанствени ученици васкрслог Владике. Радују се са вама и сви христоносни народи, који угледаше, на крају, неугасиву светлост светлоносног дана Васкрсења. Радују се изнад преблажени ликови и, окруживши престо Цара сила, анђели мира певају му победну песму. Радује се доле и сам ад и сав сија од светлог јављања сишавшег Сунца славе, који доноси невечерњи дан живота тужним прародитељима. Радује се светло одевена невеста Христова, Црква, и са весељем поздравља Женика, који изађе из гроба, као из шатора. Сама је Голгота изменила свој изглед: она је била ужасно место плачног догађаја и поста славан призор свесветског весеља. Крст, копље, трнов венац, жестока оруђа ужасних страдања, боголепно украшавају светковину Божанственог Победитеља. Гроб, жалосно обитавалиште пређашњег пропадања, сада је живоносни шатор непропадљивости; ране, виновнице смрти, постадоше извори бесмртног живота. *Обрадоваше се ученици видевши Господа*. Обрадујмо се и ми, победоносни слушаоци, и похвалимо богомдану благодат славног Христовог Васкрсења.

Када су се закључала врата раја, из којег је био изгнан човек, истог часа су се отворила врата ада, којима је смрт упала у свет, ушла заједно са проклетством и пропадањем. Она се, као тиранин, зацарила над несрећним људским родом, који са трудом и страдањем носи тешко бреме и неизмерно оплакује сопствени живот због најтежег дуга.

Али као што је Адам први од свих људи сагрешио, тако је он дужан и да први умре. Ипак је пре свих и самог Адама умро праведни и невини Авељ, убијен од завидљивог брата, Каина. Зар није било праведно да, као што је од Адама почео грех, тако да од њега почне и смрт, а не од Авеља?

Браћо! Свако царство само је тада постојано, када је засновано на праведности: ако царује праведност, чврст је и почетак царства, и његово је пребивање вечно. Напротив, царство није стабилно, ако је неправедно, и веома је кратковремено, ако живи насиљем. Ако почиње неправедношћу, ако је почетак климав, ако се одржава насиљем, његов крај је близу. Наравно, неправедно је непостојано и насилно је неодрживо. Сада погледајте на узвишено дело човекољубивог промишљања Божијег. Бог је допустио, и први није умро Адам, који је први сагрешио, што би било праведно, већ невини Авељ. Ево, царство смрти је почело неправдом, и зато је климав његов почетак. Авељ не само да је први умро, него (као додатак) неприродном, насилном смрћу, убијен је од стране брата. Тако је царство смрти, почевши од неправде, привукло себи у помоћ насиље, и зато је постало блиско крају.

Дакле, у свету се зацарила смрт, али је царство њено било неправедно и насилно, и зато лабаво и краткотрајно. То је мисао Светог Атанасија Великог (у његовом 61. питању-одговору): „Да је Адам умро први, тада би смрт имала чврсте темеље, јер је прво однела оног који је сагрешио, али пошто је првог примила неправедно

убијеног, то је њено царство климаво и слабо". Од самог почетка открило се да смрт, иако је тиранин, ипак нема слободну царску власт над људским родом. Из њених руку склизнуо је Енох, преведен као жив; избегао ју је Илија, који се на огњеним колесницама успео на небо. Илија је избавио од смрти сина сарептске удовице, а ученик је његов Јелисеј избавио сина Суманићанке.

На послетку дана дошао је оваплоћени Син Божији, Господ живих и мртвих, страшни Истребитељ смрти и открио сву њену слабост. Он је једном речи од ње одузео Јаирову кћер, већ умрлу, и као из сна, васкрсао је за живот; одузео јој је сина удовице, којег су већ на одру носили ка гробу, и пробудио га једним додиром руке; одузео је од смрти Лазара, којег је ад већ четири дана држао у узама, и једним узвиком истргао га је од пропадања; одузео је толико тела упокојених светих, које је извео из гроба за живот, које је (ад) држао већ толико времена. На крају, (Господ је) свргао тиранина, умртвио смрт, разрушио њено царство, када је тридневан славно васкрсао из мртвих.

Потомци Адама, сви ми, као птице, били смо у овој кобној мрежи, коју је смрт свуда држала затегнутом. У ову мрежу предао је себе и Богочовек Исус, слободно примивши смрт. Али Он је предао себе са Божанственом својом силом, покидао мрежу и по славном свом васкрсењу први полетео (на небо), и спасао и нас од власти смрти. *Мрежа се покида, и ми се избависмо. Помоћ је наша у имену Господа* (Пс. 123, 7, 8).

Ми смо спасени и више нема заробљеника смрти. Ми је посматрамо и више се не бојимо њеног свирепог изгледа. До Христовог васкрсења смрт је била страшна за човека; после Христовог васкрсења човек је постао страшан за смрт. Од тог часа, када је васкрсли Исус победио смрт, њу смело презиру Христови ученици. Међу мученицима смеју јој се чак и мала деца и младе деве.

Ево дара васкрслог Владике, преимућства славног васкрсења! Васкрсе Христос, и смрт је умртвљена. Васкрсе Христос, и разрешило се пропадање, васкрсе Христос, и засија бесмртност. Васкрсе Христос, и опет се отвори рај. Смрти, где ти је жалац? Аде, где ти је победа? Као смртни, ми падамо, али као бесмртни васкрсавамо. Ми се затварамо у тамницу мрачног гроба, али и тамо продире и оживљава нас блажена светлост Владикиног устајања. Ми чекамо смрт, али предвиђамо бесмртни живот, залог тога дало нам је васкрсење Спаситеља. Христос Васкрсе!

Вишњи Победитељу смрти, вечни Женику душа наших, Најбожанственији Исусе! Теби се обраћа језик мој, Теби јутрењује дух мој, Теби се обраћају душе ових жељених мојих слушалаца. Тамо где сам посејао семе јеванђељске Твоје истине, ниспошљи изобилну кишу Твоје Божанствене благодати, како би израстао плод спасења. Прими, Божанствена Речи, моје речи, као мисаону жртву, принесену у славу Светог Твог имена, на спасење моје грешне душе и читавог овог сабрања. Јави се мисаоно и узвесели нас светлошћу Твога славног васкрсења. Чак и ако нађеш затвореним двери срца нашег, ипак дођи тамо унутра, као што си прошао Твојим ученицима кроз затворене двери, и удахни тамо благодат Светог Духа Твога и Божанственог твога мира. Реци нам још једном: *Примите Дух Свети! Мир вам* (Јн. 20, 19, 22)! Амин.

Са руског превео Горан Дабетић

БОГОСЛУЖБЕНЕ ПЕСМЕ ВЕЛИКОГ ЧЕТВРТКА

Јутрење, стихире самогласне, глас 2:

Сабира се дакле, веће Јудејско, да би Саздатеља и Творца свега, предало Пилату. О безаконика, о неверника! Јер Оног који долази да суди живима и мртвима, на суд спремају; Онога који исцељује страсти, за страдање припремају. Господе дуготрпељиви, велика је милост твоја, слава Теби.

Јуда безакони, Господе, који на вечери умочи руку у солило с Тобом, пружи безаконо руке, да прими сребренике; и онај који је миру срачунао цену, не устраши се да прода Тебе непроцењивог. Онај који пружа ноге да се умију, Владику целива лукаво, да би Га предао безаконицима. А отпавши од Апостолског чина, и бацивши тридесет сребрника, не виде твоје тридневно Васкрсење, којим помилуј нас.

Јуда издајник лукав будући, лукавим целивом предаде Спаса Господа, и Владику свих, као роба продаде безаконицима. Као овца на заклање, тако иђаше Јагње Божије, Син Очев, једини Многомилостиви.

Јуда роб и лукавац, ученик и подмуклица, пријатељ и ђаво, из дела се показао. Јер следоваше Учитељу, и сам смисли издају, говорећи у себи: Издаћу овога, и добићу сакупљене новце. А тражаше и миро да се прода, и Исуса на превару да ухвате. Даде целив, издаде Христа. И као овца на заклање, тако иђаше једини Милосрдни и Човекољубац.

Мало повечерје, Трипеснец, песма 5, глас 8:

Ирмос: Мрак душе моје разагнај светлодавче Христе Боже, изагнавши изворну таму понора, и даруј ми светлост заповести твојих, Речи, да ранећи славим Тебе.

Припреми се вечера, и уготови се Теби Пасха, Христе, као што си рекао. Но Јуда смишљаше издају Тебе, и бивши с Тобом непроцењивим, слагаше се са среброљубљем.

Устаје од вечере, и опасује се драговољно убрусом по бедрима, и сагиње се Петру, који говори: Никада ноге моје нећеш опрати, Творче мој, но ипак их опери.

Узевши хлеб у руке, на издају спреман Јуда, лажљиви ученик, пружаше ноге, које си Сам опрао, и убрусом отро, којима и изврши издају Тебе.

Целивом лажљивим Јуда тада уста Теби приношаше, којима тело твоје, Речи, недостојно квашаше, говорећи Теби: здраво Учитељу, целователь и издајник, роб и лажљивац.

Док Петар посматраше шта се тада догађа, бивши обузет ужасом, од слушкиње би изобличен рђавим питањем, јер се одрече Тебе Господа, не само као што си рекао, но и као што си знао, Ти који све знаш.

Саздатељ прима шамаре, и твар је поражена понижењем Његовим, трском бива бијен драговољно, коме се вишње силе клањају; Судија бива попљуван, а темељи земље се колебају.

Слава: Трњем се крунише Бог, који је сву земљу цвећем украсио, и ране прима, и увреду подноси дуготрпељиво, и носи багреницу срамоте, и све трпи иако Бог, и страда телом својим.

Сергеј Комаров

КОМЕ ЈЕ ПРОПОВЕДАО ХРИСТОС У АДУ?

У апостолском зачалу Недеље по Богојављењу читамо следеће речи: „Свакоме се од нас даде благодат по мери дара Христова. Зато вели: Узишавши на висину заплени плен и даде дарове људима. А оно *узиђе* шта је, осим да прво и сиђе у најдоња места земље? Онај који сиђе, то је исти који и узиђе више свију небеса да испуни све" (Еф. 4, 7–10).

Дакле, апостол Павле каже да Христос „сиђе у најдоња места земље". Овде видимо библијско сведочанство о томе да је Христос после своје смрти сишао у ад. Као потврду ове мисли можемо навести и друге цитате: „Зато и Христос једанпут за грехе наше пострада, праведник за неправеднике, да нас приведе Богу, усмрћен телом, а оживевши духом, којим и сиђе и проповеда духовима у тамници. Ови некада бејаху непослушни кад их очекиваше Божије дуготрпљење у дане Нојеве, када се грађаше ковчег, у коме се мало, то јест, осам душа спасоше од воде" (1Пт. 3, 18–20); „Зато је и мртвима проповедано Јеванђеље, да приме суд по човеку телом, а да живе по Богу духом" (1Пт. 4, 6).

На који начин је Господ сишао у ад? Стање Христа Спаситеља после смрти код апостола је изражено фразом „ усмрћен телом, а оживевши духом", и добро је пренесено у познатом пасхалном тропару из Цветног Триода: „У гробу телом, у аду с душом као Бог, у рају с разбојником, и на Престолу био си Христе, са Оцем и Духом, све испуњавајући, неописиви". Према црквеном песмопевању, Христос је сишао у ад својом душом, будући у исто време телом у гробу.

Христов силазак у ад је тајанствена тема, која пред нас поставља низ питања. На пример: коме је проповедао Христос у аду?

Сагласно саопштењу апостола Петра, Исус је благовестио духовима оних, који су погинули у водама потопа у време Ноја. Међутим, неки тумачи проширују овај круг и говоре о проповеди душама свих људи, који су живели до Христа. Неки иду још даље и исказују претпоставку да Христова проповед очекује душу сваког човека, који је умро не само пре првог Христовог доласка, него и после њега. Ова мисао није лишена основа, јер сва Христова деловања носе апсолутни карактер и имају значаја за све људе, који су било када живели на земљи.

„Ако се на толико великих грешника протегла спасоносна проповед Господа Исуса Христа, онда се, без сумње, Његова проповед дотакла уопште свих грешника и праведника (уп: Пс. 15, 10), који су живели пре и после Ноја, пре Христовог доласка. Савременици Ноја у 1Пт. 3, 20 наведени су управо ради примера и, вероватно, у вези с даљим током апостоловог говора, где у лику Ноја са породицом, која се спасава од потопа, показује спасење хришћана кроз крштење; при том се уопште у Новом Завету времена Ноја више пута представљају типичним у односу на потоња хришћанска времена (Мт. 24, 37; 2Пт. 2, 5; 3, 6–7; Јевр. 11, 7 и др.)" – говори Лопухин у свом Тумачењу Библије[1].

Друго важно питање: у чему се заправо састојала ова проповед и како је деловала?

Христос је просто саопштио мртвима вест о искупљењу и спасењу света? Или је Његова проповед имала активни карактер и извела из ада оне који су веровали у Њега? Можда су се на благовест Спаситеља одазвале и душе врлинских многобожаца? Није ли Његова проповед за неке људе постала последња могућност да се обрате Богу? Да ли је допустиво, тумачећи ово место, говорити да Христова проповед претпоставља покајање људских душа након гроба?

Данас је најраспрострањенија верзија која каже да је својом проповећу Христос извео из ада душе старозаветних праведника. То јест Он је просто објавио вест о свом доласку на земљу и извео из преисподње душе верујућих у Њега. Али ако погледамо коментаре разних светих отаца и црквених писаца, можемо уочити да они предлажу различите варијанте тумачења. Неки опрезно допуштају могућност измене удела душе покојника под утицајем Христове проповеди у аду.

„Христос се спустио у ад ради утехе добрих људи или ради опомене и једних и других, тако да једни верују своје у спасење, а други не верују у казну за себе", говори блажени Августин[2]. Обратимо пажњу на реч „опомена", која претпоставља неједнаку реакцију опоменутог.

„Њима је била благовештена, по речима [Светог Петра], велика проповед спасења када су већ били осуђени као људи у телу, то јест примали су казну за преступе једних против других кроз живот у телу, ради тога да би живели по Богу духом, то јест, будући да су у аду, примали су проповед богопознања, верујући у Спаситеља, који је сишао у ад да спаси мртве. Дакле, да бисмо схватили [ово] место [Светог Писма], усвојимо га овако: за то је и мртвима било благовештено, осуђенима по људској плоти, како би живели по Богу духом", пише Преподобни Максим Исповедник[3]. Апострофиране су речи: „будући да су у аду, примали су проповед богопознања". Очигледно се има у виду да је Христова проповед у аду имала спасоносни карактер за оне који су је прихватили.

„Он је сишао у срце земље, да би Његов долазак постао проповед мртвима о томе да сви који жуде за Њим, могу постати слободни", пише анонимни тумач старине, назван Амвросијастом[4].

„Садржај ове проповеди могла је бити само благовест о савршеном искупљењу и његовим спасоносним плодовима, са позивом свим духовима на покајање и веру", говори Лопухиново Тумачење Библије[5].

Сагласно овим погледима, препотопски људи (а можда и сви који су живели до Христа) имали су неки избор у аду – да пођу за Христом или не. Али можемо ли проширити ову ситуацију на све оне који су живели, живе или ће живети у новозаветној епохи? Да ли ће и за њих одјекнути Христова проповед у аду, ако се обрету тамо?

Митрополит Иларион (Алфејев) је датој теми посветио целу књигу под насловом *Христос – Победитељ Ада. Тема силаска у ад у источно-хришћанској традицији*. Наводећи различита сведочења древних отаца, богослов исказује интересантну претпоставку да Христова проповед у аду може имати значаја за цело човечанство у свим временима; сваком умрлом човеку, који је доспео у ад, Христос ће проповедати.

Може ли се за таквог човека појавити „последња шанса" да се спаси? И да и не. С једне стране, Црква нам говори да је покајање након гроба немогуће, јер је покајање измена живота, којег након гроба нема у пуном смислу, макар зато што је душа без тела.

Али можемо донекле другачије поставити питање. Допустимо да је човек проживео живот лоше, али је његова душа омрзнула своје грехе и мучила се њима. При томе је сачувао љубав према чистоти и истини, имао је и неку веру у Христа као Бога и Спаситеља. Може ли, сагласно сили овог осећања, које ипак на неки начин човека сједињује са Христом, душа његова бити избављена из ада, ако се покреће ка Христу услед деловања Његове проповеди у аду?

Али у исто време окорели грешник, који воли грех и зло и који за живота не верује у Христа, свеједно остаје „самоосуђен" (Тит. 3, 11), зато што је за живота свесно одустао од правдности, светлости, добра, Бога. Чак и после смрти он свеједно неће волети Господа.

Христос је извео из ада све оне који су то хтели. Али, авај, постоје људи који никада нису хтели бити са Господом, и за њих је безболније да се заправо налазе далеко од Њега (у аду). Не зато што Бог не жели да их прими, него зато што сами мрзе Господа. Ради тога да би остао у аду, човек мора за живота да заволи ад.

Као што је писао Клајв Луис у једном од својих трактата: „Врата ада закључана су изнутра". И, ма како то било жалосно, такви људи увек постоје. Чак и ако зачују Христову проповед у аду, она за њих ништа неће изменити...

У сваком случају овде долазимо у додир са неком тајном домостроја нашег спасења, која ће нам се више открити после Другог Христовог доласка. До тог часа видимо „као кроз [мутно] стакло, у загонетки" (1Кор. 13, 12).

Али сви знамо да је ова тајна – тајна љубави. И знамо да Бог користи сваку могућност како би спасио грешника. И верујемо да се Његова љубав не окончава иза црте нашег земаљског живота.

Превео са руског Горан Дабетић

напомене:

[1] *Толковая Библия Лопухина. Толкование на 1Пт. 3, 18* // Ел. ресурс: http://bible.optina.ru/new:1pet:03:18.

[2] Блаженный Августин. *Толкование на 1Пт. 3, 20* // Ел. ресурс: http://bible.optina.ru/new:1pet:03:20.

[3] Преподобный Максим Исповедник. *Толкование на 1Пт. 4, 6* // Ел. ресурс: http://bible.optina.ru/new:1pet:04:06.

[4] Амвросиаст. *Толкование на Еф. 4, 9* // Ел. ресурс: http://bible.optina.ru/new:ef:04:09.

[5] *Толковая Библия Лопухина. Толкование на 1Пт. 3, 18* // Ел. ресурс: http://bible.optina.ru/new:1pet:03:18.

Анастасије Антиохијски

БЕСЕДА НА БЛАГОВЕСТИ СВЕНЕПОРОЧНЕ БОГОРОДИЦЕ МАРИЈЕ

Хоћу данас, вољена децо, да вам кажем беседу, и уверен сам да ћу, рекавши то, увеселити Цркву приповедањем. Објаснивши да се Бог Логос данас сјединио са нашим телом, одсад вас отпуштам са радошћу, коришћу и спасењем. Јер шта је за ум више и за (наше) добро неопходније од Логоса? Данас је положен „крајеугаони Камен у темеље Сиона" (1Пт. 2, 6), који свезује по природи несвезиво и сједињује по суштини разнородно.

И тако се обрадујмо, како доликује, са оном која је примила радост, и поздравимо Мајку Бога нашег, узвикујући са Гаврилом: „Радује се, Благодатна! Господ је с тобом" (Лк. 1, 28)! Ти си постала за нас пут спасења, усхођење на небо, место упокојења и скинија хладовита, јер се у тебе усели Господ. Зато са свим родовима и називамо блаженом тебе, једину благословену међу женама, коју ни „сунце, које побуђује пламен похоте, (дању) није опалило, ни благотворна сила месеца ноћу није повредила" (Пс. 120, 6). Јер ти ниси дала „да се омакне нога твоја" (Пс. 120, 3), него си, утврдивши се на Камену, пребивала непокретно, и „сачувао те је Господ" (Пс. 120, 5), сам је ушао у тебе и изашао из тебе (Пс. 120, 8; уп.: Јез. 44, 3), и држи те на векове закључану и запечаћену. И тако, радуј се, Мајко и Дево, храно живота и изворе бесмртности! Јер је из тебе изашао Уништитељ пропадљивости, усмртивши смрт.

Рекавши ово по силама нашим Богомајци, окренимо се, браћо, себи; познајмо силу дана и празнујмо сада наше порекло. Тако се код нас овај дан назива светим, зато што смо у онај створени и вратили смо се првобитном животу. Вама ће се, може бити, показати чудним речено: али нека буде речено, уз помоћ Божију, који даје силу и дарује реч говорнику.

Од чега је боље да почнемо беседу, ако не од речи јеванђелисте? Јер ко нам је указао на овај дан, онај нека нам почне и беседу. „У шести месец послан би од Бога анђео Гаврило у град галилејски по имену Назарет, девојци заученој за мужа, по имену Јосиф, из дома Давидова; и девојци беше име Марија" (Лк. 1, 26–27). Можда неко ко воли тачност у сличним стварима, пита какав је то месец шести и откад га треба рачунати? Да бисмо објаснили ово, вратимо се мало пре реченом код јеванђелисте. Он каже: „После оних дана затрудни Јелисавета жена његова, и скриваше се пет месеци", и остало (Лук. 1, 24). Потом наставља: „У шести месец послат би анђео Гаврило" Марији. Али, ипак, кажем, тмина и приликом овога остаје. Јер јеванђелиста, рекавши: „После оних дана затрудни Јелисавета", није означио после каквих управо дана. И мени се чини да је недоумица око тога ко то говори није без основа. Али они излазе из своје недоумице, који примакну ухо слушању и са пажњом проничу у речено.

Законити јереј једанпут годишње улази у Светињу над Светињама са жртвом очишћења за народ, због чега се такав празник код Јевреја назива очишћењем, или даном очишћења, такође и даном смирења и великим постом. Он се врши у десети дан седмог месеца, који се код нас назива октобар, а код Јевреја тисри, зато што Јевреји почињу годину од априла. На тај начин Захарија је, обављајући чреду свештенослужења, угледао анђела и примио благовест о рођењу Крститеља у десети дан седмог лунарног месеца, после чега се, окончавши своју чреду, која се завршавала када је месец био у пуној светлости, у такозваном пуном месецу, вратио у свој дом. Тада је зачела Јелисавета, жена његова, и скривала се пет месеци, може бити, стидећи се, што је покривајући се већ седином, у таквим годинама имала са мужем заједничку ложницу. „Кријаше се пет месеци, говорећи: Тако ми је учинио Господ" (Лк. 1, 24–25). И тако анђео Гаврило би послат Марији, као што је написано, у шести месец по зачећу Јелисавете, али не по окончању шестог месеца, већ уопште током месеца, зато што ни јеванђељска историја не говори да беше окончан шести месец онда када је био поздрав или благовест Деве, ни Гаврилове речи Њој то не показују. Јер историја говори: „А у шести месец послан би од Бога анђео Гаврило; и анђео говори Деви: и рођака твоја, и она зачe сина у старости својој, и ово је шести месец њој, коју зову нероткриљом" (Лк. 1, 26, 36).

Али отуда потиче за нас нова потешкоћа, и неко ће, жустрији, казати: „Ако је поздрав или благовест била током месеца, онда због чега се празнује управо данас, то јест, у двадесет пети, а не у какав други дан месеца?” Таквоме бисмо могли истог часа одговорити да се исто може питати и о сваком другом дану. Али пошто ово питање, чини се, није испразно, постарајмо се да дамо одговор на њега, не јамчећи уосталом за истину свог одговора и не држећи се само свог мишљења, него предлажући у свој пуноти оно што је дошло до нас, и заједно препуштајући вама самима да нађете тачније решењем које, ако нађете, онда нека наше остане у неизвесности и не удостоји се бележења.

Овај свет, као створен и временом измерен, без сумње, почиње некаквим кретањем и, несумњиво, има некакав почетак у времену. Јер га ни ми не називамо вечним, ни Црква Божије, пошто ништа није вечно, што у својим деловима подлеже пропадању и мењању; али што је пропадљиво у својим деловима, то је пропадљиво и у целини, пошто су делови света пропадљиви – онда је, очигледно, и сав он пропадљив. Отуда он није вечан. Ако видљиви свет није вечан, онда је имао, као што је речено, почетак постојања и порекла. Пошто је требало да премудрост Божија, која све ствара у правилном поретку, дâ почетак стварању, или и самом времену. Јер је и оно настало заједно с тварима, или онда када је још постојала једнакост у доносу на разлике и поделе времена, и највиша равномерност, коју је почетак пролећа добио од самог стварања, и до сада је има, и које заузима средину између хладноће и врућине, и којем је туђа непријатност због сувишности једног или другог; зато се повећава светлост и продужује дан, а од увећавања светлости повлачи се тама; тама не постоји, а светлост, која није постојала раније, добија биће после првог гласа Божијег, и о њој је посведочено да је „добра” (Пост. 1, 3–4). Зато Јевреји овај месец називају првим, од давнина, може бити, по предању отаца, а потом и од Мојсија, који им је заповедио: „месец овај први да вам буде у месецима године” (Изл. 12, 2), назвавши га на другом месту „месецом плодова нових” (Изл. 13, 4), који подсећа на почетак новог стварања и о томе шта је створено на почетку – уосталом и он је примио од отаца да је поштовање овог месеца почетак времена. У историји потопа налазимо јасан назив следећег после низана, месеца другог међу месецима. Јер се тако назива код њих први месец, који код Римљана одговара априлу, а код Македонаца ксантику. Значи, низан је „цветајући”, јер „низа” код Јевреја значи: цвет. А може бити ксантик (Ξανθικός) – исто што и антик (Ἀνθικός), и назван је ксантиком кроз додатак (Ξ). Но – ксантик, или антик, само он се назива тако због цветања (ἐξανθήσεως), које тада бива у атмосфери.

Тако први месец јесте онај који почиње од пролећне равнодневнице, с обзиром да први по природи, као почетак времена, бива створен заједно са произвођењем ствари. Равнодневница бива онда када у сунчевом току не остаје никакав део од претходног времена, управо у двадесети дан месеца марта, или дистра. Јер тако бива и досад, када се четвртом годином названом високоносном, довршава кретање целог дана. У остале три године, уз изузетак ове четврте, равнодневница више не бива у двадесети, већ у двадесет први дан и, сходно томе, не бива једнако. Иза њега почиње пролеће, истог часа све преображавајући и подстичући на ново прекрасно постојање. Ако је то тако, онда закључујемо да је почетак видљивог света двадесети дан месеца марта. Створеном је предстојало да буде створено, без сумње, у најбољем од годишњих доба. Али најбоље од годишњих доба јесте пролеће, као што сведоче сама чула. Јер ми видимо да се све тада подстиче на раст и размножавање, повинујући се првој заповести: „Рађајте и множите се” (Пост. 1, 28). Ако је пролеће најбоље годишње доба и почиње са равнодневницом, у којој је Бог почео да твори ствари,

створивши човека у шести дан, тада закључимо да је стварање човека било у двадесет пети дан месеца марта, јер је двадесет пети дан шести од двадесетог.

Ако је то тако, онда какав је предстојало изабрати дан ради сједињења с телом Ономе ко је на почетку створио човека? Ако је Он ради спасења добровољно потчинио себе телу, рађању и нашим страдањима, да би ослободио нас, обузете грехом, тада је долично било почети и Његово сједињење у исти дан у који смо (почели) своје бивствовање. Он је и назван другим Адамом, зато што је примио све, својствено првом, све осим греха (1Кор. 15, 45). Ако је све, онда ради чега би презрео и време постанка, истински достојно Његовог мудрог промишљања о нама? Јер је било долично да онај који је сагрешио буде поново створен у исто време у које је створен.

Ево зашто је у онај дан био послат Гаврило да благовести Деви непропадљиво рођење и унапред је обавести да ће преко ње бити спасење народима. Скупа са поздравом, „Реч постаде тело" (Јн. 1, 14), да би поново саздао творевину, изопачену грехом, који је ушао заједно са речима лукаве змије. Јер је веома било умесно да се изопачена сиктањем змије плот врати непропадљивости поздравом анђела. Као што се кроз жену десила смрт, тако је и кроз жену предстојало да се изврши спасење. Кроз ону, оболелу задовољством, сви смо умирали, а кроз ову смо оживљени, примивши не само оно што смо изгубили, но још много више и изобилније него што ум човечији може представити, што око не виде и ухо не чу. Ево какав празник и какав тријумф савршујемо! Благовест овој Светој и Непорочној Деви, и рађање целог света: зато што је све доведено у поредак, и пређашња неуређеност примила је устројство. Јер Онај који нас је створио постаје подобан нама, да би обновио остарели и повређени свој лик, и преобразио га у непревазиђену лепоту, којом нас позива: оно што сте ви, данашња створења, разрушили, то ја, Створитељ ваш, ради вас данас стварам, да бих овом сада створеном плоти мојом, вас опет узнео пређашњем животу, ступивши ради овога у борбу са смрћу и умртвивши је, као што је следило.

Али да бисмо потврдили наше мисли и наводима из отаца, и придати им макар некакав украс по којем би могле бити допадљиве, послушај шта говори о пролећном времену Григорије, који је примио име Богослов. Он, подстичући нас на нови Господњи празник, у написаној оној беседи говори: „Нека ти буде ново небо и нова земља, како би схватио, како све друго, тако и њихову реч. Пази, какав призор. Царица времена године шаље и приноси царици дана на дар све што је добро и пријатно"[1].

Уосталом, да не бисмо говорили несувисло и како бисте ме пустили на време, а сунце се приклонило западу, окончаћу овде беседу, да вас не обременим и додијам вам говорећи много о овоме. Похвалимо Оваплоћеног за нас, одашиљући кроз Њега и са Њим част и славу Оцу и Светоме Духу, тако да Њему доликује хвала, величање и великолепије, сада и увек, и у векове векова. Амин[2].

Превео са руског Горан Дабетић

напомене:

[1] *Orat. XLIII. sub finem.*
[2] *Graecolat. Patrr. Biblioth. Nov. Auctuar*. Tom I. pag. 850–859. ed. a Combefis. Paris. 1648.

ЗАСИЈАО СИ ЈАСНО ПОСЛЕ СМРТИ

(Стихотворенија Великог петка)

Стиховна стихира на вечерњу Великог петка, глас 2:

„Гробови се отворише, мртви устадоше"
Када си у нови гроб положен био за све,
избавитељу свих,
Ад свеподругљиви, видећи Те, ужасну се;
довратнице се поломише,
врата се разбише,
гробови се отворише, мртви устадоше.
тада Адам благодарно, радујући се,
клицаше Ти:
Слава снисхођењу Твоме,
Човекољупче!

Јутрење Великог петка, антифон, глас 7:

„Устаните, молите се"
Господе, ходећи на страдање вољно,
говорио си ученицима својим:
ако не могасте један час пробдети са мном,
како обећасте да умрете за мене?
барем Јуду погледајте, како не спава,
но труди се да ме преда безаконицима.
устаните, молите се,
да се ко не одрекне мене,
гледајући ме на Крсту.
Дуготрпљиви, слава Теби!

Велики петак, егзапостилар:

„Просветли ме дрветом Крста свога"
Доброга си разбојника
магновено удостоји Раја, Господе.
Просветли ме дрветом Крста свога
и спаси ме!

Икос канона Распећу Господњем на повечерју Великог петка:

„Јер си Ти Син и Бог мој"
Гледајући овчица своје Јагње
како Га вуку на заклање,
ићаше за Њим Марија, расплетене косе,
са другим женама говорећи:
„Куда идеш, Чедо?
Ради чега живот свој брзо завршаваш?
Да није опет свадба у Кани,
и тамо сада журиш,
да им од воде вино начиниш?
Да ли да идем са Тобом, Чедо,
или радије да Те чекам?
Реци ми реч, Логосе, не пролазећи ћутке мимо мене,
Ти Који си ме чисту сачувао.
Јер си Ти Син и Бог мој!"

Владимир Марјановић, јереј

ВАСКРСЕЊЕ ХРИСТОВО КАО ЛЕК ОД ТРУЛЕЖНОСТИ

На овогодишњем братском састанку свештенства Космајског архијерејског намесништва Шумадијске епархије у цркви Свете Тројице у Рогачи поводом исповести свештеника, богословски реферат о односу Васкрсења Христовог и избављења од трулежности, припремио је јереј Владимир Марјановић, парох у Бељини. Верзију за штампу приредила је редакција Календара

Од када је први човек Адам преступио заповест Божију у Рају, трулежност је постала саставни део људске егзистенције. Грехопад је довео до онога што Свети Оци називају пропадљивошћу природе, стања у којем је човек изгубио своје првобитно назначење, заједницу са Богом и живот вечни. Последица греха није само физичка смрт, већ и духовна која захвата целокупно биће човека, удаљавајући га од извора живота.

Бог у Својој љубави шаље Сина Једнородног који постаје човек, узимајући на Себе људску природу, да би је обновио и ослободио од трулежности. Васкрсење Христово представља највећу победу у историји спасења, победу живота над смрћу, светлости над тамом, бесмртности над пролазношћу. Отуда се у православном богословљу Христово Васкрсење сматра не само историјским догађајем, већ и егзистенцијалном и космичком стварношћу која има директан утицај на судбину сваког човека и читаве творевине.

Свети Атанасије Велики наглашава да је Христос примио људску природу како би је избавио од пропадљивости и смрти, што је било могуће само кроз Његову победу над смрћу: „Логос је примио тело које је подобно нашим телима и предао га је смрти у име свих, односно принео га је Оцу, а учинио је то због Свог човекољубља, да би пошто сви у њему умру био уништен закон пропадљивости који је људима наметнут.“[1] Христова смрт на крсту била је кључни тренутак када је Он добровољно ушао у царство смрти, да би га уништио изнутра.

Стога је циљ овог рада да покаже како Васкрсење Христово представља лек од трулежности, не само у смислу физичке смрти, већ и у духовном, есхатолошком и литургијском контексту. Биће анализирани извори који потврђују да је Христос својим Васкрсењем дароваo човеку могућност вечног живота у заједници са Богом.

Однос Васкрсења Христовог и трулежности у богослужењу Цркве

Када говоримо о било којој теолошкој теми, неизоставни део јесте онај који називамо практичним, а то је Свето богослужење које најбоље одражава сваки аспект човековог живота. У овом случају ћемо се кроз примере из Триода осврнути на појам нетрулежности. Имајући у виду да се налазимо у периоду Свете четрдесетнице, истраживање текстова започињемо од Посног триода, тачније од Страсне недеље. Потом ћемо пажњу усмерити на време после Пасхе и упоредити ова два периода у богослужбеном животу Цркве.

На Свету и Велику среду на сједалном јутрења певамо: „Једући Владико са ученицима твојим, тајанствено си показао твоју свету кончину којом смо се трулежи избавили, поштујући часна твоја страдања.“ Ево једног конкретног примера и везе између Страдања-Васкрсења и задобијања нетрулежног живота. Химнограф јасно указује: да Господ није страдао, не бисмо задобили нетрулежан живот, односно, не бисмо се спасили од трулежи.

Говорећи о издајству Јудином, црквени песник казује: „Руке си пружио, којима си примио хлеб нетрулежности, да узмеш сребрнике; уста ради целива приносећи преварно, којима си Тело Христово и Крв прихватио. Но тешко теби! Као што рече Христос“.[2] Ево директног упута да свакодневно учествујући у Светим богослужењима, а на првом месту у Светој Евхаристији, морамо имати на уму да неприпремљени бивамо исти као Јуда који је пруживши руку узео Тело Христово, а са друге стране, истим тим рукама Тело продао за тридесет сребрњака. Потребно је чувати се и припремати, како душу, тако исто и тело за узимање Тела и Крви Христове који нису само симболи већ једна и једина реалност.

Пратећи дане и крећући се ка Празнику над празницима, долазимо до Велике суботе и појања статија, када нам се приказује ко је Тај који нас избавља од робовања греху и ослобађа од трулежности. Навешћемо неке примере: „Из трулежи уста живот мој, Спаситељу, кад си умро и мртвима дошао, и поломио довратнике Ада.“[3] Такође нам и друга статија казује: „Достојно је величати Тебе Саздатеља свега, јер твојим страдањем имамо бестрашће, избавивши се од трулежности.“[4]

Можда је један од репрезентативнијих примера из химнографије Велике суботе стих „Човекоубиствен, но не богоубиствен би пад Адамов; јер ако и пострада тела твога земљана суштина, али Божанство остаде нестрадално; а трулежно твоје на нетрулежно си променио, и васкрсењем показао си извор живота нетрулежног.“[5] Јасно нам је показано да је Васкрсење кључна тачка у животу сваког хришћанина и да Господ није постао Богочовек, ми бисмо и даље били пропадљива и трулежна бића.

Након овог тужног периода и Посног триода, улазимо у радост Васкрсења Христовог, у радост Празника над празницима. Богослужења овог периода су весела, раздрагана јер је Господ васкрсао и као што каже егзапостилар Пасхе: „Уснувши телом као мртав Царе и Господе. Трећег дана си Васкрсао и из трулежи Адама подигао и смрт уништио. Пасхо нетрулења и спасење света.“ Ево јасног примера шта је последица Васкрсења за све, а то је избављење из трулежи. Ако погледамо сва богослужења пре Пасхе и после Пасхе можемо јасно видети да се у Посном триоду очекује Васкрсење Христо-

во и нови живот, долазак Онога који је бесмртан и на крају добијање нетрулежног живота. Целокупно богослужење Цветног триода можемо посматрати у светлу даровања нетрулежног и вечног живота, као што нам каже стих седме песме на јутрењу, „празнујмо смрти умртвљење и адово рушење, нови почетак вечног живота и весело опевајмо Узрочника тога: јединог благословеног и најславнијег отачког Бога.“ Свако место на богослужењима казује да је Господ Исус Христос Онај који је подарио бесмртност и живот вечни, и да су нам остављени Тело и Крв Његова као залог будућег вечног живота. Васкршње слово Светог оца Јована Златоустог на сам дан Пасхе говори, између осталог, да не треба нико да тугује због грехова јер опроштај сија из гроба. Свети Јован додаје пред крај: „Христос Васкрсе и ниједног мртвог у гробу.“[6] Јасно је поручено да је Васкрсење Христово реалност која дарује устанак из гроба, како уснулима физички тако и свима који у греху живе. У стихирама на вечерњем у уторак Светле недеље се каже: „Господе, ти си врата адова поломио и твојом смрћу си царство смрти разорио, а род људски си од трулежи ослободио, живот си и нетрулежност свету подарио и велику милост.“ Много је примера у Богослужењима Цркве који јасно указују да нема избављења од трулежи ако Господ није васкрсао.

Недеља као дан Васкрсења Христовог – утицај на задобијање нетрулежности

Недеља као дан Васкрсења Христовог заузима посебно место у духовном животу верника. Она није само дан одмора или сећања на Христов подвиг, већ живо учешће у Његовој победи над смрћу. Кроз недељну Литургију и Евхаристију, верни не само да славе Христово Васкрсење, већ реално учествују у процесу преображаја и обожења, што доводи до ослобођења од трулежности и задобијања нетрулежног и вечног живота.

Старозаветни сабат (субота) био је дан одмора и сећања на Божије дело стварања света (Пост 2, 2-3). Међутим, са Христовим Васкрсењем, акценат се премешта са првог стварања на ново стварање у коме човек добија могућност бесмртности кроз заједницу са Христом. Овде се првенствено мисли на недељу као Дан Господњи и о томе налазимо сведочанство код Светог Игњатија Богоносца у Посланици Магнежанима: „Они који су живели по старим обичајима, а сада су дошли до нове наде, више не светкују сабат, већ живе по Господњем дану, у коме је васкрсао наш живот.“[7] Ово сведочи да је у раној Цркви недеља била не само дан прослављања Христовог Васкрсења, већ и дан када су верни улазили у нову реалност, у нетрулежни живот који је Христос донео Васкрсењем.

Света Литургија која се у православној Цркви врши сваке недеље и сваког празника, није обичан обред или само сећање на Христову смрт и Васкрсење, већ мистично учествовање у Његовој победи над смрћу. Господ Исус Христос је у Јеванђељу по Јовану рекао, „Ја сам хлеб живота. Ко једе овај хлеб, живеће вавек... Ко једе моје тело и пије моју крв, има живот вечни, и ја ћу га васкрснути у последњи дан“ (Јн 6, 48, 54). Ове речи показују да је Евхаристија директно повезана са Васкрсењем и задобијањем нетрулежности. Она није само духовна храна, већ реално причешћивање Васкрслим Христом, чије је Тело нетрулежно и бесмртно. Отац Александар Шмеман каже: „Свето Причешће даје нам се, најпре ради отпуштања грехова и зато представља свету тајну измирења, коју је савршио Христос Својом сопственом Жртвом и која се вечно дарује онима што у Њега верују. Свето Причешће је, затим, основна и суштинска храна хришћанинова, која оснажује његов духовни живот, исцељује његове болести, утврђује његову веру и оспособљава га да у овоме свету води уистину хришћански живот.“[8]

Недељна Литургија није само сећање, већ и предокушај будућег века. Свети Максим Исповедник, чије је учење добрим делом конципирано на Литургији као „икони Осмог дана“, иако се тај термин скоро нигде експлицитно не помиње, у *Мистагогији* каже: „У време очекиваног општег свршетка, када ће видљиви свет, као човек, умрети, и опет у трену ока устати нов из овештаности своје, при очекиваном васкрсењу. Тада ће и човек, као део целога, и мали са великим, саваскрснути са светом, примивши силу која не допушта више могућ-

ност пропадљивости. Тада ће, по лепоти и слави, тело постати слично души, а чулна бића умнима, док ће се у свима, сразмерно свакоме, пројављивати јасно и делатно присуство исте Божанске силе, која ће сама собом чувати нераскидиву везу јединства у бесконачне векове.“[9] Овде нам је јасно показано како Свети Максим повезује крај времена, Васкрсење и стање нетрулежности: човек и целокупна творевина биће преображени у стање које више није подложно пропадању. После освећења Дарова, свештеник узвикује: „Светиње светима!“ Ове речи указују да се кроз причешће верни преображавају и постају учесници у светости и нетрулежности самог Бога. Протојереј Александар Шмеман у својој књизи *За живот света* наглашава да је недељна Литургија радосни сабор верних који ће се сусрести са Васкрслим Господом. Ова радост није просто емоција, већ стварност новог живота.[10]

Недеља није само дан богослужења, већ стварна тачка сусрета времена и вечности. Кроз њу се верни уводе у нови живот, у нетрулежност коју је Христос донео Својим Васкрсењем. Сваке недеље, кроз Литургију и Причешће, хришћани постају учесници у Васкрсењу Христовом, ослобађајући се од трулежности и припремајући се за пуноћу живота у Царству Божијем. Зато је недеља у православљу много више од дана одмора, она је „мали Васкрс“, дан у коме се верни облаче у нетрулежност Христову и задобијају предукус вечног живота.

Трулежност као последица греха и спасење кроз Васкрсење

Хришћанска теологија учи да је смрт последица греха и да је грехопад првих људи довео до губитка заједнице са Богом и пропадљивости људске природе. Отуда је човек постао смртно и трулежно биће, осуђено на физичку и духовну смрт. Међутим, Васкрсење Христово представља преломни моменат у историји спасења, оно не само што преображава ову трагичну стварност, већ човеку пружа могућност обнављања и вечног живота у заједници са Богом. Кроз Васкрсење Христос уништава трулежност греха и дарује нови живот, а тај нови живот верни примају и у њему учествују кроз Свете тајне, посебно кроз Крштење и Евхаристију.

Смрт није била првобитни део Божијег плана за човека. У почетку, човек је створен као биће позвано на бесмртност и нетрулежност: „И створи Бог човека по лику својему“ (Пост 1, 27). Међутим, када су Адам и Ева преступили Божију заповест, увели су грех и смрт у свет, чиме је човек изгубио првобитну заједницу са Богом и постао подложан пропадљивости: „Земља си и у земљу ћеш отићи“ (Пост 3, 19).

Христос је дошао на свет да би превазишао последице греха и смрти, а Својим Васкрсењем установио је победу над трулежношћу. Апостол Павле о томе сведочи речима: „Јер као што у Адаму сви умиру, тако ће и у Христу сви оживети“ (1Кор 15, 22). Ово указује да Васкрсење Христово није само Његова лична победа, већ почетак свеопштег васкрсења, када ће трулежност бити у потпуности побеђена. Један од највећих хришћаних подвижника, Преподобни Антоније Велики говори: „И тако, за осамдесет, или чак и сто година проведених у подвигу ми нећемо царовати једино сто година, већ у векове векова. Уз то, наше наслеђе неће бити на земљи, већ на небу, иако смо се подвизавали на земљи. И још: оставивши трулежно тело, добићемо нетрулежно.“[11] Овим је Христос показао да спасење није само духовна реалност, већ и телесно препорођење које ће у пуноћи бити откривено у свеопштем васкрсењу.

Победа Христова над смрћу није само историјски догађај, већ стварност у којој верни могу да учествују кроз Свете тајне. Два најзначајнија момента тог учешћа су Крштење и Евхаристија. Крштење је први корак у задобијању нетрулежности, јер кроз њега човек умире у старом животу и рађа се у Христу: „Тако се с Њим погребосмо кроз крштење у смрт, да као што Христос устаде из мртвих славом Очевом, тако и ми ходимо у новом животу“ (Рим 6, 4). Крштењем човек постаје нова твар, ослобођена од трулежности греха.

Света Евхаристија је најдубљи начин на који верни учествују у Христовом Васкрсењу. Христос је рекао: „Ко једе моје тело и пије моју крв, има живот вечни, и ја ћу га васкрснути у последњи дан“ (Јн 6, 54). Ово указује да је Причешће директно повезано са спасењем и победом над смрћу. Свети Игњатије Богоносац назива Евхаристију леком бесмртности, јер се у њој Христос, победитељ смрти, тајанствено сједињује са вернима. Говорећи о Светом причешћу потребно је чути речи Светог Игњатија Богоносца који говори: „Једна је Плот Господа нашег Исуса Христа и једна Чаша у јединењу Крви Његове, један Жртвеник, као и један епископ са презвитерима и ђаконима, саслужитељима мојим, како бисте све што чините чинили у Господу“.[12] Дакле, без јединства и то јединства са Епископом не можемо бити заједничари Тела и Крви Христове, односно, не можемо задобити нетрулежан живот уколико не учествујем у овој заједници.

Кроз Евхаристију верни не само да се сједињују са Христом, већ сада улазе у реалност будућег Царства Божијег. То наглашава и апостол Павле: „Чаша благослова коју благосиљамо није ли заједница крви Христове? Хлеб који ломимо није ли заједница тела Христовог?“ (1Кор 10, 16).

Васкрсење Христово је основни догађај који нам је омогућио избављење од трулежности и избављење од робавања греху, смрти и ђаволу. Смрт више није коначна реалност, већ само прелаз, док Васкрсење постаје почетак новог живота за све који у Христа верују.

Тајна Христовог Васкрсења не односи се само на Његову личну победу, већ обухвата свеукупно човечанство. Свети апостол Павле пише: *„А сада Христос устаде из мртвих, и постаде првенац оних који су умрли“* (1Кор 15, 20), указујући на чињеницу да је Христос Васкрсењем отворио пут свим људима ка бесмртности. Управо због тога се у православном богословљу Христос назива „другим Адамом“, јер исправља оно што је први Адам погрешио. Ако је први човек увео грех и смрт у свет, Христос, Нови Адам, Својом жртвом и Васкрсењем уводи нови живот.

Литургијски живот Цркве сведочи о овој мистичној реалности. У Пасхалном канону Светог Јована Дамаскина пева се: „Сада се све испуни светлошћу: и небо, и земља, и подземље, нека се радује сва твар због устајања Христовог.“[13] Васкрсење је, дакле, не само обнова човекове природе, већ и исцељење читаве творевине. Зато православна теологија не посматра овај догађај само као победу над физичком смрћу, већ као космичку обнову, где се васцела творевина ослобађа ропства трулежности и постаје учесник у слави будућег века.

Учествовање у овој васкрсној реалности омогућено је кроз Цркву и Свете тајне. Кроз Свету тајну Крштења човек умире за стари живот и рађа се у новом, а Евхаристија је трајно присаједињење Васкрслом Господу кроз учествовање у Телу и Крви Његовој. Свети Јован Златоусти у *Пасхалној беседи* тријумфално узвикује: „Где је, смрти, жалац твој? Где је, пакле, победа твоја?“ (1Кор 15, 55), указујући да је Христовим Васкрсењем смрт постала немоћна и да више нема последњу реч.

напомене:

[1] Свети Атанасије Велики, *О оваплоћењу Бога Логоса*, Беседа, Нови Сад, 2003, 137.
[2] Канона на јутрењу, 9. песма, Велика среда.
[3] Прва статија, 18. стих.
[4] Друга статија, 73. стих.
[5] Канон на јутрењу, 6. песма, Велика субота.
[6] Триод цветни, 30.
[7] Епископ Атанасије Јевтић, *Дела апостолских ученика, Посланица Магнежанима Светог Игњатија Богоносца,* Врњачка Бања-Требиње 2002, 245.
[8] Александар Шмеман, *Литургија и Живот*, Цетиње 1992, 186-187.
[9] Свети Максим Исповедник, *Изабрана дела – Мистагогија*, Призрен 1997.
[10] Александар Шмеман, *За живот света*, Београд 2009, 28.
[11] *Добротољубље,* Требиње 1996, 10.
[12] Николај Афанасјев, *Трпеза Господња*, Краљево 2008, 12.
[13] Јован Дамаскин, *Пасхални канон, 3.песма,* у: *Триод цветни*.

ХИМНОГРАФИЈА ВЕЛИКЕ СУБОТЕ

Јутрење, канон, песма 5, глас 6:

Ирмос: Видевши Исаија незалазну светлост твога Богојављења, Христе, које се милостиво према нама догодило, јутрењујући од ноћи, клицаше: Васкрснуће мртви, и устаће они који су у гробовима, и сви на земљи обрадоваће се.

Ново твориш земнородне, Творче, поставши земљан, и плаштаница и гроб објављују, Речи, тајну која Ти је саприсутна; јер Благоразумни саветник, представља савет Онога који Те је родио, и у Теби ме величанствено новотвори.

Смрћу смртно, и погребом трулежно претвараш, јер нетљено твориш богодолично, обесмрћујући што си примио; јер тело твоје не виде трулежи, Владико, нити душа твоја чудесним начином у Аду не би остављена.

Из безбрачне произишав, и прободен у ребра, Створитељу мој, из њих си учинио обновљење Еве, поставши Адам; уснувши надприродно сном природноживим, и живот подигавши из сна и трулежи, као Свемоћан.

Јутрење, канон, песма 7, глас 6:

Ирмос: Неизрециво чудо! Онај који је у пећи избавио преподобне младиће из пламена, полаже се у гроб мртав, бездахан, на спасење нас који певамо: Избавитељу Боже, благословен јеси.

Рањен би Ад, примивши у срце Рањенога копљем у ребра; и стење огњем божанским уништаван, на спасење нас који певамо: Избавитељу Боже, благословен јеси.

Сјајан гроб! јер примивши у себе Створитеља као спавајућег, показа се божанска ризница живота, на спасење нас који певамо: Избавитељу Боже, благословен јеси.

Законом умирућих, полагање у гроб прима Живот свих, и њега показује извором васкрсења, на спасење нас који певамо: Избавитељу Боже, благословен јеси.

Једно беше Божанство Христово у Аду, и у гробу, и у Рају, нераздвојно са Оцем и Духом, на спасење нас који певамо: Избавитељу Боже, благословен јеси.

Јутрење, стихире самогласне, глас 2:

Данас гроб држи Онога, Који држи у руци твар; камен покрива Онога који врлином покрива небеса; Живот спава, и Ад дрхти, и Адам од окова бива разрешен. Слава твоме домострoју, којим извршивши сво вечно упокојење, даровао си нам, (Боже) свесвето из мртвих твоје васкрсење.

Какав је то гледани призор? Какав је то садашњи одмор? Цар векова, извршивши страдањем домострој, у гробу суботствује, дарујући нам ново суботствовање. Њему ускликнимо: Васкрсни Боже, суди земљи, јер Ти царујеш до века, имајући неизмерну велику милост.

Ходите да видимо Живот наш који у гробу лежи, да би оне који у гробовима леже оживео. Ходите данас сви који гледате уснулог потомка Јудиног, пророчки Њему ускликнимо: Легавши уснуо си као лав, ко ће Те подићи, Царе? Но васкрсни самовластно, Који си дао Себе драговољно за нас. Господе, слава Теби.

Марија Красовицкаја

О СМИСЛУ И БОГОСЛУЖЕЊИМА ВЕЛИКЕ СУБОТЕ

Да бисмо схватили богослужење Велике суботе, морамо проговорити пре свега о изворима црквеног знања о Великој суботи. Ствар је у томе што у Четворојеванђељу, као што је познато, није речено ништа о силаску Господа у ад, тамо се говори само о смрти и васкрсењу. Силазак у ад се не спомиње у Четворојеванђељима, о њему се говори само у апостолским посланицама (Еф. 4, 7-8; 1Пт. 3, 19-20), и то веома кратко. Али скупа с тим, имамо развијено богослужење овог дана, у којем се говори управо о силаску у ад, при чему са таквим детаљима, да је то немогуће измислити. С друге стране, имамо древну и разрађену иконографију.

Позната је икона Васкрсења у виду у каквом је веома често виђамо: Господ у белим одеждама, с барјаком, Крст, гроб, камен, анђео, то је веома позна иконографија, а Византија и Русија су знали и Васкрсење, изображено у виду Силаска у ад. Управо је икона Силаска у ад дуго векова на православном Истоку била једино изображење Васкрсења Христовог. Ако се загледамо у ову икону, видимо црни бездан, у који се спушта Господ; обично се притом Његов химатион залепрша, чиме се, очигледно, изображава брзина Његовог кретања.

Својим ногама Господ стоји на разрушеним вратама ада. Врата ада су сломљена, у потпуности разрушена. Десно и лево од Христа изображавају се старозаветни пророци, цареви (њих можемо препознати по царским крунама) Давид и Соломон; на икони видимо и Јована Претечу, који је пре Христа пострадао, доспео у ад, и тамо проповедао долазеће Христово Васкрсење. Ови пророци увек се изображавају како разговарају један са другим. Подсетимо да се на икони беседа изображава гестом руке; управо су тако овде изображени старозаветни пророци, и већина од њих не гледа на Христа, већ један у другог. Господ узима за руку Адама; на класичним иконама то је задивљујући сусрет: лице Адама, који је чекао и дочекао, и Господ, који га узима за руку, потпуно немоћну, и са великом силом повлачи га за собом. Поред је Ева. Извођење грешног човека из ада, његово спасење, ово је тренутак овог сусрета. Споменимо стихиру Недеље праштања: „Седе Адам наспрам раја, и ридајући, плакаше...", моменат растанка са рајем, и ево, овог тренутка сусрета.

Често се у овом црном отвору изображава фигура везаних руку и ногу. Очигледно је то антропоморфно приказивање ада, оличење његово, везаних руку и ногу, оковано ланцима, и Господ га често гази својом ногом. На византијским иконама понекад се сусреће интересантан детаљ: на огромном простору приказују се разни детаљи врата – клинови, омче, кључићи, и тамо их је толико, колико је замислити немогуће. Јасно се види да се све оно што је ад себи изградио разрушило и разлетело у прах и пепео.

Одакле је све то узето, одакле је све то позајмљено? Јасно је да се из канонског Писма не може црпети толико подробна и детаљна прича о силаску у ад, какву видимо у нашем богослужењу и иконографији. Постоји такозвано Никодимово Јеванђеље, или Јеванђеље по Никодиму. У свом коначном виду, пре свега, оно се формирало до V века, али се, по сведочењу научне критике, образовало из више древних извора, при чему неколико извора, од којих сваки има свој назив, потиче из апостолских времена. На тај начин имамо посла са бележењем изузетно старог хришћанског предања, и сам овај споменик – Јеванђеље по Никодиму, задивљујуће је интересантан.

Како се то могло описивати, како се о овоме могло приповедати? О овоме такође говоре апокрифни извори. Подсетимо да реч „апокриф" у датом случају нема негативно, већ неутрално значење: апокриф, то није обавезно нешто лоше, то може бити књига која није укључена у канонско Писмо, али је бележење Предања. Сви Богородичини празници, осим Благовести, засновани су

на апокрифима, јер се у Четворојеванђељу ништа не говори ни о Успењу, ни о Рођењу Пресвете Богородице, ни о Њеном Увођењу у храм, али Црква прихвата апокрифе који нису извртање истине, већ бележење црквеног Предања. Ове текстове Црква прихвата као црквено Предање, али не прихвата као богонадахнуто Писмо,

они имају другачији статус. Оно што је у њима написано Црква прихвата и користи у свом богослужењу и изобразитељној уметности, али не сматра богонадахнутим Писмом; тако је и са Никодимовим Јеванђељем.

У њему је све описано изузетно живо, али ко је о томе могао приповедати? То су могли испричати они који су васкрсли у дан Христове смрти. У Јеванђељу читамо „и гробови се отворише, и устадоше многа тела светих који су помрли. И изишавши из гробова по васкрсењу Његову, уђоше у свети град и показаше се многима" (Мт. 27, 52-53). Део Никодимовог Јеванђеља је прича двојице васкрслих мртваца, који су били синови Симеона Богопримца (постоји такво црквено предање), и то можемо себи представити: они су били праведни људи и васкрсли су, и испричали о томе како се све десило у аду. Ова прича сачињава основни садржај Никодимовог Јеванђеља.

Тамо се приповеда о томе да се у мраку и тами пакленој изненада разлегао громки глас: „Отворите врата, улази Цар славе!" А сатана пита: „Ко је овај Цар славе?" и чује одговор: „Господ сила, Он је Цар славе". Тамо је све то описано веома јасно и упечатљиво. И пророци почињу говорити: „Ма, наравно, то сам ја проповедао!" Цар Давид и други пророци почињу један са другим беседити о испуњењу пророштва. Себи можемо представити како су пророци живели, проповедали, потом умирали и силазили у ад, а затим је тамо дошао Јован Претеча, и они су реално видели да се њихова пророштва испуњавају. Можемо представити себи њихово ликовање.

Описује се разарање ада и сатане, при чему су то, очито, различите фигуре, то јест своје место има нека персонификација, оличење ада, нешто одвојено, и посебно се још говори о победи над сатаном. На тај начин, персонификација (оличење) често фирурира у црквеној култури. Споменимо, на пример, неке иконе Крштења Господњег, где је у водама Јордана, као кроз тамно стакло, видљива човечија фигура, то је оличење Јордана. И у богослужењу ћемо сусретати оличење, тамо постоје текстови у којима се говори: „Данас ад, стењући, вапије...", данас ад са стењањем говори, и жали се, и плаче. У уста ада стављају се неке речи, и све је то засновано на Јеванђељу по Никодиму.

Дакле, јутрење Велике суботе: двопсалмије, шестопсалмије, велика јектенија. Али се даље већ пева *Бог је Господ*, и као знамење посног *Алилуја* на *Бог је Господ* можемо већ уочити знамење новог у богослужењу, појављивање нечег што раније није бивало, приближавање Васкрсењу.

Након песмопевања *Бог је Господ* следе три тропара. Два од њих, први и последњи, нама су познати, то су *Благообразни Јосиф* и на *И ниње – Мироносицама женама*. Све је то било на вечерњи. Али између њих на *Славу* се поје тропар Велике суботе:

„Када сиђе у смрт, Животе Бесмртни, тада умртви ад блистањем Божанства: а када умрле васкрсе из дубина, све силе небеске клицаху Ти: Даваоче живота, Христе Боже наш, слава Теби!"

Што је то? То је васкрсни тропар другог гласа. Васкрсних тропара постоји осам, али је од њих изабран онај који више од других говори о силаску у ад. Али поразмислимо о другом: ипак је овај тропар васкрсни! На вечерњи га није било, а на јутрењу се већ додаје; јер се на јутрењу увек у потпуности и дубље открива празновани догађај. На вечерњи се већ појавило васкрсење, победнички текстови, а на јутрењу су се јавили у још већем степену, и ево већ звучи васкрсни тропар.

Открива нам се да је субота неодвојива од васкрсења, свака субота током године изузетно тесно је повезана са васкрсењем. Корен овога је у богослужењу Велике и Лазареве суботе, које се умногоме појављује као васкршње богослужење. Старозаветни седми дан и новозаветни седми дан као да се сједињују у суботи, јављајући нам и спокој, и смрт, и васкрсење, и потребно је обавезно осетити ово јединство. Ни у ком случају се не умањује изузетан значај васкрсења, и ни у ком случају не ишчезава особити акценат суботе, него се они непрестано дотичу и уче нас нечем што је тешко изразити конкретним речима, али описано можемо дознати, учествујући у богослужењу.

Тропар *Благообразни Јосиф*, то је тропар о полагању у гроб, а *Када сиђе*, то је тропар о силаску у ад и победи над њим, и у њему се говори да је Господ већ васкрсао умрле, а *Мироносицама женама*, то је тропар о томе како се мироносицама јавио анђео и рекао да је Господ васкрсао.

На крају певања ових тропара свештенослужитељи излазе из олтара (иако упутства за то у Типику нема), и почиње најопширнији, најзнаменитији и најизражајнији део јутрења Велике суботе, певање Непорочних. Непорочни, то је 17. катизма, коју смо већ спомињали у вези са васкршњим богослужењем. Њен текст говори о љубави према Закону Божијем, при чему се говори у првом лицу о томе да је Закон Божији слађи од меда, драгоценији од злата и топаза, дражи од свега на свету.

Поновимо већ речено: ове речи, изречене у првом лицу, у пуној мери могу бити приписане Јединому безгрешном, јединому апсолутном Праведнику, Господу нашем Исусу Христу, који је био послушан Оцу своме и ни у чему није преступио Његову вољу, ни у чему није преступио Закон. Споменимо чувену изреку да у Псалтиру пева, радује се и моли сам Господ и Његова Света Црква, и на 17. катизму се то односи у пуној мери. Заиста, у пуној мери је ове речи могао изговорити само Господ. У Велику суботу нам се јавља крајњи, апсолутни смисао ових речи, зато што се 17. катизма овде пева онако како се не пева никада.

Чисто споља она се дели на три дела, на три статије. Сама ова троделна подела употребљава се на погребењу мирјана, монаха и свештеника, али се особеност Велике суботе састоји у томе да се овде уз сваки стих припева особити кратки текст, који се назива „похвала". Стих псалма – похвала, стих псалма – похвала, итд.; све то треба да се пева. Ухватити смисао оваквог сједињења веома је тешко, и овог часа ћемо покушати да то изразимо нашим слабим речима, али у литургичкој литератури можемо срести покушаје да се блиставије, јасније објасни да су иза овог особитог текста – речи Псалтира, које је могао изговорити, у пуној мери ставивши на себе, само Христос, и химнографија, која говори о Његовом погребењу и силаску у ад, о победи над смрћу. Наизменично се наводе кратки текстови, и веома је сложен задатак осветлити њихово јединство.

Дакле, три статије. После сваке статије говори се мала јектенија. Ако пратимо динамику, саму димензију садржаја текстова од прве до треће статије, тада нам је јасно постепено расветљавање, постепено приближавање Васкрсења. Што смо ближи трећој статији, тим се чешће говори о Васкрсењу. Последњи тропар већ непосредно садржи такву молитву:

„Удостој Твоје слуге, Дево, да виде васкрсење Твога Сина".

На тај начин допли смо непосредно до Васкрсења, већ стојимо испред двери, које су дотле затворене и сваког часа ће се пред нама отворити.

После певања 17. катизме с похвалама на три статије назначено је певање тропара по Непорочнима – оних који су нам познати према васкрсном богослужењу. То је чувени васкршњи текст: на почетку се пева „Благословен си, Господе, научи ме одредбама Твојим", а даље „Ангельский собор удивися..." („Анђелски сабор удиви се..."). Затим сви васкршњи тропари по Непорочнима. Још је ближе Васкрсење, тече већ чисто васкршњи текст, јединствен за васкрсни дан.

После мале јектеније и сједална чита се 50. псалам, и почиње певање једног од најлепших и најчувенијих канона, названог *Волною морскою* (*Пучину морску*), према почетним речима првог ирмоса. Овај канон приписује се тројици аутора. Триод нам говори да је од прве до шесте песме овај канон сачинио Марко, епископ Идрунтски. То је онај Марко, којем се на почетку приписују Маркове главе у Типику, или макар прве до њих. Јасно је да Маркове главе није све он написао, али су повезане с његовим именом, по њему су и добиле свој назив. Али у исто време Триод примећује: „Ирмоси су творевина неке жене, која се зове Касија".

Монахиња Касија је изузетно интересантна фигура у црквеној химнографији, која је имала задивљујућу судбину. Припадала је најбољим девама Византијског царства, и када је император одабирао себи невесту, она

је била, по сведочанству извора, „као месец међу звездама”. Церемонија одабира је трајала веома дуго и протицала у дугим разговорима, а у једном од њих император је приметио да је „све зло дошло од жене”, имајући у виду Еву, на шта је Касија, која је била не само прелепа, него и умна, одговорила: „И сво добро је од жене”, имајући у виду Пресвету Богородицу. Тада је император схватио да је она сувише паметна, и одаслао је. Тада је

она отишла у манастир и постала чувени химнограф. Писала је и световне стихове, као и Григорије Богослов, али је најуспешнија била у црквеној химнографији. Мноштво текстова, певаних на Страсној, припада њеном перу, између осталих чувени ирмоси канона *Пучину морску*.

Почињући од 6. песме и до краја овај се канон сматра творевином Козме Мајумског. Приметимо да је то један од ретких случајева када је у богослужбеној књизи написано ко је то сачинио, а у ствари су многи канони састављени. У крајњој мери, канон Благовести се веома јасно дели на два дела и показује различито ауторство. Али у датом случају све је просто зебележено у књигама.

Канон *Пучину морску* није васкрсни, није пасхални, тамо се веома много говри о Господњим страдањима, о смрти и полагању у гроб. То је, углавном, суботњи канон, иако су стихови уочи синаксара тамо победни. У њима се говори:

„Узалуд чувате гроб, стражари: зато што гроб не задржа Оног, ко је сам извор живота”. То је текст који се обраћа кустодији – латинска реч, позајмљена у грчком и означава стражу.

Усред страсног канона објављује нам се долазећа победа. Изузетно су интересантни и лепи кондак и икос овог канона. Они имају рефрен, који се понавља на крају кондака и на крају икоса. Ево тог кондака:

„Безданом затворен, појављује се мртав, и обавијен смирном и покровом, положен у гроб као смртник – Бесмртни; жене дођоше да Га помажу миром, плачући горко и вапијући: ово је преблагословена субота, у њој ће Христос, уснувши, васкрснути затворен у бездану, он се појављује мртав, и обавијен смирном и покровом, положен је у гроб као смртник, бесмртни; жене дођоше да Га помажу миром, горко плачући и вичући: ово је пресвета субота, у коју ће Христос, уснувши, у трећи дан васкрснути”.

И икоса:

„Узиђе на Крст, и сва творевина заплака, видевши Га како виси наг на дрвету, сунчеви зраци се сакрише, а звезде угасише своју светлост, и земља се затресе од страха великог, и море побеже, и стене се распадоше, и отворише се многи гробови, и тела светих људи устадоше. Доле ад стење, а Јудејци се договарају да оклеветају Христово Васкрсење. Жене позовају: ово је субота преблагословена, у њој Христос, уснувши, васкрсе тридневан”.

Овај нам икос приказује слику читавог створеног света: земља се затресла, море бежи, светила су се поколебала, ад се већ боји свог пораза, а Јудејци још мисле какву би превејаност предузели против ове моћи, а особито место у овим текстовима заузимају ликови жена мироносица. Оне се спомињу у суботу, зато што су пошле на гроб чим је то било могуће, једва да је свануло, на граници ових дана – суботе и долазеће недеље. И као победна химна у овим текстовима звучи прича о њима чија љубав и верност не познају препреке: „Жене позивају: ова је субота преблагословена”, то је њихов дан, дан њихове непостидне вере и верности.

После девете песме објављује се *Свет је Господ Бог наш*, а ми знамо да је то чисто васкршња особеност, о којој смо већ говорили на Лазареву суботу: на Велику суботу улазе најсјајније црте васкршњег богослужења. Али овом васкршњем тексту претходи девета песма и њен најчувенији ирмос: „Не плачи за мном, Мајко, видећи у гробу Онога кога си зачела у утроби без семена, сина: јер ћу устати и прославићу се и узнети у слави непрестано, као Бог, од оних који те вером и љубављу величају”.

То су опет Христове речи, које је, по замисли химнографа, Господ рекао тајно Пресветој Богородици, већ будући у гробу. Као одговор на Њене јецаје и сузе, Он јој говори: „Не плачи за мном, Мајко” (постоји чак иконографија: Христос се изображава у гробу, на фону Крста, који не лежи, већ је до појаса, и поред Њега су Пресвета Богородица и Јован Богослов; ова икона се тако и назива: „ Не плачи за мном, Мајко”. Говори се о томе да Господ још није васкрсао, али је тајно утешио своју Мајку.

Окончан је канон, пева се *Све што дише* и хвалитне стихире, које се окончавају изузетно интересантним величањем. Ево и њега:

„Мојсије тајно наговести овај велики дан, говорећи: И благослови Бог седми дан, јер је ово благословена субота. Ово је дан одмора, у који се Јединородни Син Божији упокојио од свих дела својих, пошто је видео смрт у телу; и тиме нам је, повративши се васкрсењем, даровао вечни живот, јер је једини Благ и Човекољубац".

На *И сада* пева се чисто васкршњи текст: *Преблагословена јеси, Богородице Дево*. Све је више и више васкршњих текстова; они се накупљају и мењају карактер службе.

Затим, као и увек, то је, унапред одређено при оваквом поретку јутрења, велико славословље. Постоји упутство: „Славословље велико. Такође улази настојатељ у свети олтар, са јерејима и ђаконима. Облаче се у све свештене одежде (јереји су само у ризама), излазе са

Јеванђељем испод плаштанице, које изнад држи свештеник, ђакон кади".

Неки зналци типика сматрају да на вечерњи Великог петка не треба да се износи Плаштаница, већ на крају великог славословља у Суботу. То није лишено основа; подсетимо да се Крст износи ради поклоњења на Крстопоклоној и на Крестовоздвижније, управо за време Трисветог после великог славословља. Али у нашој пракси Плаштаница је већ на средини храма, и свештеници на Трисвето само излазе, савршавају поклоњење пред Плаштаницом, подижу је и почиње литија.

После литије следи веома важан део богослужења, који нам говори о изгубљеном моменту службе. Ствар је у томе да се после литије пева тропар *Благообразни Јосиф*, а потом следи читање Светог Писма: возглашава се прокимен и чита паримија из Језекиља. Овај текст звучи као гром, он је пун заглушујуће снаге, безусловне победе над смрћу, победе Васкрсења, силе Божије. Затим се изнова возглашава прокимен и следи читање из Апостола, *Алилуја* и Јеванђеље (М. 27, 62-66).

У старини на васкршњем јутрењу могуће је било читање два Јеванђеља, црквено искуство познаје такав образац: на уобичајеном месту после прокимена, и затим по великом славословљу. Читање Јеванђеља по великом славословљу на Велику суботу је траг веома древне и потпуно изгубљене традиције, када су се на јутрењу могла читати два Јеванђеља (читање васкршњег Јеванђеља по славословљу, када у недељу падну Сретење, дванаест богородичних празника или храмовни празник и празнично Јеванђеље истискује васкрсно).

Даље у нашој редакцији Типика указује се на целивање Плаштанице, и то може служити као додатни аргумент да се она износи управо на овој служби, јер раније није било указивања на целивање Плаштанице, а овде оно постоји – можда то значи да се она управо у овом моменту износи? Целивање Плаштанице прати певање особите стихире: *Прићите, благословимо вечни спомен Јосифа*, стихира није мала и веома је лепа.

Први час придружује се јутрењу, а трећи, шести и девети врше се заједно са чином изобразитељних, као што је речено у Уставу, „у своје време". Велика субота је један од најзначајнијих и најсвечанијих дана у години, и за њега је назначена Литургија Василија Великог. Наравно, то треба да буде дан појачаног поста, зато Литургија Василија Великог треба да се врши на вечерњи, као и на Велики четвртак.

Природно, *Благословено Царство*, предначатељни псалам, велика јектенија и стихире на *Господи, возвах*. Прве три стихире јесу васкрсне стихире првог гласа, оне које су нам познате из Октоиха. Служба се савршује „у суботу увече", а чисто формална вечерња у суботу већ се односи на недељу – памтимо да се вечерња налази на граници два дана: она завршава претходни и почиње следећи; певају се васкрсне стихире, али је Литургија Василија Великог, савршавана на вечерњој – то је Литургија Преблагословене Суботе, а не првог дана Пасхе.

После три васкрсне стихире следе три победне химне, стихире о силаску у ад: „Данас пакао уздише: како могу бити када сам примио Рођеног од Марије", ад вапије, плаче: боље да нисам примио Оног, ко се родио од Марије. „Који дође у мене, државу моју разруши, врата тучана разори, душе, које држах пре, Бог Овај васкрсе. Слава Господе, Крсту Твоме и Васкрсењу Твоме". Следеће две стихире почињу исто:

„Данас ад стењући вапије: разруши се моја власт, примих мртвога као једног од умрлих..." „Данас ад стењући вапије: похарана би моја држава, Пастир се распе и Адам васкрсе."

Ови су текстови јасно оријентисани на приповедање Никодимовог Јеванђеља.

На *Славу* се већ пева нама позната стихира „Данашњи дан велики Мојсије тајно наговести", а на *И сада* Богородичен – догматик првог гласа, као што и треба да буде у суботу увече. На тај начин, на малом делу службе дешава се сједињење сјајних васкршњих текстова и текстова који припадају Великој суботи.

Природно, врши се вход са Јеванђељем, *Светлости тиха* и без прокимена почињу се читања. Ова је служба богата огромном количином паримија; на вечерњи се чита петнаест паримија – одломака из Старог Завета, који приказују или пророкују, или су некако праобраз догађаја Васкрсења Господа нашег Исуса Христа. У односу на неке паримије то је лако схватити, то лежи на површини, а негде је то схватање сложеније. Класични текстови свима су познати и јасни: о Јони у утроби кита (ова се књига практично цела чита на овој вечерњи), из

књиге Изласка чита се одломак о проласку кроз Црвено море, окончава се оном песмом, која је прва библијска песма канона: „Певајмо Господу, који се славно прослави, коње и коњанике свргну у море...” Почиње долично певање: чтец чита стихове, а хор пева: „Певајмо Господу, који се славно прослави”. И тако се пева много стихова, а потом изнова читање.

Слушамо задивљујућу паримију из Постања о жртвоприношењу Авраама. Господ није дао Аврааму да принесе на жртву Исака, већ је свог Сина послао у смрт ради спасења рода људског; ова паримија задивљујуће звучи на Велику суботу. Још и још се читају старозаветна читања и, на крају, последња паримија пророка Данила, где се говори о искушењу три отрока, о кажњавању, које се окреће у ствари њиховом победном песмом, химном, која се такође сматра пророштвом о Васкрсењу Спаситеља, када се сваком стиху припева: „Господа опевајте и преузносите у све векове”.

На овој ликујућој ноти служба прелази од старозаветног читања заправо на чин Литургије. После паримије следи мала јектенија и певање *Ви који се у Христа крстисте*, зато што су се за овај дан раније спремали оглашени. Ево, они су се крстили, они су већ дошли из крстионице, где их је крстио патријарх, и у свечаној процесији улазе на службу, како би први пут учествовали у тајни Евхаристије. Црква верних сусреће их речима апостола: „Сви ви, који се у Христа крстисте, у Христа се обукосте” (Гал. 3, 27). Ову химну не слушамо често, зато је сваки пут за нас то химна победе, то је велики празник.

Прокимен и Апостол. А после Апостола не *Алилуја*, већ савршено особит текст, који се састоји из стиха „Васкрсни, Боже, суди земљи, јер ћеш наследити све народе”, који пева хор, и стихова које возглашава чтец. За време певања ових стихова, по упутству наших богослужбених књига, „јереји и ђакони свлаче црну одећу и облаче се у белу”. То је моменат пресвлачења у беле одежде између Апостола и Јеванђеља на Литургији Велике суботе.

Чита се Јеванђеље (Мт. 28, 1-20), које већ говори о догађајима Васкрсења, о ономе што су мироносице чуле код гроба, и кратко о догађајима који следе након њих – чисто васкрсно Јеванђеље. И даље Литургија Василија Великог по чину.

У овај дан не пева се Херувимско песма. Она се замењује текстом, који слушамо само једном у години: „Нека умукне свака плот човекова, и нека стоји са страхом и трепетом, и ништа земаљско у себи нека не помишља, Цар над царевима и Господ над господарима долази да се закоље и даје се као храна вернима. Долазе Овоме ликови анђелски са сваким Началом и Влашћу, многооки Херувими и шестокрили серафими, који лица скривају, и певају песму: Алилуја, Алилуја, Алилуја”.

Господ долази „даје се као храна”, као храна вернима, и бесплотни анђели скривају од ужаса лице, они не могу да гледају ову тајну, а ми окушамо Тело и Крв Господњу.

Овај текст, који се чује на служби једном годишње, јесте кључ за поимање Велике суботе. То је дан спокоја и тишине, када већ знамо за победу, али не отворено, већ прикривено, јер се она још не јавља у пуној мери. Овај нас текст подсећа на недокучивост ових догађаја и на цену ове победе, он нам не дозвољава да ликујемо отворено, као на Пасху, већ приморава да се радујемо усредсређеном, тихом радошћу.

Евхаристијски канон Литургије Василија Великог, а по возгласу „Нарочито о Пресветој...” пева се 9. песма канона *Не ридај Мене, Мајко*, то је такође особеност Литургије Велике суботе. Причастен овог дана је такође победни: „Устаде Господ који усну: и васкрсе, спасе нас”. После отпуста Божанствене литургије назначен је чин благосиљања хлеба и вина, не просто тако, већ зато што, по замисли Типика, братија не треба да се разилази по келијама (за то нема особитог времена). Сви седе у храму, и келар раздаје овај хлеб и вино, који се благосиљају на служби само ради тога да би се народ поткрепио. Сви седе у храму и слушају Дела апостолска, која треба да у целини буду прочитана до васкрсне полуноћнице, почетка пасхалног богослужења.

Превео са руског Горан Дабетић

Андреј Чиженко, протојереј

СЕДАМНАЕСТА КАТИЗМА: ПЕСМА СМРТИ ИЛИ ХИМНА ВАСКРСЕЊА?

Собзиром на богослужење последњег дана Великог поста када се спомињу мртви, хтели бисмо да проговоримо о неодвојивом делу заупокојеног јутрења, какво је читање од стране свештеномонаха седамнаесте катизме, коју још називају „Непорочни".

Овај се назив учврстио након дате поделе Псалтира, зато што се први стих 118. псалма (најдужег у Псалтиру, из којег се, право говорећи, и састоји цела седамнаеста катизма), пише на следећи начин: „Блажени непорочни на путевима својим, који држе закон Господњи". Или, као што предивно звучи на црквенословенском језику: „Блажени непорочнији в пут, ходјашчији в закоње Господњи".

Код многих православних хришћана формирала се нетачна представа о томе да „Непорочни" (на грчком „аноми") припадају заупокојеном богослужењу. То није тачно. О овоме у практично један глас говоре литургичари новијег времена. Међу њима су Свети Атанасије (Сахаров), епископ Ковровски, архимандрит Кипријан (Керн), Михаил Скабаланович, професор Кијевске духовне академије.

Тако, на пример, архимандрит Кипријан (Керн) пише: „Он (118. псалам) током црквене године заузима веома важно место. У обичне периоде године треба да се стихослови у суботу на јутрењу; пева се и на недељном јутрењу, када није утврђен полијелеј, то јест већи део године; он се пева на парастосима, опелима и томе слично... Од давнина је ова катизма Псалтира имала особито назначење у богослужењу, придајући му особит свечани карактер".

Михаил Скабаланович о седамнаестој катизми говори веома поетично и узвишено: „Представљајући по себи узвишену химну закону Божијем, псалам приказује ватрену љубав праведника према овом закону или, тачније, према Богу, за Његов толико савршено благотворан дар човечанству... Праведник не налази речи за показивање своје посвећености овом закону и своје ревности према њему: за њега је он дражи од свих ризница и блага, изнад сваке земаљске мудрости, он га изучава дан и ноћ, моли се за небеско просветљење ради његовог достизања, спреман је да пострада за њега и искупи се за њега својим животом. Овакав садржај преносимо, пре свега, на Спаситеља, на целокупно дело Његовог живота, за који се овде даје само дирљиво, какво је само могуће представити, изображење, а затим псалам препуштамо сваком хришћанину као приказани потпуни идеал за њега. Псалам одише значајном топлином, делује са неодољивом привлачношћу на свако срце, које је колико-толико способно за религиозно осећање, и он у овом односу превазилази друге псалме".

Говорећи о 118. псалму, Свети Атанасије долази до закључка: „Непорочни – то је седамнаеста катизма псалтира, псалам 118. Обично се овај псалам првенствено

сматра заупокојеним. Овакав поглед на њега није правилан, није тачан. Црквени устав разматра непорочне – ову величанствену библијску песму и удео закона који спасава човека у животу и након смрти – као катизму светкујућу, празничну, првенствено васкршњу".

Ево у чему је суштина седамнаесте катизме! Она у ствари приповеда о Васкрсењу Христовом. И о личном

васкрсењу сваког од нас у Хрису Исусу, Господу нашем. Главна тема наведеног духовног дела или, тачније речено, духоносног откровења, састоји се у томе да је љубављу цео наш живот изнад „хиљада златника и сребрњака" (Пс. 118, 72) и да мора бити у заповестима Божијим и закону Божијем. Кроз његово држање удостојавамо се вечног живота, постајемо његови причасници и улазимо у вечно васкрсење праведника у нови вишњи град Јерусалим. Зато је седамнаеста катизма попут предворје Васкрсења Христовог. Улазак у њу је улазак у Празник и Светковину над светковинама.

То је очито, пре свега, из литургијског живота Цркве. Управо седамнаеста катизма, подељена на статије, чита се на јутрењу Велике суботе, када се врши такозвани Чин погребења плаштанице Господње, који симболише полагање Христовог тела у гроб. Овај догађај претходи Васкрсењу Христовом. И као да се већ у самој смрти Богочовека наслућује да се све свршило и убрзо ће се догодити Васкрсење Христово.

Отуда се велики део године „Непорочни" певају и у суботу – на недељним свенощним бденијима, и тиме као да понављамо ону прву ноћ погребења Спаситељевог уочи Његовог Васкрсења.

Отуда је седамнаеста катизма постала део парастоса (са грчког „заступништво"), или заупокојеног јутрења, а такође део чина опела. Не зато што је седамнаеста катизма сетна многобожачка песма о смрти. Није. Него зато што је, као и свако заупокојено богослужење, прожета радошћу предстојећег Васкрсења Христовог, радошћу предстојећег васкрсења конкретног упокојеног, над којим се врши опело, радошћу свих упокојених православних хришћана, радошћу васкрсења свих нас.

Ево шта је то седамнаеста катизма. Усред туге, унутар жалости и губитка Црква говори човеку речима Господа нашега Исуса Христа: „Заиста, заиста вам кажем: ко слуша моју реч и верује Ономе који ме је послао, има живот вечни, и не долази на суд, него је прешао из смрти у живот. Заиста, заиста вам кажем: да долази час, и већ је настао, када ће мртви чути глас Сина Божијег и, чувши га, оживеће. Јер као што Отац има живот у себи, тако даде и Сину да има живот у себи. И даде му власт и да суди, јер је Син Човечији. Не чудите се томе, јер долази час у који ће сви који су у гробовима чути глас Сина Божијег, и изићи ће они који су чинили добро у васкрсење живота, а они који су чинили зло у васкрсење суда. Ја не могу чинити ништа сам од себе. Како чујем онако судим, и суд је мој праведан; јер не тражим вољу своју, но вољу Оца који ме је послао" (Јн. 5, 24–30).

И речима Светог првоврховног апостола Павла: „Јер ће сам Господ са заповешћу, гласом арханђела и са трубом Божијом, сићи с небеса, и прво ће мртви у Христу васкрснути; а потом ми живи који останемо бићемо заједно са њима узнесени на облацима у сретење Господу у ваздуху, и тако ћемо свагда са Господом бити. Тако утешавајте једни друге овим речима" (1Сол. 4, 16–18).

Утешимо се седамнаестом катизмом, јер је она развијена и сликовита поема, коју укратко можемо изложити речима једанаестог и дванаестог члана Символа вере: „Чекам васкрсење мртвих и живот будућег века. Амин".

У овом очекивању Пасхе, очекивању Другог доласка Христовог и свеопштег васкрсења мртвих састоји се и живот православног хришћанина. Очекивању и стајању у заповестима Божијим. Стојмо у њима и учинимо закон Божији фундаментом нашег живота. Зато што су „блажени који чувају Његова сведочанства; траже га свим срцем"; „Ти си дао заповести да се добро чувају"; „Живеће моја душа и хвалиће Те, и Твоји судови помоћи ће ми" (Пс. 118, 2, 4, 175).

Превео са руског Горан Дабетић

ЛИТИЈА У ЧАСТ ПОБЕДЕ ПРАВОСЛАВЉА

У поподневним часовима, 9. марта 2025. године, у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, протојереј Дејан Марковић, старешина храма, началствовао је вечерњим богослужењем, након којег је уследила традиционална Литија са иконама у част и славу свих оних који су за две хиљаде година трајања Свете Цркве, дали себе, своје трудове и своје животе за победу вечне истине и вере православне.

Том приликом се у Саборном храму окупило свештенство и монаштво читаве Шумадијске епархије, заједно са верним народом Крагујевца и околине. Носећи иконе, свештенство и верни народ, предвођени Архиепископом крагујевачким и Митрополитом шумадијским Господином Јованом, исказало је своју веру у победу над расколницима, шизматицима, иконоборцима и свима онима који се подижу против Цркве православне.

По окончању Литије уследио је и молебан. Прочитан је познати Синодикон, који је донет 843. године у Цариграду и који садржи анатему свим јеретицима, нарочито иконоборцима, затим похвалу за све ревнитеље Православне вере. Њега је прочитао је протонамесник Слободан Савић, сабрат Светоуспенског храма у Крагујевцу.

По многољетствију које су ђакони Саборног храма произнели на крају службе, Митрополит шумадијски Господин Јован се свештенству, монаштву и верном народу обратио беседом:

„Браћо и сестре, сада смо завршили вечерњу службу у Саборном храму Епархије шумадијске и тако извршили вековни и традиционални обичај – идући литијски нашим градом. Радујем се и срцем и душом што вас све видим, и што сте сви учествовали у Литији кроз наш град. Ми смо данас понели иконе. С обзиром на то да је овај храм, саборни храм свих храмова у Шумадијској епархији, то значи да је Литија ходила кроз читаву Епархију. Молили смо се, певали смо песме! Пред Крстом смо читали предивну молитву у којој се молимо за спасење рода нашег, за здравље, за утеху тужнима, да се народ учврсти у православној вери. Дакле, ми кроз град нисмо ишли ради нечега другог. Овом Литијом смо показали и доказали да волимо своју Цркву, да волимо и поштујемо своју православну веру. Нисмо се скупљали да бисмо осуђивали једни друге, као што то неки, нажалост, чине. Молили смо се да Господ сачува своју Цркву. Сачуваће Господ и нас ако будемо у Цркви и са Црквом. Носећи Цркву носимо Христа у себи. На тај начин у себи носимо све оно што је Црквом освећено. Дух Свети обитава у Цркви и води је. Црква је наша духовна болница. Потребно нам је духовно излечење. Лек су Христове заповести. У Цркви узимамо лек Светог Јеванђеља. Ко слуша Јеванђеље и труди се да га испуњава, тај човек заиста види какав је Христос.

Поједини мисле да знају шта је Црква. Има и оних који желе да Црква њима служи, уместо да они служе Цркви. Данашњом Литијом и данашњим богослужењем показали смо да верујемо Цркви својој – да је она брод нашег спасења. Често говорим: Докле год смо у Цркви и слушамо је, имамо наду у спасење. Кроз Цркву добијамо благослов и све оне благодатне дарове који су нам потребни за наше освећење и спасење. Будимо са Црквом да би Црква била са нама. Будимо са Богом да би Он био са нама. Бог је увек са нама. Само морамо да отворимо своје духовне очи. Морамо имати љубави према Богу и ближњима, подвига, молитве и саосећања. Морамо се молити за пријатеље и за непријатеље Цркве. Вечерас смо то чинили. Никога нисмо осуђивали, казали ружну реч, никоме нисмо желели зло. Верујем у Христове речи да где су двоје или троје сабрани у Његово име, да је ту и Он са њима. Вечерас овде нису двоје или троје! Хвала вам свештеници, монаси, верни народе што сте дошли да се саберемо у

Саборном храму Епархије шумадијске и из својих грла, уста и срца узнесемо молитве. Господе, врати заблуделе! Господе, поврати оне који својим разумом желе да Цркви објашњавају како треба да се влада. Наше је да се молимо за онога који је залутао. Да ли ће они осетити покајање, то је до њих. До нас је да кажемо да је покајање веће од сваког греха. Покајање је радовање,

како то лепо говори наш српски народ. Покајање је васкрсење. Када се човек покаје, обрати и преобрази, васкрсао је. То је наша вера!

Зато, браћо и сестре, помолимо се Богу да нам помогне да будемо православни – да право верујемо. Веру нисмо ми измислили, већ смо је примили од отаца наших. Када имамо веру, када смо православни, немамо чега да се плашимо. Нећемо имати страха! Страх човеку каља образ често. Када човек нема веру, онда је у страху. Тада не зна шта ради, исто као човек који тумара по мраку. Дужни смо да примером покажемо како је лепо вратити се са заблуделог пута. Браћо и сестре, имајмо веру, онда нећемо имати страх. Тада нећемо имати фрустрације у себи. Тада ће љубав бити лествица која нас води Богу. Још једном, од срца вам хвала. Хвала свештенству, монаштву, хвала вама браћо и сестре. Чврсто верујем да се данас Бог и светитељи радују када вас виде овако сабране. Верујем да се на небу радују и они који су пре нас живели овде.

Чувајмо веру своју да би она чувала нас.

Бог вас благословио и сваким добром даровао!“

Уз похвалну песму „Тебе Бога хвалим“, узнели смо молитву Свевечном Творцу због сачуване чистоте Православне вере.

По завршетку свечаног Молебна, старешина Саборног храма протојереј Дејан Марковић и братство Саборног храма, организовали су трпезу љубави за верни народ.

Срећко Зечевић, протојереј

Из летописа шумадијске епархије

СЛАВА ЦРКВЕ У КРАГУЈЕВАЧКОМ НАСЕЉУ ГРОШНИЦИ

У петак, 7. фебруара, када наша Црква прославља Светог Григорија Богослова, Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован, поводом храмовне славе, служио је Свету архијерејску Литургију у крагујевачком насељу Грошници. Митрополиту су саслуживали свештеници Епархије шумадјске.

Након прочитане јеванђелске перикопе, Митрополит Јован произнео је беседу у којој је између осталог рекао: „Сабрали смо се данас да служимо Свету Литургију, а када служимо Литургију одајемо Богу благодарност за све оно што је Бог Господ наш Исус Христос чинио и чини за нас и за наше спасење. Литургија је и принос, јер на свакој Литургији приносимо дарове које нам је Бог дао: хлеб, вино, уље, тамјан, али на првом месту приносимо себе, да би Господ ушао у наше срце. Данас прослављамо великог угодника и великог молитвеника, у којем је обитавао Дух Свети, то је Свети Григорије Богослов, коме је ова Црква и посвећена. Свети Григорије је у правом смислу те речи богослов, јер богослословати значи живети по Богу и у Богу и тек тада говорити о Богу. Ако бисмо ту реч, богослов, превели на српски језик, то значи онај који се моли. Човек је биће које је призвано да се моли, да слави име Божије. Светитељи су утемељени у Цркви Христовој, управо зато што су имали Духа Светога у себи и што су живели по Духу Светоме. А сваки је од нас задобио Духа Светога, који смо год крштени, само је питање да ли живимо по Духу Светоме. Плодови Духа Светога су љубав, вера, нада, милосрђе, дуготрпљење, смирење, кротост. Нека нам Свети Григорије помогне да се научимо вери, нади и љубави.“

На Светој Литургији причестио се велики број парохијана грошничких парохија. Након Свете Литургије, Митрополит је пресекао славски колач, честитавши храмовну славу свима присутнима. Овогодишњи домаћини били су протојереј Душан Илић, старешина храма, и јереј Мирко Шиљковић, са својим породицама и трудом својих парохијана. За све присутне овогодишњи домаћини су приредили трпезу љубави.

Небојша Стевановић

ОСВЕЋЕЊЕ ПАРАКЛИСА БЛАЖЕНЕ КСЕНИЈЕ ПЕТРОГРАДСКЕ У ЈАГОДИНСКОМ ГЕРОНТОЛОШКОМ ЦЕНТРУ

На дан Преноса моштију Светог Јована Златоустог, 9. фебруара, Јагодина је добила још једно богослужбено место. Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован извршио је мало освећење са полагањем имена у часну трпезу параклиса Блажене Ксеније Петроградске у оквиру Геронтолошког центра, прве цркве посвећене овој угодници Божијој у Епархији шумадијској. Свету архијерејску Литургију Митрополит Јован служио је са свештенством и монаштвом Архијерејског намесништва Беличког и верним народом.

Архијереј је након читања Светог Јеванђеља поучио вернике рекавши између осталог: „Благодаћу Духа Светога осветили смо капелу у Геронтолошком центру. Овде људи налазе утеху у својим немоћима под патронатом људи који су за то обучени. Овде имају негу, заштиту и медицинску услугу, и хвала Богу да има ко да им пружи руку да се не би осетили усамљенима. Од данас ови људи имају духовну утеху у овоме храму коју ће налазити увек када осете потребу да се обрате и Небеском Лекару. Невидљиви и свудаприсутни Бог пружа руку свакоме ко хоће да приђе Њему, и свакога Бог хоће да загрли, поготову оне немоћне. Посебно сам благодаран директору ове установе, господину Милану, и мом свештнику овде, који су дошли на идеју да траже благослов да се устроји овај храм кога смо данас овде осветили. Чули смо одељак из Јеванђеља о двојици људи који су ушли у храм да се моле Богу, један је био митар а други фарисеј. Ово је недеља која нас уводи у период Васкршњег поста. Пост је сила која васкрсава и душу и тело, ако пост прати молитва. Пост без молитве није спасоносан, а ни молитва без поста није спасоносна. А кад кажемо пост не подразумева се само да не једемо неку врсту хране, него пост значи да се уздржавамо, свакако и од мрсне хране, али првенствено од недела, злобе, пакости, мржње и гордости. Из данашњег Јеванђеља чули смо како је овај фарисеј ушао да се моли у цркву, али се он није молио, он се хвалио и гордио, и што је најгоре, и зато му молитва није била примљена, осуђивао је митара који је био свестан својих грехова. Уместо да се буса у прса као што се фарисеј бусао, митар је сагао главу, а срце уздигао

горе и молио се: 'Боже милостив буди мени грешноме'. Да би нам приказао спасоносно дејство смирености и душегубно дејство гордости Спаситељ нам је оставио ову јеванђелску причу о митару и фарисеју."

Након причешћа народа Божијег, међу којима је највише било људи који живе и раде у Геронтолошком центру, и благодарствених молитава, уследила је додела признања. Архијерејску захвалницу добила је лекарка Геронтолошког центра, др Оливера Јаковљевић, а Орден Вожда Карађорђа додељен је директору ове институције Милану Стојановићу.

Као и Светој Литургији, свечаном коктелу на коме се Стојановић захвалио Високопреосвећеном Митрополиту на благослову и свим приложницима за уређење параклиса Блажене Ксеније, присуствовали су привредници, представници Војске, одликовани чланови јагодинских црквених општина, политички представници и др.

Након богате трпезе љубави, Митрополит Јован благоизволео је да крсти у Старој Јагодинској цркви Јелисавету, кћер јереја Милоша Ћирића, пароха ове цркве, и његове супруге Александре. Пре тога је обишао радове на манастиру Светог Пајсија Светогорца у Шуљковцу код Јагодине.

АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ТОПОЛИ

У среду, 12. фебруара, када прослављамо Света Три Јерарха (Светог Василија Великог, Светог Григорија Богослова и Светог Јована Златоустог), Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у малој Цркви у Тополи, поводом храмовне славе. Митрополиту су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Сабраном народу са благословом митрополита Јована беседио је протојереј ставрофор др Зоран Крстић, рекавши између осталог: „Данашњи празник је посвећен тројици великих учитеља, Светом Василију, Светом Григорију и Светом Јовану Златоустом. Вера коју су они изразили богоугодним речима јесте она иста вера коју и ми данас исповедамо. Ове велике Епископе теологе називамо учитељима васељене. У Цркви се све дешава по благодати Духа Светога и то је оно што називамо службама. Црква је у овим великим оцима препознала пре свега богодоличну реч. Јер они нису стварали веру. Ми у Бога верујемо, имамо искуство и пријем оваплоћења и речи Божије, али врло често није то једноставно изразити. Тако да су ови велики учитељи на најбоље могући начин исказали оно у шта сви ми и онда, а и данас верујемо."

Велики број верног народа причестио се Светим Даровима Христовим међу којима су били и ученици једног одељења ОШ „Карађорђе" из Тополе са својим вероучитељем Александром Алексићем и учитељицом Слађаном Делић.

После заамвоне молитве Митрополит Јован је осветио славске дарове и пресекао славски колач. Сабрање је настављено славским ручком у кући породице Горана Михаиловића.

Стеван Илић, ђакон

ПРОСЛАВА ДАНА ДРЖАВНОСТИ У ОРАШЦУ

Дана 15. фебруара, на празник Сретења Господњег у Орашцу, месту подизања Првог српског устанка, прослављен је Дан државности Републике Србије. Прослава Сретења Господњег и Дана државности је започета Светом архијерејском Литургијом, којом је началствовао Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован, уз саслужење свештенства Епархије шумаијске.

У току Свете Литургије Митрополит је произнео своју беседу, рекавши између осталог: „У животу сваког човека је веома важно да се сретне са неким. Ако немамо потребу да се сретнемо са Богом, нећемо се срести ни са собом, ни једни са другима. Да бисмо осетили радост сретања, морамо имати љубави према Богу и према другима. Када човек загрли Бога и кад Бог загрли човека, у човеку се све мења. Мења се његово биће и његов живот, јер се срео и загрлио са безгрешним, са најчистијим, и у том сретању човек треба да осети своју прљавштину. Када осетимо чистоту сретања са Господом, ми пожелимо да се очистимо. И у сусрету са Господом све почиње у нама да се мења. Јавља се у исто време радост и туга. Јавља се туга тако што осетимо да смо промашили живот, али и нада и снага да спознамо љубав Божију, да са љубављу Божијом постајемо моћни. `Све могу у Христу који ми моћ

даје`, уздвикује апостол Павле. Да нису наши преци веровали у помоћ Божију, и да Карађорђе није веровао у победу, зар би се састао овде са народом и донео ту судбоносну одлуку? А они су се овде састали да победи истина, правда, љубав, добро, да завлада мир и да будемо слободни. Нека би Господ дао да се у храму Божијем сусрећемо са Христом, као што су се и наши устаници овде срели и донели судбоносну одлуку да се боре за истину. А истина је једна, то је Бог. Борили су се `за крст часни`, како каже наша песма, `и слободу златну`, уз помоћ Божију. Божија правда је веча и спасоносна, и нека би дао Бог да се молитвама свих Светих својих, а нарочито Светог Симеона Праведнога кога данас прослављамо са Светом Аном пророчицом, потрудимо да га држимо у свом наручју као што је га је држао и Свети Симеон очекујући спасење. Ми смо, једном за свагда, у загрљају оваплоћеног Бога који је постао човек, а остао Бог. Ми смо позвани на чистоту вере, љубави и живљења по Богу, са Богом и једни са другима."

По Светој Литургији и резању славских колача данашњим домаћинима члановима Општинског одбора Аранђеловац и задужбине Првог српског устанка, Митрополит је извршио парастос испред спомен школе „Први српски устанак", где је уприличен културно-уметнички програм. У току програма се присутнима обратио председник владе Републике Српске Радован Вишковић, а за њим и председник владе Републике Србије Милош Вучевић. У току програма положени су венци на споменик Вожду Карађорђу.

Митрополит Јован је истога дана на Опленцу служио парастос Карађорђу и свим устаницима пострадалим у Првом српском устанку у храму Светог великомученика Георгија у Тополи.

Немања Искић, протонамесник

СЕМИНАР ЗА СВЕШТЕНИКЕ АРХИЈЕРЕЈСКИХ НАМЕСНИШТАВА КОЛУБАРСКО-ПОСАВСКОГ, ОРАШАЧКОГ И МЛАДЕНОВАЧКОГ

У уторак, 25. фебруара, када наша Света Црква прославља Светог Мелетија Антиохијског, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу. Нашем Архијереју саслуживали су свештеници Епархије шумадијске.

У својој беседи наш Митрополит је између осталог рекао: „Одељак из данашњег Јеванђеља, говори о молитви Христовој на Маслинској гори, коју је Господ изговорио непосредно пред своје страдање. Господ је молитвом хтео да охрабри своје ученике, како би лакше поднели када буду гледали како Учитеља распињу на крсту. Рекао им је: молите се да не паднете у искушење. Ово је јасна порука свима нама, да је дејство молитве огромно и да ће нас молитва сачувати да не паднемо у искушења која не можемо да поднесемо. Колико је дејство молитве, Господ је рекао казавши да се ђаволски род изгони постом и молитвом. Молитва мења људско срце. Молитва је благо које је увек са нама и нико га не може украсти ни одузети, ни људи, ни демони, ништа осим нашег сопственог немара. Молитва је мати свих добрих дела и чуварка чистоте тела. Зато понављам речи Христове које је упутио апостолима: `Молите се непрестано да не паднете у искушење`."

Након причешћа верника младеновачке Цркве, одржан је, у свечаној сали парохијског дома младеновачке Цркве, семинар за свештенство Архијерејских намесништава колубарско-посавског, орашачког и младеновачког.

Присутни су након уводног излагања шефа катедре за литургику и редовног професора Православног богословског факултета Универзитета у Београду протојереја ставрофора проф. др Зорана Крстића, који је говорио о изазовима свештеничког позива, имали прилике да чују предавања шефа катедре за литургику и редовног професора Православног богословског факултета Универзитета у Београду проф. др Ненада Милошевића, који је говорио о благослову у животу Цркве, и јереја проф. др Србољуба Убипариповића, редовног професора на катедри за литургику, који је говорио о односу према Светим Тајнама, посебно Светој Тајни крштења, као и осврт јереја Марка Јефтића на однос теорије и праксе у литургијском животу свештеника.

Након сваке сесије, свештеници су постављали питања и у дијалогу са предавачима покушавали да одговоре на изазове са којима се у својој служби сусрећу. Очинским саветима Митрополит Јован је дао немерљиви допринос семинару. Након радног дела заједничарење је настављено на трпези љубави.

Марко Јефтић, јереј

ХРАМОВНА СЛАВА У ВЕЛИКИМ ПЧЕЛИЦАМА

У недељу 2. марта у храму Светог великомученика Теодора Тирона у Великим Пчелицама повод храмовне славе, Свету архијерејску Литургију служио је Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован, уз саслужење свештенства Епархије шумадијске и протојереја Миодрага Вукосављевића из Епархије браничевске.

Митрополит је честитајући празник рекао између осталог: „Данашње Јеванђеље нам говори о врлини опраштање, а опраштања нема ако нема смирења. Ако човек не може да затражи опроштај од другога, значи да је загазио у грех гордости. Грех нас отуђује од Бога и Цркве. Ако не тражимо од Бога опроштај, нећемо га ни добити, јер је Господ рекао у Јеванђељу: `Тражите и наћи ћете, куцајте и отвориће вам се`. Без праштања нема нам спасења, јер ако опростите људима сагрешења њихова, опростиће и вама Отац ваш небески, тако смо чули у данашњем Јеванђељу. Треба да смогнемо снаге да молимо за опроштај и да дајемо опроштај. Опростити другоме и примити опроштај је повратак од мржње ка љубави, од раздељености ка сједињењу. Нека би нам Господ дао снаге да тако схватимо Васкрсњи пост и да се припремамо духовно и телесно за сусрет са Васкрслим Господом. То је био и смисао живота Светог Теодора Тирона кога данас славимо. Он је сав живео да се сретне са Васкрслим Господом."

Након Свете Литургије уследила је трпеза љубави, коју је припремио црквени одбор са својим свештеником.

Срђан Ђорђевић, јереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА КОЛУБАРСКО-ПОСАВСКОГ

У среду друге недеље Часног поста, 12. марта, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Литургију Пређеосвећених Дарова у манастиру Ћелије колубарске надомак Лазаревца. Митрополиту су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Непосредно пред Свету Литургију свештенство Архијерејског намесништва колубарско-посавског исповедио је игуман манастира Денковац, архимандрит Онуфрије.

Литургијском сабрању присуствовао је и причестио се велики број верних. Митрополит Јован је поучио верни народ, рекавши између осталог: „Да ли се човек који се не причешћује редовно уопште може назвати хришћанином? Када се причешћујемо, сједињујемо се са Христом. Припремамо се за Свето причешће постом, молитвом и свим хришћанским врлинама. На првом месту љубављу, јер љубав је изнад поста и молитве. Само причешћем и живљењем по Христу достижемо достојанство човека. Пост нас води у покајање. Човек не може да се покаје ако није свестан да је грешан. Ако се не кајем, нећу задобити Царство Небеско. Како је Јован Крститељ почео своју прву проповед и како је почео проповед Господ наш Исус Христос? То су учинили речима: `Покајте се јер се приближило Царство Небеско`. Покајање значи измена, преумљење, промена ума. Да више у уму не буде гордости, него да буде смирења. Да послушам оно што ми Господ говори кроз Свето Јеванђеље и заповести, оно што ми говори Црква. Пост се не састоји само у телесном пошћењу, иако и то треба. Треба да постимо умом. Да нам ум не блуди. Да постимо речима, да постимо делима, да постимо очима, да постимо ногама и целим бићем. Нечастива сила неће пост

и молитву, зато што је Господ рекао да се ђаволи постом и молитвом изгоне. Господ је дошао да нашу људску природу огреховљену, слабу, узме, и узео ју је и узнео на Небо. Нисмо остављени од Бога, ако ми не оставимо Бога.“

После Свете Литургије, прочитан је овогодишњи темат „Да Бог није љубав, не би било љубави на земљи“, који је припремио протојереј Зоран Ивановић, парох миросаљачки. Након читања реферата уследила је дискусија о ономе што је у реферату речено. У поподневним сатима Митрополит Јован је заједно са игуманом Евстатијем и свештенством освештао земљиште за нови манастирски храм. Ово духовно сабрање завршено је трпезом љубави коју је припремило братство ове светиње на челу са игуманом Евстатијем.

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ЈАСЕНИЧКОГ

У петак друге недеље Часног поста, 14. марта, Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Литургију Прећеосвећених Дарова у храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци, архијерејско намесништво јасеничко, уз саслуживање архимандрита Евтимија (Јутрша), који је непосредно пред Литургију исповедио свештенство јасеничког намесништва, и свештенства Епархије шумадијске.

Високопреосвећени се обратио свештвенству и верном народу, рекавши између осталог: „Налазимо се на крају друге седмице Васкршњег поста. Верујем да смо се ових петнаест дана интензивније молили Господу, да смо уз пост приложили молитву, да смо мало више сагледали у каквом се стању налазимо. Молитва и пост нас смиравају и помажу да променимо себе, да размислимо како поступамо и шта чинимо. Смисао поста је да се уздражавамо не само од мрсне хране него и од недела. Пост нас уводи у покајање. Пост нам помаже да увидимо колико смо се удаљили од Бога својим греховима. У посту треба да појачамо молитву, уздржање, добротољубље, да би задобили духовну енергију која ће нас водити и носити како би смо могли да обновимо себе. Пост има две стране, телесну и духовну. Истински пост није одрицање само од мрсне хране, истински пост је одрицање од страсти, од греха, од злобе, од пакости. Ако исправно постимо и молимо се, приметићемо да смо у себе унели мир Христов.“

По већ устаљеној пракси, после Свете Литургије, прочитан је овогодишњи реферат на тему „Патњама се памет стиче“, који је припремио привремени парох Прве селевачке парохије у Селевцу, јереј Милан Милановић. Након читања реферата уследила је дискусија о ономе што је у реферату речено. Ово духовно сабрање завршено је очинском поуком Високопреосвећеног Владике Јована и трпезом љубави коју је припремило братство овога храма.

Ђорђе Милутиновић, чтец

ИСПОВЕСТ АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА КОСМАЈСКОГ

У среду, треће недеље Часног поста, 19. марта, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Литургију Прећеосвећених дарова у храму Свете Тријице у Рогачи, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Светој Литургији претходила је исповест свештенства, коју је благословом Његовог Високопреосвештенства, извршио архимандрит Евтимије, настојатељ манастира Јошаница.

Велики број сабраног верног народа, као и деце овога краја, дочекао је свога Архијереја и узео активног учешћа у богослужбеном сабрању.

У својој беседи Митрополит Јован је између осталог рекао: „Када постимо и молимо се, у нама струје благодатне силе Божије. Циљ васкршњег поста јесте да дођемо до Васкрсења. Да дођемо до јединства са Богом кроз Свету Тајну Причешћа. Када се причешћујемо ми Бога који је несместив смештамо у себе. Погледајте смирења и љубави Божије, како нас Бог воли онакве какве јесмо. Бог нас воли и када паднемо, али треба да будемо свесни да смо пали. Јер човек који није свестан да је пао неће ни покушати да устане. Човек који није свестан својих грехова неће ни да се каје. Покајање нас приводи да победимо нашу гордост, сујету и падове. Покајничка суза отвара рајска врата, која је Адам затворио својом непослушношћу и гордошћу. Пост и молитва су, како нас учи света Црква, два крила уз помоћ којих човек узлеће на небо.“

Након Свете Литургије приступило се читању реферата на тему „Васкрсење Христово је лек од трулежности“, коју је припремио јереј Владимир Марјановић, а после излагања уследило је мноштво питања везаних за тему, што је довело до развијања дискусије.

Потом је у ОШ „Јанко Катић“ у Рогачи одржан Васкршњи час, који су припремили ученици са својим вероучитељем и наставницима. Том приликом, Митрополит Јован рекао је: „Свако дете јесте парче раја на земљи. Доживљавам вас као своју децу духовну и радујем се гледајући ваша насмејана, чиста лица безгрешне деце које Господ највише воли. Зато је Он и рекао у јеванђељу `Пустите децу да долазе к мени и не браните им, јер је њихово Царство Небеско`. Драги учитељи, драга браћо свештеници, нема веће одговорности него извести дете и показати му прави пут у животу. Жилим вам да својим животом сведочите да ова наша земља, Србија, може да буде рај, а земља ће бити рај уколико ми себе будемо припремали за радост, за љубав. Господ је рекао да нема веће љубави него ко живот да за другога. Волите једни друге, помажите једни другима, покажите да сте хришћани на речима и на делу. Бог вас благословио и сваким добром даривао.“

Бојан Миленовић, ђакон

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА БЕЛИЧКОГ

У петак треће седмице Васкршњег поста, 21. марта, Његово вископреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован посетио је Јагодину. Повод за посету била је редовна годишња исповест свештенства Архијерејског наместништва беличког. Уочи посете Митрополита Јована, свештенике и ђаконе Јагодине и околних села, исповедио је архимандрит Онуфрије Вранић, игуман манасира Денковац, а на сам дан посете у цркви Светих архангела Михаила и Гаврила служена је Литургија пређеосвећених дарова. Митрополиту Јовану саслуживали су свештеници Епархије шумадијске.

Митрополит је у својој беседи рекао између осталог: „Црква нам је дала овај пост како бисмо се духовно и телесно припремили за сусрет са Васкрслим Господом. Пост је благослов који је дат као једна од првих заповести Божијих у рају, када је Бог дао Адаму и Еви да се уздржавају. Господ је то учинио да би их очувао у послушности и смирењу. Где је гордост, ту нема смирења, нема љубави, нема саосећања, ту је пропаст човекова и душом и телом. Пост нам је дат као благослов Божији да се усавршавамо управо у смирењу, у љубави и добрим делима. Кад се човек потруди уз молитву, уз пост, уз добра дела, уз исповест, уз причешће, уз покајање, то је нови, преображени човек. Већа од поста јесте жртвена љубав. Љубав Божија се најбоље показала на Крсту, кад је Господ био разапет. Он је са собом разапео наше грехе и приковао их на Крст. Господ у Јеванђељу каже: `Нема веће љубави него да неко положи живот свој за другога.` Бог полаже живот за нас, створење његово. Погледајте те смирености и љубави Божије. Бог себе поистовећује са нама у свему осим у греху. Он даје себе за нас, да се ми кроз пост смиравамо и да умртвљујемо своје страсти. Нека нам Господ помогне да се што чешће исповедамо и да се причешћујемо, да бисмо осетили радост коју задобијамо када примимо Господа у себе."

Реферат на тему „Данас се поклањамо Страдањима Твојим, Христе" припремио је јереј Младен Алексић, парох милошевски. Уследила је плодна и поучна разрада ове теме под вођством Митрополита Јована.

ИСПОВЕСТ АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ЛЕПЕНИЧКОГ

У среду Крстопоклоне недеље у цркви Пресвете Богородице у Баточини, Његово високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован началствовао је Литургијом пређеосвећених дарова. Архијереју шумадијском саслуживали су свештеници Епархије шумадијске.

У својој беседи Митрополит се обратио сабраном народу, рекавши између осталог: „Налазимо се у недељи која се зове Крстопоклона. Тако се зове јер нам је црква у недељу, односно суботу увече, изнела часни крст да му се поклонимо и да га целивамо. Када целивамо часни крст ми заправо целивамо ране Христове. Крст је сила, моћ, победа. Ничега се нечастиви не боји као часнога крста и причешћа. Црква нам износи крст у ову недељу, која се зове средопосна, тј. на средини поста. Крст је осветио Господ наш, Исус Христос. До спасења води само један пут, пут Исуса Христа. Зато

Господ наш каже: `Ја сам пут, истина и живот`. Ако свој крст не ослонимо на крст Христов, онда је наш крст мучан. Крст Христов и наш крст можемо да носимо само у смирењу. Овај пост и крст који целивамо, треба да нас опомињу да спасење иде само преко голготе. Покајање није тренутно стање, то је процес који настаје од нашег рођења и траје до наше смрти. Молитва је сила која не зна за просторе. Када јој придодамо пост, имамо најјаче оружје против ђавола, јер то јесте оно чега се он највише плаши. Сам је Господ рекао: `А овај род нечастиви, изгони се само постом и молитвом`. Молитва нас држи у заједници. Вера нас држи у заједници. Причешће нас држи у заједници. У васкрсење не можемо ући без покајања, а покајање је, како кажу Свети Оци, друго крштење."

Након пређеосвећене Литургије, одржан је братски састанак намесништва лепеничког. Јереј Синиша Раденковић је прочитао свој реферат на тему: „Васкрсење, догађај свечовечанског значаја". Након прочитаног реферата, повела се дискусија на поменуту тему и о пастирским изазовима са којима се сусрећу свештеници.

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА РАЧАНСКОГ

У петак 28. марта, Средопосне недеље Великог поста, светој тајни исповести приступило је свештенство Архијерејског намесништва рачанског. Исповедник је био јеромонах Серафим (Ракановић) игуман манастира Тресије. Његово

високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован је началствовао Светом Литургијом Пређеосвећених Дарова, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

Пре Светом Причешћу верном народу се обратио Митрополит Јован, рекавши између осталог: „Пост и молитва прибли-

жавају човека Богу и једне другима, они чисте нашу душу, ум и срце. У посту учествује цело наше биће. Учествовати у Светој Литургији значи да горимо од страха да се не огрешимо о Бога, али и да горимо од љубави према Богу и према Цркви. Узети крст и поћи за Христом значи одрећи се свога умовања и гордости. Одрећи се телеснога мудровања, како каже апостол Павле, значи одрећи се старога човека, оног грешног и обући се у новог. Нови Адам је Христос. Ми се не можемо обући у Христа ако не уђемо у велику, свету и узвишену тајну покајања. Једино је Бог без греха. Јеванђеље нас учи да не може човек живети ни један дан на земљи, а да не погреши. Све док будемо друге осуђивали и правдали себе, нећемо далеко догурати. Зато нам треба покајање које ће бити наш пут и наше опредељење. Покајање значи промена, измена. Преко покајања се приближавамо Богу и једни другима. Покајање преображава свакога човека и без њега нема спасења. Нека нам Господ помогне да се у ово време васкршњег поста потрудимо да будемо бољи, да имамо више вере, љубави, наде, осећања.“

По завршетку Свете Литургије уследио је братски састанак и читање темата на тему: „Сва историја Цркве почива на вери у Васкрсење Христово“, коју је припремио протојереј Миломир Васиљевић из Вишевца. После прочитаног темата уследила је дискусија. Када се завршило са богословским радом, Митрополит Јован је саветовао свештенство како да одговори на актуелне проблеме који се постављају пред Цркву. У наставку је био братски ручак око кога се постарао отац Младен Ђурановић са породицом, одборницима и верним народом који се окупља око цркве Светог архангела Гаврила.

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА КРАГУЈЕВАЧКОГ

У уторак 1. априла са благословом Његовог Високопреосвештенства Архиепископа крагујевачког и Митрополита шумадијског Г. Јована, у храму Светог Саве на Аеродрому, извршена је исповест свештенства Архијерејског намесништва крагујевачког. Исповедник је био архимандрит Петар, старешина манастира Пиносава.

У среду 2. априла, Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован, служио је Литургију Прећеосвећених дарова у храму Светог Саве на Аеродрому. Митрополиту су саслуживали: архимандрит Петар, протојереј ставрофор Зоран Крстић, ректор Богословије Свети Јован Златоусти, протојереј ставрофор Зарије Божовић, Архијерејски намесник крагујевачки протојереј ставрофор мр Рајко Стефановић, протојереј Дејан Марковић, старешина Саборног храма, јеромонах Јован Прокин, протођакон Иван Гашић и ђакон Александар Ђорђевић.

Част да произнесе беседу на тему страдања Христовог, поста и покајања, имао је протонамесник Александар Сенић.

Након Литургије уследило је читање реферата на тему: „Да се страдањима Христовим исцелимо од наших страдања“ од стране протонамесника Гојка Марковића, пароха Лужничког. По прочитаном реферату уследила је конструктивна дискусија у којој су учествовали сви присутни. Овај духовни празник је заокружен трпезом љубави, која је припремљена у организацији братства Саборног храма, на челу са протојерејем Дејаном Марковићем, старешином Саборног храма.

Срећко Зечевић, протојереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА У АРХИЈЕРЕЈСКОМ НАМЕСНИШТВУ БЕЉАНИЧКОМ

У четвртак, 3. априла, у храму Светог пророка Илије у Вранићу, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован, служио је Прећеосвећену Литургију. Владики су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Пре Литургије, отац Серафим је исповедио свештенике Архијерејског намесништва бељаничког.

После причешћа свештенства, уследила је беседа Митрополита Јована, у којој је између осталог рекао: „Свети оци су пост називали путовањем у Васкрсење. Да бисмо дошли до Васкрсења, да бисмо ушли у њега и сами васкрсли, не можемо ићи другим путем осим преко Голготе. До Голготе не можемо стићи ако не носимо свој животни крст. Крст, пак, не можемо носити ако не послушамо речи Господње: `Ко се не одрекне себе, не узме крст свој и не пође за мном, не може бити мој ученик.` Господ нас позива да се одрекнемо свега онога што је у нама грешно, што нас одвраћа од Христа. Пост је време када чистимо душу и тело, молитвом, покајањем, смирењем, исповешћу и нарочито светом тајном причешћа. Црква нам је дала пост да се чешће исповедамо, причешћујемо, да долазимо на Свету Литургију и да имамо осећање да се припремамо за сусрет са Васкрслим Христом. Пост нас уводи у покајање, а покајање је процес који траје од рођења до смрти. Без покајања не треба да мислимо да ћемо се спасити. Нема покајања нити ношења крста без смирења. Треба да меримо себе, али не собом, већ Христом и Јеванђељем. Нема провалије у коју човек може да упадне, а да Бог не може да га извуче. Не уздајмо се у себе. Не уздајмо се у кнезове наше. Уздајмо се у Бога.“

На Прећеосвећеној Литургији се причестио верни народ и велики број деце. У ресторану Липовачка шума, одржан је састанак Митрополита и свештеника бељаничког намесништва, на којем је прочитан реферат протојереја Игора Обрадовића на тему „Нека би силом Васкрслог Христа васкрсла духовна снага у народу“. Након читања реферата уследила је дискусија и поука Митрополита. После састанка, приређена је трпеза љубави за све окупљене.

Владимир Димић, протојереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ОПЛЕНАЧКОГ

У петак пете недеље Васкршњег поста, 4. априла, са благословом Његовог високопреосвештенства Митрополита шумадијског Г. Јована извршена је исповест свештенства Архијерејског намесништва опленачког. Исповедник је био игуман манастира Јошанице, архимандрит Јефтимије (Јутрша). Након исповести Митрополит Јован служио је Литургију Пређеосвећених Дарова у цркви посвећеној Сабору Српских Светитеља у Јунковцу, надомак Тополе. Митрополиту су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Сабраном народу беседио је Митрополит Јован, рекавши између осталог: „Чули смо данас из Паримеја како је речено Авраму да принесе свога сина јединца на жртву. Аврам је пошао са сином и понео све, а син га пита, Оче, а где нам је жртва? А отац му рече: `Синко Бог ће се постарати`. У том тренутку када је Аврам кренуо да посече главу своме сину, Господ му се јави и рече: `Не! Сад видим да се бојиш Бога`. Значи то што се он бојао, Бог је примио као жртву Аврамову. Да би се човек бојао Бога он треба да уздржава свој језик. Бог нам је дао језик да га славимо, хвалимо, молимо му се, да се споразумевамо и разумемо једни друге. Пост нам је дат да чистимо и душу и тело. Молитва без поста није довољна, ни пост без молитве није спасавајући. То су два крила са којима човек може да се уздигне. Ми са Христом идемо на распеће, то је живот наш. Морамо да прођемо Голготу као што је и Господ наш Исус Христос безгрешни прошао Голготу да би преко ње ушао у Васкрсење и у Вазнесење. Ми имамо Христа, Он је светлост наша. Он просвећује и освећује сваког човека који долази на свет. Освећени смо и просвећени Христом када испуњавамо заповести Божије и живимо по Јеванђељу, Светим Тајнама и врлинама. Поготово у Светој Тајни покајања и у Светој Тајни Причешћа. Повећајмо покајање, исповест, доласке на богослужења. Причешћујмо се чешће барем у овом посту. Васкрс је радост. Васкрсао је Господ. Смрћу својом смрт је уништио. Христос је победник. Ми смо победници ако Христа носимо у себи, ако Христом живимо.“

Након Свете Литургије, у парохијској сали одржан је братски састанак на коме је протојереј Остоја Пешић прочитао реферат на тему „Сви да се саберемо око Светог Тела Христовог и око Његове Свете Чаше“. По прочитаном реферату уследила је дискусија у којој су учествовали сви присутни. Сабрање је настављеном трпезом љубави коју је припремио данашњи домаћин парох јунковачки јереј Обрад Видаковић.

Стеван Илић, ђакон

МАНАСТИР ДИВОСТИН ПРОСЛАВИО СЛАВУ

Уочи празника Благовести Пресвете Богородице, Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован служио је празнично бденије у манастиру Дивостину поводом храмовне славе. Том приликом су се монаси и монахиње манастира Шумадијске епархије сабрали да би са игуманијом Анастасијом и њеним сестринством прославили празник Благовести Пресвете Богородице. Митрополит Јован је честитао славу, рекавши између осталог: „Данас је дан када је Господ послао арханђела Гаврила Пресветој Богородици да јој објави вест да ће родити Спаситеља света. Он јој је рекао: `Радуј се благодатна Господ је с тобом`. Од тог дана почиње Нови завет, почиње спасење. Бог прима тело, постаје један од нас, постаје човек и остаје Бог. Дошао је обећани Месија међу људе да би спасио човека. Дошао је Спаситељ и нека нас његова Блага вест прати у све дане живота нашега.”

На сам дан празника Благовести, Свету Литургију је служио Његово Преосвештенство Епископ хвостански Алексеј, викар Патријарха српског.

Протојереј ставрофор Милић Марковић, архијерејски намесник левачки, честитао је славу, рекавши између осталог: „Оно због чега је Пресвета Богородица рођена испунило се на данашњи дан. У свет је дошла да би родила Спаситеља света. Она је у име свих нас рекла Господу `Нека ми буде по речи твојој`. То је највећа поука за све нас који долазимо у Цркву и учествујемо у Литургији. Господ највише воли да чује речи: `Нека буде воља твоја`. Тим речима се Син Божији обраћао Оцу небескоме и оне су знак потпуне љубави и безусловне вере.

ПРАЗНИК БЛАГОВЕСТИ У МАНАСТИРУ БЛАГОВЕШТЕЊУ

На дан храмовне славе, празника Благовести, 7. априла, Благовештенски храм био је мали да прими мноштво верног народа који је дошао да учествује у Светој Литургији којом је началствовао Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован. Митрополиту су саслуживали Архимандрит Петар (Драгојловић) настојатељ манастира Пиносава и Благовештења, и свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног Јеванђеља кроз беседу верни народ поучио је владика Јован: „Срећна слава овом манастиру, срећан и благословен ваш долазак у Благовештенску светињу која нас је данас сабрала да служимо Божанствену Литургију и да се помолимо Пресветој Богородици. Она је родила Спаситеља света. Она је Мајка Христова, а све оно што је Христово то је и мајчино. Зато је она и Христова и наша мајка. Она је наша посредница, молитвеница и заступница пред Богом. Она је родила Спаситеља света, зато и овај празник који данас прослављамо уздиже Пресвету Богородицу мимо свих других створења људских. Пресвета Богородица је својом послушношћу исправила непослушност прве Еве. Зато је могла да каже Архангелу Гаврилу: `Ево слушкиње Господње`. Када је Архангел Гаврило јавио Пресветој Богородици она је чула речи: `Радуј се благодатна, Господ је с тобом`. Богородица није разумела о чему се ради, али имала је веру у реч Божију и апсолутно поверење у Њега. Она је са пуним поверењем и без сумње изговорила: `Нека ми буде по вољи Твојој`. По примеру Пресвете Богородице треба и ми да се смиравамо. Требамо да будемо спремни на испуњавање воље Божије, како нас учи Пресвета Богородица. Да служећи Богу и ближњима добијемо своје спасење. Када је Пресвета Богородица прихватила тај благослов она је постала Храм из кога се оваплотио сам Господ наш Исус Христос.“

На крају Свете Литургије уследила је литија на којој је испред храма Митрополит Јован осветио славске дарове и

пресекао славски колач. Настојатељ манастира Архимандрит Петар заједно са монахињама овог свештеног манастира угостио је славским ручком све оне који су се данас сабрали у овој светој обитељи.

Стеван Илић, ђакон

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ОРАШАЧКОГ

У среду, 9. априла, у манастиру Венчац, у Брезовцу код Аранђеловца, вршена је исповест свештенства Архијерејског намесништва орашачког. Исповедник је био архимандрит Онуфрије (Вранић), игуман манастира Денковац. Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован је у капели манастира служио Свету Литургију Пређеосвећених Дарова, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

Митрополит Јован је све поучио својом беседом, рекавши између осталог: „Када се причешћујемо Телом и Крвљу Христовом, ми целог Христа сместамо у себе. Да би човек примио Христа у себе, он треба да се потруди да живи јеванђелским животом, животом цркве. Човек треба да се бори против греха. А кад се човек бори против греха онда њему Бог открије да Бог уствари и не гледа наше грехове, него гледа наше покајање. Да би се ослободили нечастивих сила потребни су нам пост и молитва, нарочито у периоду у којем се налазимо сада. Пост нас подстиче да чувамо себе и зато смо чули данас: `Ко чува уста своја и језик, тај ће сачувати душу своју од невоље`. То нам је поручио премудри пророк Божији Соломон. Језик нам је дат да њиме прослављамо и хвалимо Бога, да хвалимо човека. Е ту се спотичемо. Тешко ми је да било кога похвалим, али зато тражим да ме други хвале. Хоћемо ли пред лице Божије изаћи тако што нападамо друге, уместо да се смиравамо и да се искрено молимо да нам Бог опрости грехе. Бог се гордим противи а смиренима даје благодат. Нека нас овај пост још више учврсти у вери и поверењу у Бога. А кад имамо веру и поверење у Бога, онда ћемо имати поверење у човека и нећемо о човеку говорити зло. Стражимо над собом и молимо се Господу да нам да љубави и смирења, да нам опрости грехе и да нас помилује.“

По Светој Литургији у сали манастира је уприличена трпеза љубави, а потом је протонамесник Иван Теодосић произнео реферат на тему „Христово Васкрсење као граница светова“, након кога се повела расправа о овој теми од стране архијереја и свештенства орашачког намесништва.

Немања Искић, протонамесник

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА ЛЕВАЧКОГ НАМЕСНИШТВА

У четвртак 10. априла, шесте недеље Великог поста, са благословом Његовог Високопреосвештенства митрополита Шумадијског Г. Јована, протосинђел Евстатије (Драгојевић), игуман манастира Ћелије, извршио је исповест свештенства Архијерејског намесништва левачког. Након исповести Митрополит Јован служио је Свету Архијерејску Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог Великомученика Кнеза Лазара Косовског у Белушићу, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

Пре Свете Тајне Причешћа Високопреосвећени се обратио присутнима рекавши између осталог: „О уласку Господа нашега Исуса Христа у Јерусалим прорицали су старозаветни пророци. Господ, који је Цар Неба и земље, бира магаре да би тиме нама показао да је Господ оличење смирења. Он улази на магарету, али чиста душа дечија, чиста душа народна, препознаје Господа Христа и они пред Њега посипају цвеће и палмове гране. Деца и народ поздрављали су Господа древним поздравом: `Осана сину Давидовом; благословен је Онај који долази у име Господње`. Господ улази у Јерусалим да пострада ради нас и наших грехова. Улази Господ и зна да ће га људи осудити на смрт, али зна и шта значи Његова смрт за род људски. Он је својом смрћу смрт уништио, како певамо у васкршњем тропару. Господ је принео себе, ова су деца принела цвеће и палмове гранчице, али и ми треба да се запитамо шта приносимо Христу? Господ непрестано улази у срце човеково, ако је оно чисто и ако човек пожели и отвори врата свога срца, да се у њему настани Христос. Црква нам је дала овај благословени период Васкршњег поста да постом и молитвом чистимо душу и тело. Човек је добар онолико колико је у љубави са Богом, са собом и са ближњима. Добар човек је јеванђелски, Христов човек. А када си Христов, ти онда желиш оно што Христос жели, а то је да се сви спасемо и да дођемо у познање истине. Не можемо осетити радост Васкрса ако се нисмо покајали, исповедали и причешћивали у току поста. Нека нам Господ помогне да дођемо до смирења, а смирење ће нам казати какви треба да будемо као људи и као народ Божији.“

Литургијска радост је продужена трпезом љубави којој је предходило читање тематског рада под насловом „Од свог страдања и подвига земаљског Господ је починуо у суботњи дан“ који је приредио јереј Милош Јелић. По прочитаном раду уследила је дискусија чији је закључак био да је рад одговорио на задату тему.

У поподневним сатим Високопреосвећени је осветио простор за нови храм у селу Урсуле, који ће бити посвећен Светом Василију Острошком.

Александар Јаћимовић, јереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА МЛАДЕНОВАЧКОГ

У петак Цветне недеље Великог поста, 11. априла, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Литургију пређеосвећених Дарова у цркви Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Пре Литургије обављена

је исповест свештенства Архијерејског намесништва младеновачког, а исповедник је био архимандрит Петар (Драгојловић), игуман манастира Пиносава у Кусатку.

У својој беседи наш Архијереј је између осталог рекао: „Налазимо се на крају шесте недеље Васкршњег поста и са овом недељом завршавамо Свету четрдесетницу. Пред нама је Велика или Страсна седмица. Њена богослужења говоре о периоду од уласка Господа нашег Исуса Христа у Јерусалим до његовог страдања. Говоре о љубави Божијој и о томе како је људски род узвратио Богу на Његову љубав. И док су, поготово мала деца, из чисте душе и срца, поздрављали Христа, приликом уласка у Јерусалим, са поздравом `Осана, Сину Давидову, благословен који иде у име Господње`, кроз ових недељу дана, људи су узвикивали страшне речи: `Распни га, распни`. Сутра ћемо, ако Бог да, прославити васкрсење Лазарево, којим нас Бог нас уводи у Његово васкрсење, а преко Његовог васкрсења уводи нас и у наше васкрсење. Прекосутра ћемо, ако Бог да, прославити велики празник уласка Христовог у Јерусалим. Ми смо већ при крају пређеосвећених Литургија, које служимо у току овог Великог поста. Сама реч пређеосвећених значи оно што је на претходној Литургији освећено. Ово је молитва причешћа. И то је Црква установила, бринући се за спасење свога народа, да човек хришћанин не буде дуго времена без причешћа. Јер ако смо дуго времена без причешћа, ми смо дуго времена одвојени од Христа. Нека нам Господ помогне да се још интезивније предамо Богу, да се што више молимо, да што више постимо, а пост није само да не једемо мрсну храну, него да се уздржавамо од злих речи и мисли, да нам Бог помогне да применимо на себи бар једну јеванђелску заповест: `Што не желиш себи, немој чинити другом`. Нека нам и данашње причешће буде на здравље и спасење, на опроштај грехова и на задобијање Царства Небескога.“

Након Литургије сабрање је настављено у парохијском дому, где је јереј Ненад Марковић, парох први младеновачки, изложио реферат на тему „Васкрсење Христово је срж наше вере”. Након дискусије владика Јован је похвалио рад и разговор у вези са њим. Након тога приступило се трпези љубави, коју је припремило братство храма Успења Пресвете Богородице.

Марко Јефтић, јереј

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ СА СЕДНИЦЕ ЕПАРХИЈСКОГ САВЕТА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Црква је, како је говорио отац Георгије Флоровски, „јединство у Христу, једност у Духу Светом и ово јединство јесте највећа целовитост и пуноћа“. Овакво виђење Цркве потврђено је и на овогодишњем заседању Епархијског савета Шумадијске епархије које је одржано у Крагујевцу 20. фебруара 2025. године. А да је свако саборовање конституисано на евхаристијској основи показано је на Светој Литургији коју је у крагујевачкој Саборној цркви Успења Пресвете Богородице, пре заседања Савета, служио Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Господин Јован, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске, и током које су произнесене молитве призива Светог Духа за благословен рад.

Седница Епархијског савета Шумадијске епархије, на којој су разматрани домети црквеног живота у Шумадијској епархији током 2024. године, одржан је у Владичанском двору у Крагујевцу. У раду седнице Епархијског савета учешће су узели чланови који су именовани за мандатни период од 2025. до 2030. године.

Његово високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Господин Јован, председник Епархијског савета, заседање је отворио излагањем о свом архипастирском деловању током претходне године, односно о томе како је вршио своју Богом поверену свештеничку, учитељску и пастирску власт на подручју своје дијецезе.

Митрополит Господин Јован током 2024. године (тридесет друге архијерејског служења) вршио је у складу са јеванђељским начелом, делотворно позивајући своју духовну децу да буду савршени као што је савршен Отац на небесима (Јеванђеље по Матеју 5, 48) и показујући да је „с нама Бог“ (Јеванђеље по Матеју 1, 23), Који „сваки дан додаваше Цркви оне који се спасаваху“ (Дела апостолска 2, 47). Ова мисија најделетворнија је била кроз готово свакодневно начелствовање Светим Литургијама које је у претодној години служио 341 пут, поучавајући свештенство, монаштво и верни народ кроз проповеди на јеванђељска зачала о смислу и начину хришћанског живота, имајући у виду како „престојници Црквa треба да сваки дан, а посебно у дан Господњи, поучавају сав клир и народ речима благочешћа, бирајући из Божанственог Писма мисли и расуђивања о истини и да се држе установљених одлука и предања богоносних Отаца“ (19. канонско правило Трулског сабора).

Током прошле године Високопреосвећени Митрополит Господин Јован је освештао две новоподигнуте цркве (Светих новомученика крагујевачких у Спомен парку Крагујевачки октобар и Покрова Пресвете Богородице у Јагодини) и три обновљене (Светих четрдесет севастијских мученика у Вранићу, Рођења Пресвете Богородице у Ивковачком Прњавору код Јагодине и Преображења Господњег у Жабарима код Тополе). У току је градња 17 нових храмова (један парохијски, 11 филијалних и пет манастирских). Митрополит је саопштио да се значајна финансијска средства улажу у овако живу грађевинску делатност.

Освештани су и нови иконостаси у четири храма. Да ће се подизање нових цркава у Шумадији наставити говори и податак да је Митрополит освештао темеље за нове богомоље у манастиру Венчацу и селу Дуленима и земљиште на којем ће се градити црква у селу Крћевцу код Тополе. Многе парохије у Епархији добиле су нове

капеле за прилагање свећа, нове крстове на храмовима, црквена звона, парохијске домове, живописе, иконе, а започета је и градња нових црквених објеката, пре свега парохијских домова.

Митрополит шумадијски Господин Јован у 2024. години основао је нови женски манастир Светог апостола Петра и Павла у селу Јагњилу код Младеновца.

И прошле године свештенички кандидати су рукополагани у чинове ђакона и презвитера (два ђакона и пет свештеника). У чин чтеца рукопроизведено је шест кандидата.

Високопреосвећени Митрополит Господин Јован обавестио је чланове Епархијског савета да се може констатовати, на основу извештаја архијерејских намесника и личног увида, да се у готово свим парохијама административне књиге воде уредно, да се храмови и порте држе у уређеном стању, да црквеноопштински управни одбори обављају своје дужности у оквирима својих овлашћења, као и да се материјално финансијско пословање одвија у складу са црквеним прописима. Наложено је да се ситнији пропусти и уочене мањкавости исправе у складу са правилима.

Парохија у Шумадијској епархији има 208. Њих шест су изузетно мале тако да се стално опслужују. Али, није мали број (32) оних које нису у стању да издржавају свештенике који примају помоћ из наменског фонда. Има и неколико упражњених парохија које ће убрзо бити попуњене. У 132 парохијских и 84 филијалних цркава служи 200 парохијских свештеника и 19 ђакона.

Епархија шумадијска има 28 манастира, два су у изградњи (Кастељан на Космају и Свете Петке у Неменикућама). Мушких је 11 са 24 монаха и 14 женских у којима живи 44 монахиње). Број житеља у манастирима се благо увећава.

Из Епарије се за школску 2024/2025. годину пријавило шест ученика који су се уписали у богословије СПЦ, што се оцењује као недовољно, па се у том смислу чине кораци који би ово школовање учинили привлачнијим. Богословске школе прошле године оконачло је пет ученика, а на високошколски богословским установама има 13 студената. Постипломске студије уписало је девет кандидата, док је на докторским студијама један.

Организацији и извођењу верске наставе у државним школама и прошле године је поклањана знатна пажња, па је саопштено да је број полазника повећан за неколико процената у односу на претходни период. Богословију Светог Јована Златоустог у Крагујевцу похађа 58 ученика, од тога 17 првака.

Шумадијска епархија је успела и у 2024. години, и поред евидентних финансијских тешкоћа у широј заједници, али уз неопходну штедњу, да расходе покрије планираним приходима. Томе је, свакако, допринело и изузетно добро пословање централног епархијског продајно-складишног центра, преко кога црквене артикле набављају и манастири и црквене општине на ширем подручју наше Цркве. Материјалној стабилности свој допринос дало је и предузеће Црквене шуме.

Чланови Савета обавештени су да се брига о потребитима, којих је све више, одвија на више колосека, преко Заједнице Земља живих у Брајковцу, Добротворног фонда СПЦ Човекољубље, Верског добровољног старатељства које има запажене акције, Удружења за помоћ деци и младима Свети Василије Велики у Маршићу. Брига о онима којима је потребна помоћ изказивана је и кроз делатност осам фондова Епархије шумадијске преко којих је у току 2024. године пружана многострука помоћ.

Многе мисијске делатности које се обављају у Шумадијској епархији, као што су издавање књига у Издавачкој установи „Каленић“, излажење епархијског часописа „Каленић“, функционисање епархијске радио станице „Златоусти“, централног епархијског продајно-складишног центра, предузећа које се стара о епархијском шумском газдинству и епархијске поклоничке агенције (Фонда „Ходочашће“) добиле су позитивну оцену Архијереја, али и чланова Епархијског савета, уз сагласност свих да се свака од ових делатности може још више унапређивати.

Информативна служба Епархије шумадијске

УСНУО У ГОСПОДУ ПРОТОЈЕРЕЈ ДРАГАН СИМОНОВИЋ

Са вером и надом у Васкрсење, обавештавамо јавност да је у суботу, 8. фебруара 2025. године, у Клиничко-болничком центру у Крагујевцу, уснуо у Господу протојереј Драган Симоновић.

Протојереј Драган Симоновић рођен је 24. јуна 1973. године у Крушевцу, од оца Зорана и мајке Зорице. Осмогодишњу школу завршио је у родном селу. Ученик Београдске богословије био је у периоду од 1988. до 1993. године. Војни рок служи у Нишу и Лесковцу 1993/1994. године. У брак са Далиборком, рођеном Јањић, ступа 9. октобра 1994. године, у коме добија кћерку Драгану. Рукоположен је за ђакона од Епископа Саве у Саборном храму у Крагујевцу 30. октобра 1994. године. У Саборном храму као ђакон служио је у периоду од 1994. до 1998. године, у Храму Светог Саве на Аеродрому служио је 8 месеци у току 1994. године. У чин свештеника рукоположен је 11. октобра 1998. године и постављен на парохију четврту при Храму Свете Тројице у Крагујевцу. Дужност секретара и благајника ЦО крагујевачке обављао је у периоду од 17. 1. 1995. до 1. 2. 2004. године.

Дана 7. маја 2000. године одликован је правом ношења црвеног појаса, а достојанством протонамесника 30. децембра 2007. године. Чином протојереја одликовао га је Епископ шумадијски Г. Јован на дан Епархијске славе, на Источни петак 21. априла 2017. године у Неменикућама. Веронауку је предавао у ОШ „Ђура Јакшић“ у периоду од 2001. до 2011. године. На дужности секретара и благајника Старе цркве био је од 2004. Године.

У понедељак 10. фебруара, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован, са свештенством Епархије шумадијске и гостима из Епархије шабачке, ваљевске и браничевске, служио је опело уснулом у Господу протојереју Драгану Симоновићу. Митрополиту је саслуживало 28 свештеника и 4 ђакона.

Мноштво верног народа испунило је Храм Христовог Васкрсења на гробљу Бозман, да се помоли за душу дугогодишњег пароха Старе Цркве у Крагујевцу.

По благослову Митрополита беседио је Старешина Старе Цркве у Крагујевцу, протојереј ставрофор Милић Марковић: „Ми се данас молимо за душу онога који се за живота приљубио уз Христа Господа, али истовремено молимо се заједно са њим, јер Бог у кога верујемо није Бог мртвих већ Бог живих. Ово су радосни дани за проту Драгана јер се враћа у загрљај Очев, са умноженим талантима која му је поверио Господар живота и смрти.

Његов надимак Драганче, изведен је из личног имена и означавао је човека који нам је драг и који свима враћа осмех на лице. То је понекад теже него победити велику војску. Дужност сваког свештеника и сваког хришћанина је да својим животом проповеда радосну вест тј. јеванђеље. То је могуће учинити само својим животом и личним примером.

Централно место на Очној клиници је постала његова болесничка соба, у коју су са радошћу долазили и лекари и медицинске сестре, који су од њега добијали поред радости, мотив и снагу да могу да се жртвују за другог човека, да болесницима олакшају бол, да им пробуде наду, да им подстакну вољу за животом и оздрављењем. Болеснијег а радоснијег пацијента нису имали. Имао је јаку веру, која му је давала душевни мир, радост у срцу, ослонац у искушењима, утеху и наду у страдањима. Таква вера се мора ревносно потпомагати. За ту веру и ту утеху најзаслужнија је његова породица. Много непроспаваних ноћи, враћање из смрти у живот, то је била свакодневица и његове супруге и његове кћерке.

Драганче је био одличан појац. Нико није лепше певао `С нами Бог` на великом повечерју уочи Божића, и нико није свечаније појао `Свјати Боже` на изношењу Крста, на јутрењу празника Воздвижења Часног Крста. Својом интерпретацијом постао је сличан анђелим Божијим, који непрекидним славословљем и неуђутним гласовима узносе Богу благодарење и хвалу.

Увек сам био пристрасан према њему, а знам да је и он био према мени. Речи апостола Павла упућене Римљанима, јесу речи вечнога живота: `Уверен сам да нас ни смрт, ни живот, ни анђели, ни поглаварства, ни силе, ни садашњост, ни будућност, ни висина, ни дубина, нити икаква друга твар, неће моћи одвојити од љубави Божије, која је у Христу Исусу Господу нашем.` (Рим. 8, 38-39). Нико тој љубави Божијој, осим Драганчета, заједно са анђелима, не би могао отпојати најважнију химну данашњег дана: Свети Боже, Свети крепки, Свети бесмртни, помилуј нас. Амин.”

Чекајући свеопште Васкрсење тело протопрезвитера Драгана Симоновића сахрањено је у алеји свештеника на градском гробљу Бозман у Крагујевцу.

Мирослав Василијевић, протођакон

УСНУО У ГОСПОДУ ПРОТОЈЕРЕЈ АЛЕКСАНДАР СТАНКОВИЋ

Са вером и надом у Васкрсење, обавештавамо јавност да је у четвртак, недеље Сиропусне 27./14. фебруара 2025. године када наша Света Црква молитвено прославља празник Преподобног Аксентија и Светог Кирила словенског равноапостолног у преподневним часовима у УКЦ Крагујевац усну у Господу протојереј Александар Станковић, умировљени парох шумаричке парохије.

Протојереј Александар Станковић, рођен је 12. септембра 1954. године у Крагујевцу. У чин ђакона рукоположен је 6. децембра 1992. године у храму Светог Спаса у Приштини, од стране Митрополита црногорско-приморског Господина Амфилохија, а у чин свештеника рукоположен је 28. августа 1997. године у храму Успења Пресвете Богородице у манастиру Тврдошу од стране Епископа захумско-херцеговачког Господина Атанасија.

У периоду од 1992. до 1997. године, прота Александар Станковић обављао је дужност ђакона и возача Епископа захумско-херцеговачког Господина Атанасија.

Од 1997. до 2001. године налазио се на дужности привременог пароха билећког у Билећи, Епархија захумско-херцеговачка.

Од 2001. до 2002. године прота Александар налазио се на месту привременог пароха смедеревског у Смедереву, Епархија браничевска.

Од 2002. до 2003. године, налазио се на месту привременог пароха жичког у Жичи, Епархија Жичка.

Од 2003. до 2014. године прота Александар обављао је дужност привременог пароха шумаричке парохије у Шумарицама, Епархија Шумадијска, одакле одлази у мировину.

Опело упокојеном протојереју Александру Станковићу служено је у суботу 1. марта 2025. године у храму Светих апостола Петра и Павла у Грошници са почетком у 15 часова, а у наставку опела обављена је сахрана на гробљу у Вињиштима.

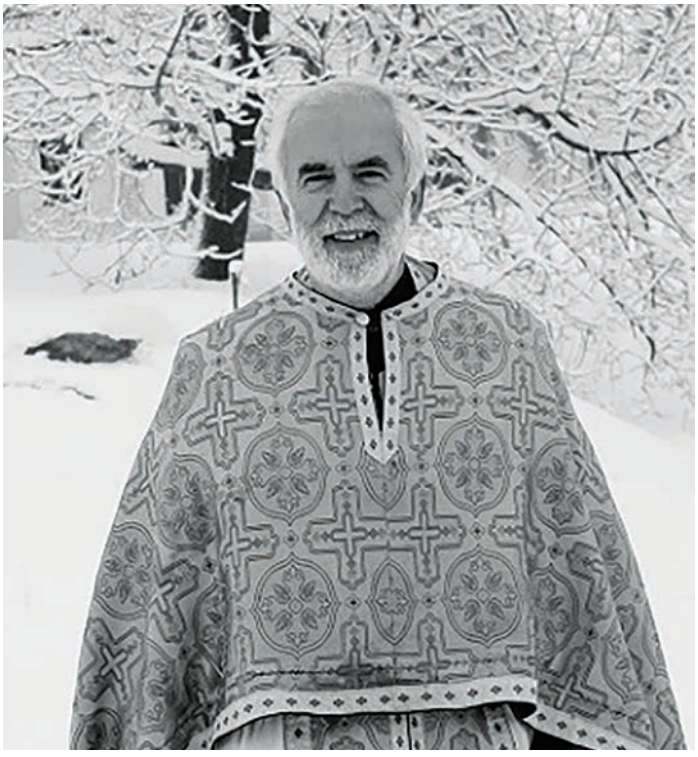

УСНУЛА У ГОСПОДУ ИГУМАНИЈА БЛАГОВЕШТЕЊА РУДНИЧКОГ САЛАФАИЛА

Упетак 21. марта 2025. године, када наша Света Црква слави Светог Теофилакта Исповедника, Епископа никомидијског, уснула је у Господу дугогодишња игуманија свештеног манастира Благовештења Рудничког, мати Салафаила.

У недељу 23. марта служена је заупокојена Литургија, а затим и монашко опело игуманији Салафаили. Мноштво верног народа и поштовалаце мати Салафаиле и ове свештене обитељи присуствовали су опелу. Архимадрит Петар Драгојловић захвалио се свима који су данас дошли да како доликује испрате на вечни починак мати Салафаилу.

Игуманија Салафаила са световним именом Илинка Баштовановић рођена је 16. јуна 1939. године у селу Рачи код Бајине Баште, од честитих родитеља земљорадника. Њена мајка Пелагија била је монахиња у манастиру Рачи. Основно образовање Илинка Баштовановић, потоња мати Салафаила, завршила је у Рачи и Бајиној Башти.

Као осамнаестогодишња девојка, Илинка је, благословом и препоруком ондашњег старешине манастира Раче игумана Јулијана Кнежевића, ступила у Благовештењски манастир, под духовно руководство игуманије Михаиле. У монашки постриг по чину расе и камилавке уведена је од Епископа шумадијског Валеријана 15. септембра 1957. године. Добила је монашко име Лидија. По чину мале схиме сестру Лидију монаши Владика шумадијски Сава 11. марта 1984. године. Од тада носи име Салафаила. Након упокојења вишедеценијске игуманије манастира Благовештења мати Михаиле Кнежевић, године 2014. прима управу над овим манастиром.

Поводом упокојења игуманије Салафаиле Баштовановић, мештани Страгара са којима је живела више од пола столећа, објавили су ове топле речи: „О њој би се могао написати роман – о њеном тихом подвигу, благости коју је несебично даривала свакоме ко би јој пришао, о речима утехе које су биле као мелем за узнемирене душе. Њен живот био је сведочанство вере, скромности и преданости, а њена молитва непрестани уздах за свет и људе у њему.

Данас је испраћамо у загрљај Божји, тамо где нема суза ни бола, где праведници блистају као звезде. Нека њена душа нађе покој у наручју Господњем, а ми, који остајемо, нека у срцу носимо њену мудрост, љубав и незаборавни осмех који је сведочио радост вечног живота.“

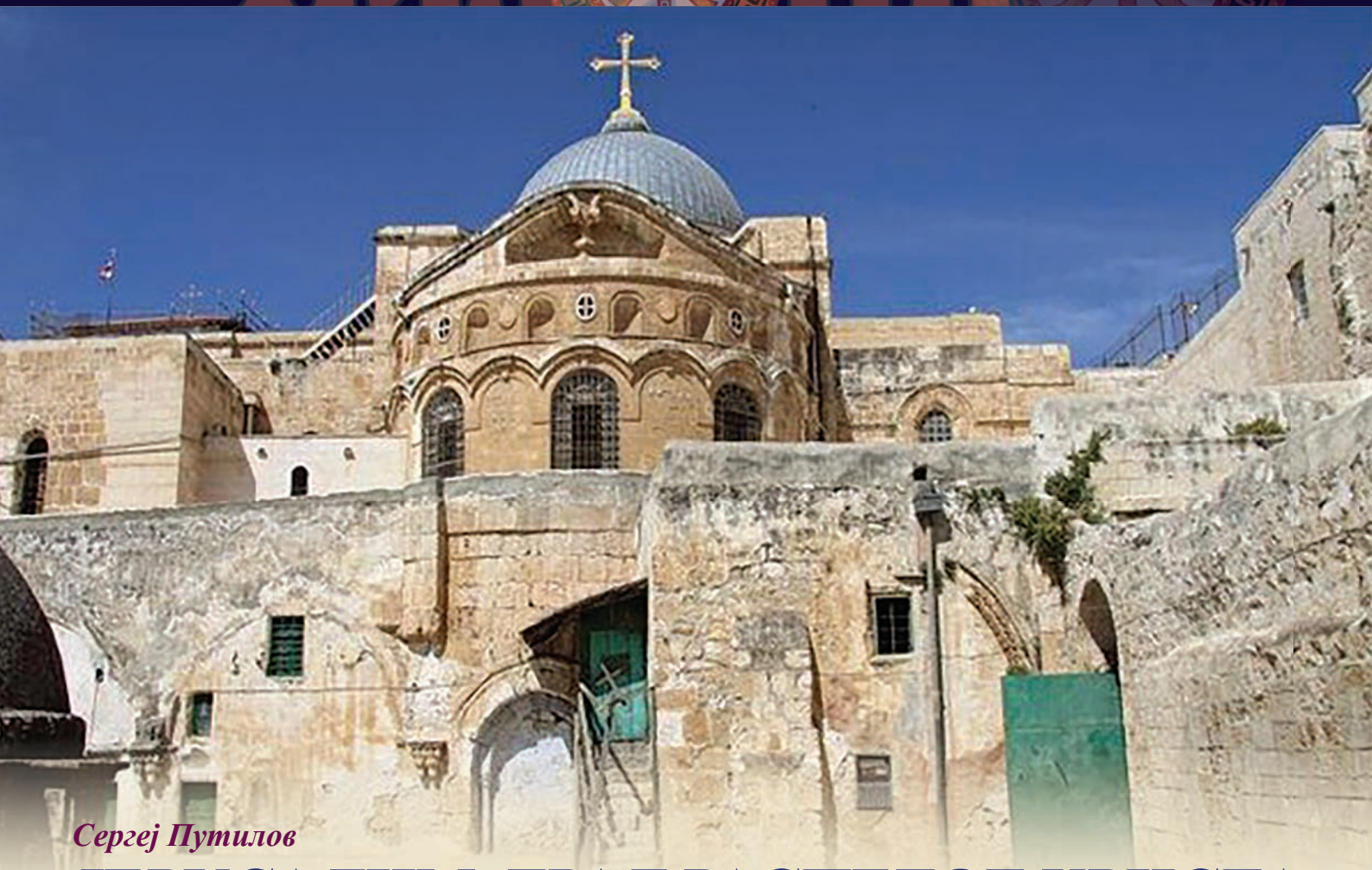

Сергеј Путилов

ЈЕРУСАЛИМ, ГРАД РАСПЕТОГ ХРИСТА

(коментари у светлости вере)

Са Јелеонске горе отвара се предивна панорама Јерусалима, светог града за представнике три светске религије: хришћанства, јудаизма и ислама. Већ при спољашњем разгледању престонице зачудићеш се незамисливом мешању епоха, култура и стилова. Слева су камене рушевине из времена Првог и Другог храма. У предњем плану виде се две сиве куполе храма Васкрсења из епохе крсташа. Све је то опојасано назубљеним зидом тврђаве са црним пушкарницама, која је сачињена од моћних кречњачких блокова. За то су се постарали Турци-Османлије, који су владали Палестином добрих четири стотине година.

Равни кровови синагога у суседству са шаторима цркава и џамија грађени су као кипариси. Усред масе насељених квартова у бремену дрвећа „свештеног врта" – „Харам аш Шариф" на Храмовној гори узвисује се огромна златна сфера. Она чврсто лежи на одливеном емајлираном плавом осмоугаонику. То је Омарова џамија или „Купола на Стени", највеличанственији монумент Јерусалима и Блиског Истока.

Раније је овде стајао не мање упечатљив Соломонов храм, у којем су проповедали старозаветни пророци, наговештавајући долазак у свет Сина Божијег. Стари град-тврђава надвисује покривену маслињацима и древним споменицима долину Јосафата, места Страшног суда.

Слично камелеону, Јерусалим уме да мења своју боју. Дању је обично мрк и сив, а увече, на заласку постаје опално-ружичаст. Ствар је у томе што је основни грађевински материјал овде од давнина био локални камен, добијан у околини града, такозвани „јерусалимски камен". Овде је ретка разноликост кречњака. Приликом брушења постаје спољашњим изгледом налик на сир. Када га користе у виду грађевинског материјала, тада куће, направљене од „јерусалимског камена", под зрацима залазећег сунца добијају изузетну ружичасту нијансу. Ево и данашње фабруарске вечери, смештен на брдима испод прозрачног неба, град гори ватром као да је стража Небеског Јерусалима, последњег, јер му предстоји да се једном спусти на земљу! „И ја, Јован, видех Свети град, Јерусалим Нови, где силази са неба од Бога, припремљен као невеста украшена мужу својему... И беше грађа његова јаспис, а град – злато чисто... И дванаест врата – дванаест бисера", пише аутор Откровења (Откр. 21, 2, 18, 21). Узгред, у време Христа Јерусалим је, према саопштењу Јосифа Флавија, имао заправо дванаест врата.

Овог часа, истина, од њих је остало само седам, при чему су највећа од њих, која излазе на Елеонску гору (Златна врата) зазидана. Кроз њих је некада Христос на магарцу у пратњи усхићене гомиле народа ујахао у град. И кроз њих ће, сагласно јудејском предању, доћи Месија у последња времена. Како не би пропустили овамо „јеврејског пророка", Турци Османлије, који сматраху Јудејце и хришћане „невернима", зазидаше врата камењем. Чак и у оваквом детаљу припадност града истовремено трима светским религијама запечатила је његов облик.

Такво је оно разгранато срце човечанства. Али можемо казати да је Јерусалим прави „пупак Земље". Ако не

верујете, онда свратите у чувени храм Васкрсења – тамо је подигнута скулптура која изображава овај део тела.

Предање говори да је пре много столећа, дуго пре оснивања Јерусалима, на место будућег града, по заповести Божијој, дошао Авраам са својим сином Исаком ради приношења жртве. Овде је, око 1000 година пре Рођења Христовог, цар Давид основао своју престоницу. Иако је не тако давно обележено 3000 година престонице Израиља, утврђена њеним подизањем од стране Давида, у стварности настанак Јерусалима, како тврде археолози, много је старији. У најмању руку, хиљаду година. То звучи веома веродостојно, јер се по предању у овим местима после изгнанства из раја настанио Адам, првостворени човек.

После смрти цара Давида, његови поседи су били подељени на Израиљско и Јудејско царство. А, као што је познато, „дом који се раздељује сам у себи – пропада". Истина, убрзо је вавилонски цар Навуходоносор заузео Јерусалим, разрушио Први храм, и одвео Јевреје у ропство. Али је већ након пола века дошао владар Кир, који је био велики пријатељ Јевреја и дозволио им да делимично обнове главну јудејску светињу. Касније, по библијским брдима су марширале фаланге непобедивог Александра Македонског. У I веку пре рођења Христовог њих су замениле кохорте Римљана...

За време цара Ирода, који је због своје активности, окрутности и жустрине био назван Великим, иако је на делу зависио од воље Рима, Света Земља је достигла велики процват. На развалинама Првог јерусалимског храма био је подигнут Други, чије су руине сачуване до наших дана. Биле су изграђене тврђаве и палате у Јерихону, Масади и другим местима. У време владавине Ирода родио се Христос.

Кроз Левинова врата полазимо у Стари град Јерусалим. Свој назив су примила због украсних барељефа са изображењима лавова. Овде у гужви источне пијаце, дозивања и вике трговаца, који пре подсећају на разбојнике из бајке о Али Баби, почиње чувена Виа Долороса (Пут туге). По овој калдрмисаној улици Исус је ишао уз бичевање, пљување и подсмехе ка месту своје казне – на Голготу. На својим изранављеним плећима, осуђен од Римљана на смрт, Спаситељ је носио крст, који није ништа друго до наши греси. Крсни пут повезан је са библијским догађајима, који су претходили рођењу Спаситеља. Одмах иза врата видимо здање манастира Свете Ане, мајке Деве Марије, који је основан за време крсташа на месту рођења Пресвете Богородице. Подземне просторије сачуване су из старијих времена. У једној од њих можемо видети у стени камену плочу, украшену иконама. По предању, на овом месту Ана је родила Пречисту Деву Марију.

На целом простору Виа Долоросе, по различитим хришћанским предањима, дешавали су се различити догађаји, непосредно повезани са Господом Исусом. Код сваког таквог догађаја прекидало се ходање. Канонизовано је четрнаест таквих заустављања. Свако од њих обележено је црквама, капелама, меморијалним плочама. Подижући се на врх улице, долазимо до школе Ел Омарија. Овде је прво заустављање на Путу туге Господа. Заправо, овде и почиње Виа Долороса. Од првог заустављања Христовог, сваког петка у 3 часа монаси-фрањевци организују ходање. А пре две хиљаде година овде је била смештена римска преторија. У њеном североисточном углу налазила се кула Антонија, где је, по библијском предању, римски прокуратор Понтије Пилат осудио Христа.

Пилат, као што је познато, није хтео смрт Исуса, зато је, мислећи да изазове код народа сажаљење према Њему, наредио војницима да га одведу у двориште и жестоко туку. Римски војници, свукавши Христа, стадоше га мучити. Исплетоше венац од трња, и уз подсмехе ставише му на главу и дадоше му у десну руку трску, уместо царског жезла и клекоше пред Њим на колена клањајући му се и говорећи: „Радуј се, Царе Јудејски!" Потом му оденуше баграницу (кратку црвену одежду без рукава).

Ово двориште, где су мучили Исуса, сачувало се до наших дана, називају га „Литостратон". На каменим плочама пода још су сачувани урези за спречавање клизања коња по камену, и грубо исцртани кругови на којима су се римски војници играли костима.

Преко улице Виа Долороса прелази свод са покривеном галеријом. Предање гласи да је пилат одавде Исуса, кога су довели пребијеног са трновим венцем и крвавом баграницом, показао Јудејцима, узвикнувши: „Ево човека" – у спомен на овај догађај свод носи латински назив „Ecce homo" (лат. „Ево човека").

Као што је познато, Пилат није признао Христа кривим. И у знак својег неучествовања у проливању крви Праведника, погрузио је и умио своје руке у посуди с

водом. Ипак, Христос је био осуђен на мучну смрт на крсту, коју су нашироко примењивали Римљани.

Осуђенима на распеће давано је да понесу свој крст. Зато су војници положили на рамена Спаситеља дрвени крст и повели га на место одређено за кажњавање. То је било брдо које се називало Голгота, или „место лобање", то јест уздигнуће. Овог часа то је територија храма Вазнесења. У старини Голгота се налазила западно од Јерусалима, недалеко од врата која су називала Судским.

Као што је испричала аутору чланка монахиња Клавдија из јерусалимског Горњенског манастира, по предању, дрво од којег је био направљен Крст Господњи, било је особито чврсто и тешко, дуго времена оно се квасило у води и било је намењено за изградњу храма, али због нечег није било искоришћено. По предању, оно се квасило у Овчијој купељи (Витезда), где се једанпут у години спуштао анђео, и страдалници су „очекивали кретање воде", пошто се први од њих, који је ступао у воду, исцељивао и од сваке тешке болести.

То дрво је „трослојно" – хибрид кедра, кипариса и бора. Ова историја почиње од Лота. Према Авраамовом упутству, Лот је посадио у долини гранчице кедра, кипариса и бора, које су оставили арханђели, и заливао их, као што је обећао, четрдесет лета водом из Јордана. Дрво које је израсло од њих одсекли су због Храма – Соломон је хтео да од њега начини стубове код улаза у Светињу над светињама. Потом се предомислио, и дрво су бацили у рибњак. Након десет столећа дрво, које није искоришћено за Храм, применили су за распеће Господа Исуса.

Од преторије Виа Долороза калдрмисани друм скреће улево код здања Јерменске патријаршије. На углу се налази место где је под тежином Светог крста Христос пао први пут.

Овај догађај обележава малена капела, изграђена од новца пољских војника. Изнад улаза у капелу је рељеф познатог пољског скулптора Тадеуша Залинског. Рељеф изображава Христа, који је изнемогао под тежином свог терета. Пролазимо још мало по калдрми Виа Долороса и видимо у зиду врата капеле. Капела обележава место где је Исус, по предању, сусрео своју Мати Марију.

На углу Ел Вад и Виа Долороса стоји црква у спомен пет Христових заустављања на Крсном Путу. Измучен убодима и бичевањима, изнурен душевним страдањима, Исус је једва ишао. Када су дошли до градских врата, где се друм подизао у планину, Исус је потпуно изнемогао. У то време војници су угледали у близини човека, који је са састрадањем посматрао Христа. То је био Симон Киринејац, који се враћао после посла из поља. Војници су га ухватили и натерали да носи крст Христов. У зиду око улаза у капелу сдесна је приметно дубоко удубљење. По предању, то је отисак руке Христове, који се уморан ослонио о зид. Уска кривудава уличица води нас у правцу храма Гроба Господњег. Пресецамо улицу Ел Бејрам, која улази улево од Крсног Пута, и обрећемо се код капеле Свете Веронике. На овом месту је блудница по имену Вероника обрисала зној и крв са Христовог чела. У вези са овим Црква ју је прибројала светима.

Крећемо се по Виа Долороса до Сукхан ел Заин, улице која је пресеца. Код врата удесно налазе се остаци стубова, који обележавају место где је Исус пао други пут. Многе куће и дућани размештени дуж ове улице носе на себи печат далеких римских времена – штукатуре, камени монолити у зидовима. По овој улици наш пут води до широких степеница. Пењемо се њима и скрећемо удесно. Друм нас води ка вратима коптског манастира. Код улаза у манастир у плиткој ниши су искошени стубови. Ниша обележава место где је Христос пао трећи пут.

Осталих пет стајалишта налазе се у храму Гроба Господњег.

На Велики петак за православну Пасху већ од раног јутра ходочасници се окупљају на месту смештеном на територији некадашње Антонијеве тврђаве, где је Господ Исус Христос провео ноћ уочи распећа. Овде је над Њим извршено безаконо суђење, овде су се изругивали над Спаситељем. Овде је, заправо, и почео крсни пут Господа. Стога се одавде ходочасници са дрвеним крстићима у рукама упућују ка Голготи по кривудавим уличицама старог Јерусалима. Неко ћутке, а многи уз молитвено певање на разним језицима: црквенословенском, грчком, српском, румунском. Место распећа Спаситеља налази се испод сводова храма Гроба Господњег. На челу литије је грчки митрополит, он носи на својим плећима крст човекових димензија, који и доноси до Голготе, места распећа Христовог.

Јерусалимски храм Гроба Господњег, светиња над светињама светског хришћанства. Дакле, последњи заокрет под камени свод, и пред нама су моћне плоче неприметно глувог дворишта. Он се ослања на високе правоугаоне сиве нештукатурисане зидове од храпавих кречњачких блокова – фасада чувеног храма. Последњи, који нема стране у уобичајеном схватању, споља се по-

казује тек као наставак тесних грађевина – звонара, старинских домова. Зато је споља немогуће сачинити представу о огромном простору скривеног унутар објекта.

Одмах код улаза у храм на поду лежи камен Помазања, који по себи представља продужену ниску плочу. Сагласно предањима, на овај је камен, прекривен данас мермером, било положено тело Христово, скинуто са крста ради помазања ароматичним вештаствима уочи погребења. Десно од камена Помазања две степенице воде на врх, ка најстрашнијем месту на земљи – Голготи.

Степенице воде на врх брда скривеног у утроби храма. Овде је, по предању, стајао крст на којем је био распет Христос. У дубини се издиже дрвено Распеће над отвореним престолом. Испод престола у поду смештен је сребрни диск са отвором у средини, који означава место где је био постављен крст. Овде су са два црна круга означена места крстова на којима су истовремено са Христом била разапета двојица разбојника. Доле је, испод олтара Голготе, тамница, где се чувају камене узе у којима су биле стегнуте ноге Господа. Ове узе су у виду камене плоче са два отвора за ноге. У олтару, десно од уза, је икона Жалосне Мајке Божије. Како говоре, на лику Мајке Божије периодично се појављују сузе, које струје из полузатворених очију.

Смрт распећем на крсту била је најмучнија, најсрамнија и најокрутнија казна у древном Риму. Таквом смрћу кажњавали су само најокорелије злочинце: разбојнике, убице, побуњенике и кажњене робове. Муке распетог човека немогуће је описати. Осим неподношљивих болова у свим деловима тела и страдања, распети је искушавао страшну жеђ и смртну душевну тугу. Смрт је била толико спора да су се многи мучили на крстовима неколико дана. По јеврејском закону, обешени на дрвету сматрао се проклетим. Начелници јудејски хтели су занавек да осрамоте Исуса Христа, осудивши га на такву казну.

Када је све било припремљено, војници су прикуцали на крст Господа Исуса Христа, пробивши Његове руке и ноге дугачким ексерима. Скупа са Њим распели су и двојицу разбојника. Тако се испунило пророштво Исаије: „И злочинцима прибројан беше" (Ис. 53, 12). То је било око подне по јеврејском рачунању времена, у шестом часу дана. Када су га распињали, Он се молио за своје мучитеље, говорећи: „Оче! Опрости им, јер не знају шта раде" (Лк. 23, 34). Под крстом Спаситељевим стајали су Мајка Његова Марија (Маријам), апостол Јован, Марија Магдалина и нош неколико жена, које су следиле за Њим.

Међутим, за време страдања Спаситеља на Голготи се десило велико знамење, приказано у Јеванђељу. Од оног часа, када је Исус био распет, то јест од шестог часа (а по нашем рачунању од дванаестог часа дана) сунце се помрачило и наступила је тама по целој земљи, и трајала је до деветог часа (по нашем рачунању до трећег часа дана), то јест до саме Христове смрти. Ова необична, свесветска тама била је примећена чак и од многобожачких писаца-историчара: римског астронома Флеганта, Талеса и Јулија Африканца. Чувени философ из Атине Дионисије Ареопагит био је у то време у Египту, у граду Хелиопољу. Посматрајући изненадну таму, рече: „Или Творац страда, или се свет разара". Касније је Дионисије Ареопагит примио хришћанство и био први атински Епископ.

Када је Исус изговорио: „Жедан сам", један од војника је притрчао, узео сунђер, намочио га оцтом, ставио на трску и принео исушеним уснама Спаситеља. Окусивши оцат, Спаситељ рече: „Свршило се" (Јн. 19, 28–29), то јест свршило се обећање Божије, свршило се спасење људског рода од власти греха. После овога Он громким гласом изрече: „Оче! У руке твоје предајем дух свој. И, приклонив главу, предаде дух" (Лк. 23, 46), то јест умре.

Тако се испунило древно пророштво: „Презрен беше и одбачен између људи, болник и вичан болестима, и као један од кога свак заклања лице, презрен да га ни за што не узимасмо. Али узе на се наше немоћи понесе наше болести; а ми смо мислили да је рањен, да је кажњен и понижен Богом. Али Он би рањен за наше грехе; кажњавање света нашег беше на Њему, и ранама Његовим ми се исцелисмо. Сви смо заблудели. Као овце зађосмо, сваки се окрену својим путем, и Господ пусти на Њега грехе свих нас. Мучен би, али страдаше добровољно и не отвори уста својих; као јагње вођен би на заклање, и као овца нема пред оним који је струже, тако Он не отвори уста Својих. Од уза и суда узет би, а род Његов ко ће исказати? Јер се истрже из земље живих; али за преступе наорда мојега претрпе казне. Одредише му гроб са злочиницма, али га погребоше код богатог, јер не учини греха, нити се нађе превара у устима Његовим. Али Господу беше угодно да га бије, и даде Га на муке; када душа Његова принесе жртву умилостивљења, Он угледа потомство дуговечно, и воља Господња испуниће се руком Његовом" (Ис 53, 3–11).

Безмерна љубав Божија према нама засија са Крста Његовог Сина – Исуса!

Превео са руског Горан Дабетић

Свети Лука Кримски

О НАЈТАНАНИЈОЈ И НАЈСИЛНИЈОЈ СТРАСТИ

(Беседа из књиге „Јеванђељско злато”)

Људи страдају и од многих страсти: стомакоугађања, блуда, гнева, среброљубља... Али њихова природа је таква да је, ако човек победе ове страсти, тада могуће избавити се од њих и то засвагда. Таштина и гордост – ове најтананије и најснажније страсти – не личе на остале. Чак и када улажемо све своје снаге да бисмо се избавили од њих, оне нас не остављају.

Размећу се сви: како мирјани, тако и монаси-отшелници. Ви се, мирјани, размећете ониме чему не треба придавати никаквог значаја: својим гласом и слухом, бољим него код других, или својом телесном лепотом, својим богатством, својим високим и благородним пореклом, бистрим умом, разним успесима на попришту световне делатности и многим другим достигнућима.

Монаси, који су оставили свет и свецело себе посветили служењу Богу, рекло би се да немају чиме да се размећу. Међутим, код њих се ова страст појављује у тананијој форми. Јачајући свој подвиг, монах почиње да се размеће тиме да је у посту и молитви почео да превазилази другу браћу. Другог монаха поставе за игумана, и он се размеће својим напредовањем. Иако се он и моли усрдно и неуморно, ова окајана страст не одлази све док не успе да је победи и не постане уистину савршен монах.

Бојте се ове силне страсти. На све нас примењиве су Христове речи: „Како ви можете веровати када примате славу један од другога, а славу која је од јединога Бога не тражите?” (Јеванђеље по Јовану, глава 5, стих 44)? Видите да причасници дубоке, истините и чисте вере могу бити само они који су слободни од таштине, који све добро што имају не приписују себи, већ Богу, јер све уистину добро уопште није наше, већ је дар Божији.

У Светом Писму постоје два упадљива примера тога како је Господ тешко прекоревао надменост. Цар Језекија је био најврлинскији и најправеднији од свих царева Израиљских. Када је цар био смртно болестан и ватрено се молио, тада је Бог, због његових врлина, одложио његову смрт на петнаест лета. Цар Вавилонски, дознавши за његову болест, ради изражавања саучешћа послао му је своје најближе сараднике са богатим даровима. Оздравивши, Језекија је у надменој жељи да покаже царевим изасланицима своју моћ и богатство, отворио све своје ризнице. Када су изасланици ушли, пророк Исаија упита Језекију: „Што су људи долазили? О чему си говорио са њима? Шта си им показао?” Језекија мораде да призна да им је показао све своје ризнице. Тада му објави Свети пророк Суд Божији због његове надмености: „Сва твоја богатства биће однета у Вавилон, а народ твој биће одведен у вавилонско ропство” (види: Књига опророка Исаије, главе 38. и 39).

И други пример, не мање убедљив. Цар Озија, деда Језекије, до крајности се узносио својом моћи и блиставим победама над суседним непријатељским народима. У својој гордости и надмености дошао је дотле да је ушао у Јерусалимски храм са намером да кади у светилишту. Дотрчао је првосвештеник и са њим мноштво свештеника, који су са ужасом наговарали цара да не врши такво светогрђе. Али уместо да се покаје и заустави, он се само разгневио на њих и није одустао од своје намере. У том моменту, када је већ посегао руком за кадионицу, одједном се сав покрио губом и до краја својих дана живео је у заточеништву, у одвојеним одајама, предавши владавину свом сину.

Нека се уплашимо ових примера грозног Суда Божијег над надменима. И нека следимо смирене, како нам заповеда Христос, Спаситељ наш, коме слава у векове векова.

Превео са руског Горан Дабетић

Службени део – промене у Епархији шумадијској

Његово преосвештенство Митрополит шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. фебруара до 31. марта 2025. године:

Осветити:
Параклис Блажене Ксеније Петроградске у Геронтолошком центру у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко, 9. фебруара 2025. године;
Земљиште за цркву Пресвете Богородице у манастиру Светог великомученика Георгија – Ћелијама, 12. марта 2025. године.

Одликовати:
Архијерејском граматом признања:
Братислава Николића из Барајева.

Поделити благослов за искушеништво:
Ненаду Нецићу у Светоархангелској обитељи манастира Тресија.

Преместити:
Јереја Милоша Маринковића, привременог пароха Бањске парохије при храму Светог пророка Илије у Бањи, на дужност привременог пароха Вучковичко-брњичке парохије при храму Покрова Пресвете Богородице у Вучковици;
Јереја Милоша Никодијевића, привременог пароха Ратарске парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Ратару, на дужност привременог пароха Прве азањске парохије при храму Светих бесребреника Козме и Дамјана у Азањи.

Поверити у опслуживање:
Јереју Милошу Никодијевићу, привременом пароху Прве азањске парохије при храму Светих бесребреника Козме и Дамјана у Азањи, упражњену Ратарску парохију при храму Успења Пресвете Богородице у Ратару, Архијерејско намесништво јасеничко;
Јереју Петру Грујићу, привременом пароху Горњотрешњевичке парохије при храму Светог пророка Илије у Горњој Трешњевици, упражњену Бањску парохију при храму Светог пророка Илије у Бањи, Архијерејско намесништво орашачко;
Протојереју ставрофору Мићи Ћирковићу, пензионисаном пароху аранђеловачком, упражњену Прву аранђеловачку парохију при храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу, Архијерејско намесништво орашачко;
Протојереју ставрофору Радосаву Петровићу, пензионисаном пароху баточинском, упражњену Другу баточинску парохију при храму Рођења Пресвете Богородице у Баточини, Архијерејско намесништво лепеничко.

Разрешити:
Јереја Страхињу Савковића даље дужности привременог пароха Прве азањске парохије при храму Светих бесребреника Козме и Дамјана у Азањи, Архијерејско намесништво јасеничко;
Јереја Николу Симића даље дужности опслуживача Вучковичко-брњичке парохије при храму Покрова Пресвете Богородице у Вучковици, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Јереја Милоша Маринковића, даље дужности привременог пароха Бањске парохије при храму Светог пророка Илије у Бањи, Архијерејско намесништво орашачко.

Покренути црквеносудски поступак:
Против јереја Николе Симића, бившег опслуживача Вучковичко-брњичке парохије при храму Покрова Пресвете Богородице у Вучковици и именованог ставити под забрану свештенослужења до окончања црквеносудског поступка.

Поделити канонски отпуст:
Михаилу Јанковићу за свезу клира Архиепископије београдско-карловачке;
Јеромонаху Онуфрију Савићу за свезу клира Епархије врањске.

Пензионисати:
Протојереја ставрофора Мићу Ћирковића, привременог пароха Прве аранђеловачке парохије при храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу, Архијерејско намесништво орашачко;
Протојереја ставрофора Радосава Петровића, привременог пароха Друге баточинске парохије при храму Рођења Пресвете Богородице у Баточини, Архијерејско намесништво лепеничко.

Упокојили се у Господу:
Протојереј Драган Симоновић, пензионисани парох крагујевачки при храму Свете Тројице (Старој цркви) у Крагујевцу, Архијерејско намесништво лепеничко;
Протојереј Александар Станковић, пензионисани парох шумарички при храму Светог великомученика Георгија у Шумарицама, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Монахиња Гаврила Смољан, сестра манастира Светог Симона Монаха – Прерадовца;
Монахиња Јулијанија Нинковић, сестра манастира Светог Николе – Грнчарице;
Монахиња Салафаила Баштовановић, игуманија манастира Благовештења Рудничког.

СЛУЖЕЊА, ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ МИТРОПОЛИТА ШУМАДИЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. фебруара до 31. марта 2025. године

ФЕБРУАР 2025:

1. фебруар 2025:
Служио Литургију у манастиру Вољавчи.

2. фебруар 2025:
Служио Литургију у манастиру Јошаници и пререзао славски колач;
Посетио храм Светог Саве у Сиоковцу и дао упутства за даљу изградњу црквених објеката.

3. фебруар 2025:
Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Обишао радове на конаку манастира Дивостина;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији.

4. фабруар 2025:
Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији.

5. фебруар 2025:
Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у крагујевачком насељу Белошевац;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији.

6. фебруар 2025:
Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу;
Служио опело у Грончареву Павлу Аничићу, сину Нићифора Аничића.

7. фебруар 2025:
Служио Литургију у цркви Светог Григорија Богослова у Грошници и пререзао славски колач.

8. фебруар 2025:
Служио Литургију у манастиру Светог великомученика Георгија – Ћелијама.

9. фебруар 2025:
Служио Литургију и освештао параклис Свете Ксеније Петроградске у Старачком дому у Јагодини;
У манастиру Светог Пајсија у Шуљковцу утврдио распоред живописа манастирске цркве;
У Старој цркви у Јагодини крстио Јелисавету, кћерку свештеника Милоша Ћирића.

10. фебруар 2025:
Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
На гробљу Бозман у Крагујевцу служио опело упокојеном свештенику Драгану Симоновићу.

11. фабруар 2025:
Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији.

12. фебруар 2025:
Служио Литургију у храму Света Три Јерарха у Тополи и пререзао славски колач;
Састао се са министарком Татјаном Мацуром.

13 фебруар 2025:
Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији;
Посетио Митрополита браничевског Господина Игнатија у Копорину и сусрео се са Патријархом Српским Господином Порфиријем.

14. фебруар 2025:
Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Служио помен медицинској сесетри из Великог рата Елизабети Роуз на Варошком гробљу у Крагујевцу;
Присуствовао Сретењској академији у Старој цркви у Крагујевцу;
Служио празнично бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

15. фебруар 2025 – Сретење:
Служио Литургију у храму Вазнесења Господњег у Орашцу и учествовао у свечаностима поводом Дана државности Решублике Себије;
У цркви Светог векикомученика Георгија на Опленцу служио помен Вожду Карађорђу и учесницима Првог српског устанка,

16. фебруар 2025:
Служио Литургију у храму Светог Саве у Барајеву.

17. фебруар 2025:
Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији.

18. фебруар 2025:
Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији.

19. фебруар 2025:
Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
Посетио Петропавловски манастир у Јагњилу.

20. фебруар 2025:
Служио Литургију и прознео молитве призива Светог Духа у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу поводом седнице Епархијског савета којом је потом председавао.

21. фебруар 2025:
Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији;
У Књажевско-српском театру у Крагујевцу присуствовао концерту крагујевачког хармоникаша Бобана Продановића.

22. фебруар 2025:
Служио Литургију и парастос у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци;
У Манастиру Прерадовцу служио опело монахињи Гаврили, сестри овог манастира.

23. фебруар 2025:
Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Рачи.

24. фебруар 2025:
Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији.

25. фебруар 2025:
Служио Литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу;
Учествовао на семинару за свештенство архијерејских намесништава колубарско-посавског, орашачког и младеновачког на тему „Литургијски живот у теорији и пракси“.

26. фебруар 2025;
Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу.

27. фебруар 2025:
Служио Литургију у манастиру Ралетинцу и четрдесетодневни парастос монахињи Серафими, сестри овог манастира.

28. фебруар 2025:
Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији.

МАРТ 2025:

1. март 2025:
Служио Литургију у манастиру Драчи и седмогодишњи парастос монахињи Магдалини;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији.

2. март 2025:
Служио Литургију у храму Светог великомученика Теодора Тирона у Великим Пчелицама;
У селу Рабровцу служио парастос Ђорђу Николићу;
Учествовао на вечерњем прашталном богослужењу у цркви Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром.

3. март 2025:
Служио јутарње богослужење у параклису Владичанског двора;
Служио повечерје и читао Канон Светог Андреја Критског у Саборном храму у Крагујевцу.

4. март 2025:
Служио јутарње богослужење у параклису Владичанског двора;
Служио повечерје и читао Канон Светог Андреја Критског у Старој цркви у Крагујевцу.

5. март 2025:
Служио Литургију Пређеосвећених дарова у Саборном храму у Крагујевцу;
Служио повечерје и читао Канон Светог Андреја Критског у манастиру Липару;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији.

6. март 2025:
Служио јутарње богослужење у параклису Владичанског двора;
Служио повечерје и читао Канон Светог Андреја Критског у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији.

7. март 2025:
Служио Литургију Пређеосвећених дарова у Саборном храму у Крагујевцу;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији.

Продајни центар Епархије шумадијске

Интернет продавница црквених предмета за цео свет

www.eparhija.com

Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли

www.eparhija.com

8. март 2025:
Служио Литургију у храму Свете Тројице у Корићанима;
Служио четрдесетодневни помен Милени Брковић.

9. март 2025:
Служио Литургију у Саборном храму у Крагујевцу;
Служио свечано вечерње богослужење са читањем Синодика Седмог васељенског сабора у Саборном храму и предводио литију кроз град Крагујевац.

10. март 2025:
Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;
Посетио заједницу „Земља живих“ у Брајковцу и разговарао са штићеницима.

11. март 2025:
Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;
Служио опело мати Јулијанији, сестри манастира Грнчарице.

12. март 2025:
Служио Литургију Пређеосвећених дарова у манастиру Ћелије, исповест свештенства Архијерејског намесништва колубарско-посавског; освештао земљиште за нову манастирску цркву.

13. март 2025:
Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији.

14. март 2025:
Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци; исповест свештенства Архијерејског намесништва јасеничког.

15. март 2025:
Служио Литургију у храму Свете Петке у Лапову.

16. март 2025:
Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици.

17. март 2025:
Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;
У Министарству културе састао се са министром Николом Селаковићем.

18. март 2025:
Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији;
Посетио манастир Дивостин ради надгледања текућих радова.

19. март 2025:
Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Силаска Светог Духа у Рогачи; исповест свештенства Архијерејског намесништва космајског; у Основној школи у Рогачи присуствовао Васкршњем часу;
У цркви у Неменикућама утврдио распоред живописања;
У Ђуринцима одредио место за градњу нове цркве.

20. март 2025:
Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу.

21. март 2025:
Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светих архангела Михаила и Гаврила у Јагодини; исповест свештенства Архијерејског намесништва беличког.

22. март 2025:
Служио Литургију у манастиру Никоље у Шаторњи;
У манастиру Благовештењу служио помен мати Салафаили, сестри овог манастира;
У Епископском двору у Крагујевцу птимио министра информисања Дејана Ристића, професора др Чедомира Антића и професорку др Сузану Рајић.

23. март 2025:
Служио Литургију у манастиру Светог Димитрија у Бајчетини.

24. март 2025:
Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији.

25. март 2025:
Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији;
У Јагодини служио опело Радосији Милутиновић.

26. март 2025:
Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Рођења Пресвете Богородице у Баточини; исповест свештенства Архијерејског намесништва лепеничког.

27. март 2025:
Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији.

28. март 2025:
Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог архангела Гаврила у Јарушицама; исповест свештенства Архијерејског намесништва рачанског.

29. март 2025:
Служио Литургију у храму Покрова Пресвете Богородице у Јагодини.

30. март 2025:
Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром.

31. март 2025:
Учествовао у богослужењима у Саборној цркви у Крагујевцу;
Рад и пријеми у Епархијској канцеларији.

ДЕЧИЈА СТРАНА

"КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УЋИ У ЊЕГА"

ДАН СВЕТЛОГ ВАСКРСЕЊА ХРИСТОВОГ

Данас је дан Светлог Васкрсења Христовог. Данас певају небо и земља: „Пасха свештена нам се данас показа: Пасха нова, света, Пасха тајанствена, Пасха свечасна, Пасха Христос Избавитељ; Пасха непорочна, Пасха велика, Пасха верних, Пасха која нам отвара двери рајске: Пасха која освештава све верне."

Тајна Преславног Васкрсења Христовог је несхватљива, и десила се у тајности и невидљиво, позната је само чистим небесима и дрхтавој земљи. Ова величанствена тајна остаје несхватљива. То је управо *тајна*, чак и сада када за њу зна цео просветљени свет...

Сваки пут Васкрс је нов. Васкрсење је стварност, а не сећање, садашњост, а не прошлост. И сваког од нас овога јутра зове по имену Спаситељ који је устао из гроба, као што је тада назвао мироносицу Марију Магдалену, и свако од нас, као она тада, доживљава васкршњу радост!

„Пријите после виђења, жене мироносице, и Сиону реците: прими од нас радост Благовести о Христовом Васкрсењу; весели се, ликуј и радуј се, Јерусалиме, видевши Цара Христа како исходи као Жених из гроба."

Сви кличемо: Учитељ је жив и са нама је!

„Жене мироносице које су у рано јутро стале пред гроб Христа Животодавца нађоше анђела како на камену седи, и он им рече: што тражите Живога са мртвима? Што плачете за Нетрулежним као да је трулежан? Идите и успроповедајте ученицима Његовим."

Господ Исус Христос сваког човека позива к себи, а ми сви стојимо код празног гроба, код одваљеног камена; како сви ми који још живимо на овом свету, тако и они који су га напустили, јер сви, без разлике, живимо и сви смо данас заједно у васкршњој радости. Бездан смрти нас више не раздваја, више није између нас.

„Пасха прекрасна, Пасха, Господња Пасха! Свечасна Пасха нам данас засија! Пасха! Радосно загрлимо једни друге! О, Пасхо – избављење од туге, јер из гроба данас Христос засија као из ложнице, а жене радошћу испуни, говорећи: реците апостолима!"

Вест о Васкрсењу Христовом шири се по свим световима. „Сада је све испуњено светлошћу, и небо и земља и подземље..." Цео свет је испуњен блиставом светлошћу, вечним, неугасивим и незалазним сјајем Сунца Правде, Господа нашега Исуса Христа. И сада нам та светлост сија у сјају свих небеских светлости и у нашим срцима, отвореним за Господа Исуса Христа, који је рекао: „Ја сам светлост свету, ко иде за мном неће ходити у тами, него ће имати светлост живота."

„Васкрсења дан је, и просветлимо се празником, и један другог загрлимо, рецимо „Браћо" и онима који нас мрзе, и све опростимо васкрсењем, и тако запевајмо: Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт уништи и свима у гробовима живот дарова!"

МОЈ ВАСКРС

Пасха Христова! Тако Васкрс другачије називају црквене химне! Пасха Красна, Пасха Велика, Пасха Тајанствена, Пасха која нам отвара врата раја... Желим да вам причам о тајни Васкрса, чија се рајска врата отварају пред сваким од нас у само Богу знаном часу...

Пошто сам крштен у детињству, чуо сам, наравно, нешто о Васкрсу. Моја бака, особа старинског васпитања, увек је пекла ускршње колаче за Васкрс. Ах, ови бакини ускршњи колачи! Не пеку их више тако. Многи мисле да ускршњи колачи треба да буду лагани, готово без тежине, слични кексу. Када сам био мали, ускршњи колачи су били веома велики. Бака би их испекла од густог теста, толико мирисног и ароматичног да је било довољно мирисати неко време у ваздуху око тако дивних колача и већ се осећати сито. Ванила, кардамон, кора, бадеми – каквих зачина нема у ускршњем колачу праве баке! Јасно је да смо ми троје унучади посебно жељно ишчекивали приближавање Васкрса и препознавали га по мирису. Уверен сам да данашња деца умеју да фарбају ускршња јаја, а многи наши читаоци праве у јарке боје обојена јаја за своју трпезу. Али колико год се хемијских боја данас измислило, ипак нећете наћи ништа боље од љуске лука датог Богом. Само прокувајте луковину, а затим пажљиво спуштајте једно за другим јаје (након што их прво прокувате) у смеђу течност. Глатке стране, преплануле, задовољне, једна светлија, друга тамнија. Ова јаја можете безбедно да једете на Ускрс без страха од узнемиреног стомака: љуске нису вештачки обојене!

Наша бака је имала пријатеља који је био познати хоровођа у Москви, управник црквеног хора. Црква у којој је Николај Васиљевич Матвејев служио као хоровођа налазила се у улици Ординка и Московљанима је позната по чудотворној икони Богородице „Свију жалосних Радост“. Тада нисам знао ништа ни о икони, ни о самој Пресветој Богородици, зато што нас је бака водила у цркву само једном годишње, на Васкрс. Сада се сећам читавог низа осећања која су испуњавала моје дечачко срце у тим сада већ далеким данима.

Прво, дечаку није било мање тешко да уђе у престоничку цркву за Васкрс него што је Аргонаутима било да задобију Златно руно или Иванушки из руске бајке да пронађе чудесну огњену птицу. Требало је проћи кроз ватру, воду и бакарне цеви, проћи кроз Сцилу и Харибду у виду баријера и препрека, састављених од полицијских патрола и комсомолаца – младих људи послатих са изричитом намером да не пуштају у цркву оне од око шеснаест година. Мој брат близанац и ја тада нисмо имали ни осам или девет година. Да није било тајанственог Николаја Васиљевича, који ми је деловао готово као добар чаробњак, никада се не би раздвојили живи зидови и ланци чувара „поретка“ (какав је то ред – не пуштати децу у цркву Божију!). Али, о чудо! Његова готово нечујна, али моћна реч је изговорена – и пролаз је слободан! Већ тада сам схватио да совјетска власт није свемоћна, а још мање вечна.

Још једно искуство било је повезано са местом у цркви на којем смо стајали за време Васкршњег јут-

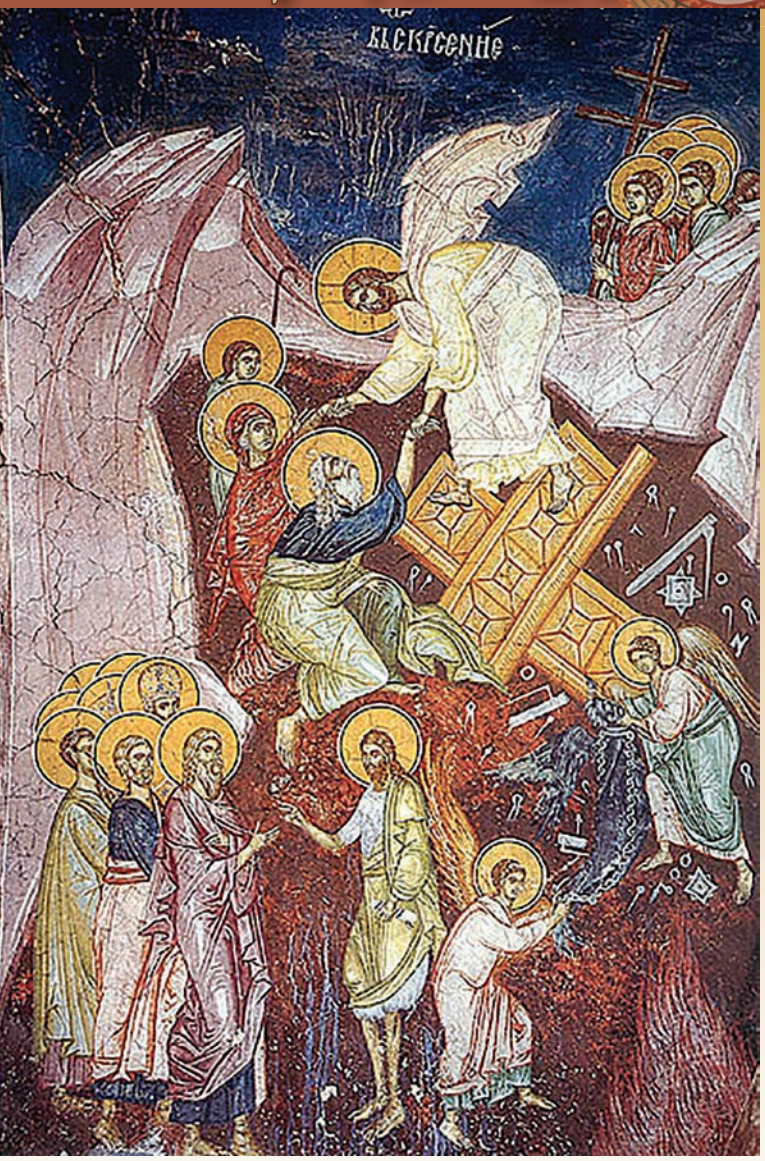

рења. Како сада разумем, овај забачени угао се налазио поред десне певнице, којом је командовао исти невероватни Николај Васиљевич. Око мене су се молили људи светлих, радосних лица, мало даље, огромна певница, као једна особа, гласно је славила Христово Васкрсење, а ја сам стајао... и плашио се. Тада ми се учинило да је један од оближњих људи послат да нас шпијунира и онда пријави надлежним органима. Недетињи страх тада обузе моју јадну душу, још необраћену Господу у живој и радосној вери. И чини се да је благодат сишла на наша срца тек када смо се нашли у дому наших најближих, који су живели на Болшој Молчановки, близу Новог Арбата. У огромном стану са дугачким ходником који сам добро познавао, било је много оригиналних слика познатог руског уметника Серова. Сели смо за свечани сто, а са зида ме је гледала чувена слика „Отмица Европе“. На бику, сечећи талесе својим моћним прсима, седи грациозна жена, Европа, и гледа тајанственим погледом. Не знам за Европу, али Руси су и у тим тешким годинама знали да славе Васкрс код куће. Овде није било полицијских и комсомолских патрола, али су се окупили рођаци и пријатељи, срцу драги лица, на сто је изнет Ускрс у виду четворостране пирамиде на чијим странама су били утиснути голубови и слова „ХВ“. Ускршњи колачи су били исечени, готово укусни као код баке, и сви су почели да „посте“, иако моји рођаци још нису постили. Права црквеност дошла је до нас касније. Дечја душа се радовала, колико је могла, слушала живахне разговоре одраслих, упијала у своје срце васкршњу радост са празничним јелима, радост породичног општења, ноћно доба, када из неког разлога никако не желиш да спаваш... и само једно није разумела. Зашто је црквени хор певао „Христос Васкресе” без престанка, у сваком тону? Зашто су нам рођаци, не објашњавајући ништа, три пута целивали образе са истим речима „Христос Васкресе“? Шта је значио одговор, који су моје усне понављале, не схватајући значење речи садржаних у њима: „Ваистину васкрсе!“

Спаситељ је испунио моју душу васкршњим слављем, али Он сам још није открио своје светло лице; Знао је Он, смерни и кротки, многострадални Господ наш, да време још није дошло... И тек годинама касније биће суђено да душа моја са сузама покајања и исповести падне пред ноге Онога који је остао неизрециво милостив, али до тада непрепознат.

Артемије Владимиров, свештеник

Свети Владика Николај Велимировић

БЛАГОВЕСТИ

Када се Пресветој Деви наврши једанаест година пребивања и служења при храму Јерусалимском, и четрнаест година од рођења – када, дакле, ступи у петнаесту годину живота, саопштише јој свештеници да по закону она не може вишо остати при храму, него треба да се обручи и ступи у брак. Но како велико изненађење за све свештенике би одговор Пресвете Деве, да је се она посветила Богу и да жели остати девојком до смрти не ступајући ни с ким у брак! Тада по Промислу и внушењу Божјем првосвештеник Захарија, отац Претечев, договорно са осталим свештеницима, сабра дванаест безжених људи из племена Давидова, да би једноме од њих уручили Деву Марију на чување девојаштва њеног и старања о њој. И би уручена староме Јосифу из Назарета, који јој беше и сродник. У дому Јосифовом Пресвета Дева продужи живети исто као и у храму Соломоновом, проводећи време у читању Светог Писма, у молитвама, богоразмишљању, посту и ручном раду. Готово никад из куће не излазаше, нити се интересоваше светским стварима и догађајима. Мало је с ким уопште говорила, и никад без нарочите потребе. Најчешће је у кући општила са двема кћерима Јосифовим. Но када се наврши време проречено Данилом пророком, и када Бог благоволи испунити обећање Своје изгнаном Адаму и пророцима, јави се велики архангел Гаврил у одаји Пресвете Деве, и то, како неки свештени писци пишу, у тренутку баш када је она држала отвореног пророка Исаију и размишљала о његовом великом пророчанству: *гле, девојка ће зачети и родиће сина*. Јави јој се Гаврил у светлости архангелској и рече јој: *радуј се, благодатна! Господ је с тобом*, и остало све редом како пише у Јеванђељу божанственог Луке. Са овом архангелском благовешћу, и са силаском Духа Светога на Деву Пречисту, отпочиње спасење људи и обновљење твари. Историју Новог Завета отворио је архангел Гаврил речју: *Радуј се*, да ознаменује тиме да Нови Завет има да значи радост за људе и за сву створену твар. Отуда и Благовест се сматра колико великим толико и радосним празником.

Из Охридског пролога

Биљана Новаковић

МАРТОВСКО ДЕТЕ

Анђели са неба трубе,
иду дани у знаку рибе,
симбола небеске гозбе.
Има ли пречe од тога?

У посту се храбро иде
кроз најтеже дане.
У тајни крста
Васкрсење се крије.

Пробудите се људи
пустите децу Христу,
у доброти да расту.

Зима децу зове да се
тајно моле као војник
на стражи, Теодор.

БОГОРОДИЦА

Мајка свих мајки,
под Њен Покров
од злобе се сакријем.

У заштиту деце
на звонце срца стиже.
Блага заступница,
невидљиво озари душе свих
деце и одраслих.

Да растера мајчине уздахе
од непотребне туге,
ту је...

Слава Богу
да нас је удостојио Ње,
утабао пут до срца.

фото репортажа

Литија у част Победе Православља у Крагујевцу

www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленић

нова издања

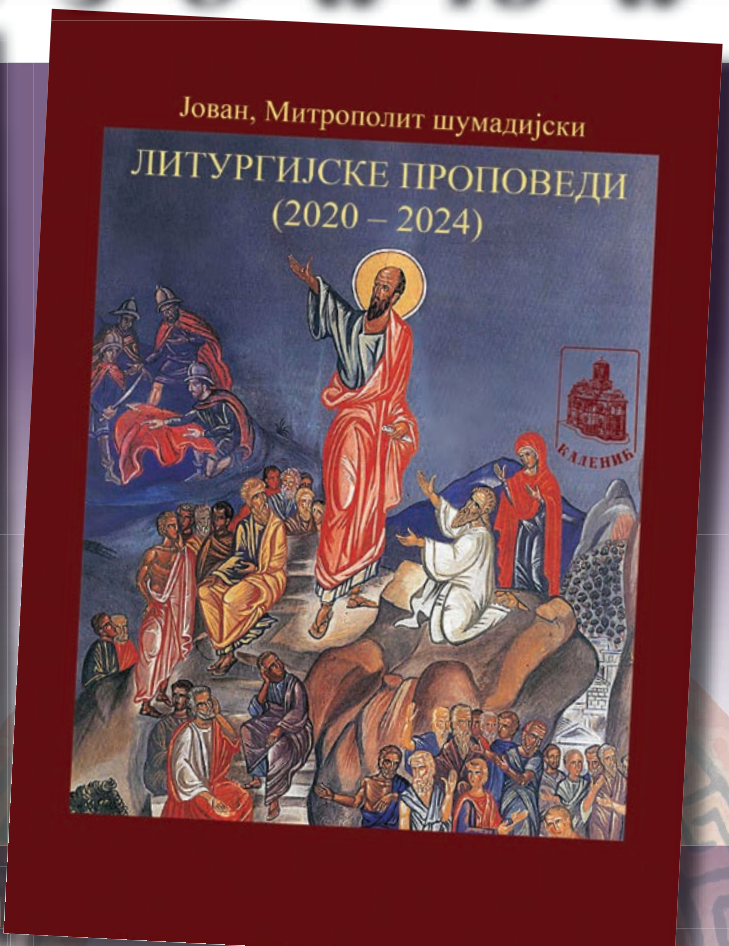

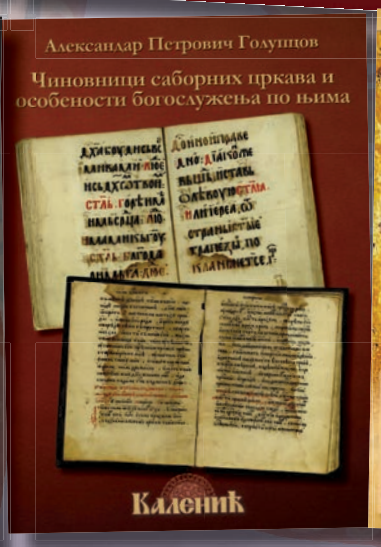

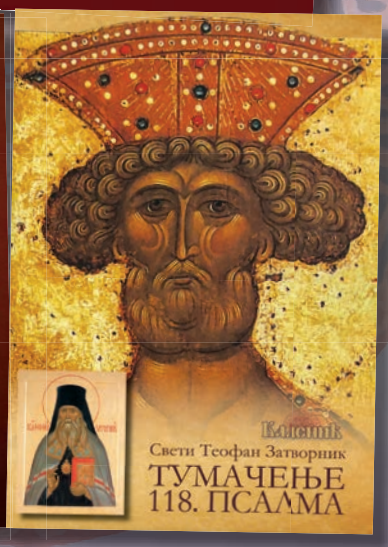

www.eparhija.com